

Sid.		Kronor
	Radioanläggningar för kommersiell trafik	400 000
47	Radioanläggningar för luftfarten	500 000
48	Försvarsberedskap vid televerket	950 000
48	Televerkets dispositionsanslag	—
49	Rörlig kredit	
	Summa för televerket	206 550 000

Statens järnvägar.

52	Statens järnvägars investeringsbehov.	
57	Byggnader och anläggningar:	
	Bangårdar	13 500 000
	Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar	23 000 000
	Anläggning av industrispår Örnköldsviks västra—Gullänget	—
	Ombyggnad till normalspår av linjen Forshem—Lidköping— Håkantorps med Källby—Kinnekleva	1 000 000
	Ombyggnad till normalspår av linjerna Karlskrona—Kristi- anstad, Karlshamn—Vislanda och Bredåkra—Växjö	9 000 000
	Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden	26 500 000
	Broar m. m.	7 000 000
	Husbyggnader	10 500 000
	Signalsäkerhetsanläggningar	3 000 000
	Vägskyddsanläggningar	4 700 000
	Telefonanläggningar m. m.	5 500 000
	Anläggningar för elektrisk tågdrift	10 600 000
	Fortsatt elektrifiering av statsbanenätet	19 000 000
	Lokstations- och driftverkstadsanläggningar	6 000 000
	Anläggningar vid huvudverkstäder	—
	Anläggningar vid förrådsavdelningen	3 300 000
		142 600 000
70	Försvarsberedskap vid statens järnvägar	—
71	Rullande materiel:	
	Anskaffning av lok och lokomotorer	33 000 000
	Anskaffning av motorvagnar och rälsbussar	25 600 000
	Anskaffning av person-, resgods- och postvagnar	7 900 000
	Anskaffning av godsvagnar	42 400 000
	Ombyggnad av rullande materiel	11 100 000
		120 000 000
75	Sjöfartsmateriel:	
	Ombyggnad av sjöfartsmateriel	800 000
75	Biltrafik:	
	Garage- och verkstadsbyggnader	3 700 000
	Anskaffning av bilmateriel	3 000 000
	Förvärv av billinjer	2 500 000
		9 200 000
77	Inventarier m. m.	8 200 000
78	Statens järnvägars dispositionsanslag	10 000 000
	Summa för statens järnvägar	290 800 000

Sid.		Kronor
	Statens vattenfallsverk.	
79	Kraftbalansens utveckling.	
82	Investeringsläget	
91	Kraftstationer m. m.	
	Stenungsunds ångkraftstation	—
	Kapitaltillskott till Bergeforsens kraftaktiebolag	—
	Kraftstationer i Indalsälven mellan Litsalet och Gesunden	30 000 000
	Kraftstation vid Järkvissle	—
	Kraftstation vid Kilforsen	6 000 000
	Kraftstation vid Lasele	30 000 000
	Ytterligare maskinaggregat i Forsmo kraftstation	15 000 000
	Kraftstationer i Umeälven mellan Storuman och Blåviken	33 000 000
	Stornorrfors kraftstation	25 500 000
	Lån till Aktiebolaget Umeforsen	5 500 000
	Kraftstation vid Liggaforsen	14 500 000
	Utbyte av enfasutrustning i Porjus kraftstation mot trefas- utrustning	—
		159 500 000
99	Regleringsföretag.	
	Regleringsåtgärder i Ångermanälvens flodområde	7 000 000
	Regleringsåtgärder i Umeälvens flodområde	6 000 000
		13 000 000
101	Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbe- ten vid statens kraftverk	166 000 000
104	Kraftöverföring från fastlandet till Gotland	2 500 000
105	Övriga anslag.	
	Inköp av vattenfall och fastigheter	—
	Förvärv av enskilda företag för elektrisk distributionsverk- samhet	500 000
	Statens vattenfallsverks dispositionsanslag	5 000 000
	Summa för statens vattenfallsverk	346 500 000

Luftfartsfonden.

107	Luftfartens markorganisation:	
	Flygfältsbyggen	3 800 000
	Byggnader	1 700 000
	Teleutrustning m. m.	100 000
	Belysningsanläggningar	900 000
	Fordon, maskiner och redskap	300 000
	Försvarsberedskap vid luftfartsverket	225 000
	Luftfartsverkets dispositionsanslag	—
	Summa för luftfartsfonden	7 025 000

Statens allmänna fastighetsfond.

117	Byggnadsarbeten för länsstyrelserna	1 000 000
127	Administrationsbyggnad inom kvarteret Fältöversten i Stock- holm	100 000

150 *Statsverkspropositionen: Bil. 27: Kapitalbudgeten:*

Sid.		Kronor
128	Reparation av fasaderna å Svea livgardes f. d. kaserner i Stockholm	600 000
129	Byggnad för statens provningsanstalt	200 000
130	Anordnande av förvaltningslokaler	1 000 000
131	Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål	750 000
132	Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	—
	Summa för statens allmänna fastighetsfond	3 650 000

Fonden för låneunderstöd.

136	Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1953/54	2 200 000
-----	---	-----------

Diverse kapitalfonder.

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

138	Garage- och förrådsbyggnader m. m.	6 000 000
	Motorfordon och vägmaskiner m. m.	25 500 000
	Flytande materiel	2 100 000
	Grustag m. m.	1 000 000
	Effektförråd	2 000 000
	Väg- och vattenbyggnadsverkets dispositionsanslag	—
	Summa för förrådsfonden	36 600 000
	Summa	906 125 000

BILAGA 28 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

FINANSDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinves-
tering å riksstaten för budgetåret 1954/55 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1] Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m. Från och med budgetåret 1945/46 har medel anvisats å kapitalbudgeten för fullföljande av ett av generaltullstyrelsen uppgjort och successivt reviderat byggnadsprogram för förbättring av bostadsförhållandena vid tullverkets kust- och gränsbevakning. Anslaget var under budgetåret 1945/46 uppfört med 250 000 kronor samt under budgetåren 1946/47—1951/52 med 500 000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1952/53 och 1953/54 har till ändamålet anvisats 700 000 kronor.

I skrivelse den 28 september 1953 har generaltullstyrelsen gjort framställning om anvisande för budgetåret 1954/55 av ett investeringsanslag å 1 000 000 kronor, till bestridande av kostnaderna för sådana byggnadsföretag, vilka av styrelsen bedömts böra komma till utförande under nästa budgetår.

Arbetenas omfattning samt de beräknade kostnaderna framgår av följande uppställning.

Ort	Byggnadsföretagets omfattning	Beräknade kostnader		
		Byggnader	Tomt m.m.	Summa
<i>Nybyggnader.</i>				
Rommenäs.....	en expeditjonsbyggnad	27 000	5 000	32 000
Pello	ett bostadshus, inrymmande 1 tvårumslägenhet och 1 enkelrum	85 000	—	85 000
Huuki.....	ett bostadshus, inrymmande 2 tvårumslägenheter och 1 enkelrum	165 000	5 000	170 000
Kätkäsuando....	ett bostadshus, inrymmande 2 tvårumslägenheter, 1 enrumslägenhet samt 1 enkelrum och 1 expeditjonslokal	220 000	5 000	225 000
Stommen	ett bostadshus, inrymmande 2 tvårumslägenheter och 1 enkelrum	165 000	5 000	170 000
Storsäteren	ett bostadshus, inrymmande 1 tvårumslägenhet och 1 enkelrum	80 000	5 000	85 000
Lomkärr m. fl. inom Haparanda gränsdistrikt	fem vaktstugor	50 000	—	50 000
Krokstrand	en expeditjonsbyggnad	25 000	—	25 000
<i>Ombyggnad.</i>				
Furusund	tillbyggnad till expeditjonsbyggnad	5 000	—	5 000
<i>Planering m. m.</i>	planering och inhägnad av vissa redan bebyggda tomter	70 000	—	70 000
	Säger kronor	892 000	25 000	917 000
	Oförutsedda utgifter	—	—	83 000
	Summa kronor	—	—	1 000 000

Av de i uppställningen angivna byggnadsarbetena har arbetena i Huuki, Rommenäs och Pello ävensom vaktstugorna inom Haparanda gränsdistrikt tidigare föreslagits i generaltullstyrelsens byggnadsprogram. I fråga om vaktstugorna hänvisas beträffande motiveringen till 1947 års statsverksproposition (Kapitalbudgeten, Bil. 28, s. 3 och 4). Arbetena i *Rommenäs*, som tidigare avsett ett bostadshus med en trerumslägenhet, två tvårumslägenheter och ett enkelrum samt en expeditjonsbyggnad (se 1951 och 1953 års statsverkspropositioner, Kapitalbudgeten, Bil. 28, s. 3), har numera ansetts böra begränsas till en expeditjonsbyggnad, till förmån för andra byggnadsföretag, som är mera angelägna. I *Huuki* har tidigare planerats ett bostadshus med två tvårumslägenheter, ett enkelrum och ett expeditjonsrum ävensom ett garage (se 1946 års statsverksproposition, Kapitalbudgeten, Bil. 6, s. 2 och 3). Generaltullstyrelsen förordar nu att arbetena begränsas till ett bostadshus med två tvårumslägenheter och ett enkelrum. I *Pello* slutligen (se 1953 års statsverksproposition Kapitalbudgeten, Bil. 28, s. 3) kommer under budgetåret 1953/54 en expeditjonsbyggnad att uppföras. Bostadshuset har däremot icke kunnat rymmas inom anslaget för det nu löpande budgetåret. Generaltullstyrelsen anser att byggnaden bör komma till utförande under bud-

getåret 1954/55. I särskild framställning till Kungl. Maj:t har statspolisintendenten hemställt, att i byggnaden måtte anordnas även vissa lokaler för statspolispersonalen i Pello. Kostnadsökningen har beräknats till 160 000 kronor. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till statspolisintendentens framställning, har generaltullstyrelsen, såvitt gäller Pello, i sin plan endast upptagit kostnaderna för ett bostadshus dimensionerat för tullverkets eget behov.

Beträffande de i byggnadsprogrammet nyupptagna arbetena lämnas följande uppgifter.

De intill varandra liggande gränsposteringarna *Kätkäsuando* och *Saivomuotka* i Haparanda gränsdistrikt är vardera bemannade med två tjänstemän. På den förra platsen kan tjänstemännen icke anskaffa godtagbara familjebostäder. Även på den senare platsen råder dåliga bostadsförhållanden. Vid ett bibehållande av båda posteringarna skulle två bostadshus behöva uppföras. Till följd av vissa ändringar i trafikförhållandena kan emellertid trafiken över *Saivomoutka* numera kontrolleras från *Kätkäsuando*. Bostadshus erfordras därför endast å sistnämnda plats. Byggnaden bör inrymma två tvårumslägenheter, en enrumslägenhet, ett enkelrum med kokvrå och ett expeditjonsrum.

Vid tullstationen i *Stommen* inom Dalslands, Värmlands och Dalarnes gränsdistrikt ha två av tjänstemännen icke lyckats förhyra tillfredsställande bostäder. En av dessa tjänstemän är för närvarande bosatt omkring tre kilometer från tjänstestället.

I *Storsättern* inom samma distrikt står någon bostad icke att uppbringa för en av tjänstemännen. För att lösa dessa bostadsfrågor erfordras uppförande av bostadshus, inrymmande i *Stommen* två tvårumslägenheter och ett enkelrum med kokvrå samt i *Storsättern* en tvårumslägenhet och ett enkelrum med kokvrå.

Tullstationsbyggnad i *Krokstrand* inom Strömstads gränsdistrikt tillhandahålles nu av tullstationens föreståndare, vilken torde komma att avgå under förra delen av år 1954. Byggnaden är bristfällig och för sitt ändamål mindre tjänlig. En ny expeditjonsbyggnad bör uppföras genom tullverkets försorg.

Vid kustposteringen *Furusund* inom Östra kustdistriktet har sedan omkring två år tillbaka funnits en radioteknisk förbindelsecentral för distriktet. Centralen är provisoriskt installerad i ett ursprungligen till personalrum avsett utrymme inom tullverkets på platsen befintliga expeditjonsbyggnad. Provisoriet har emellertid medfört vissa olägenheter ur bevakningssynpunkt. Ett lämpligt utrymme till förbindelsecentralen kan anskaffas genom en mindre tillbyggnad. Vid kostnadsberäkningen har förutsatts, att vissa arbeten skola utan särskild kostnad utföras av kustposteringens personal.

Beträffande åtskilliga av tullverkets byggnader vid landgränsen, vilka uppförts under senare år, har generaltullstyrelsen i sina kostnads kalkyler i fråga om *planering*, *inhägnad* och dylikt icke medräknat annat än grovplanering samt anläggande av nödvändiga vägar m. m. Styrelsen har nämligen med hänsyn till bostadssvårigheterna för gränsbevakningspersonalen funnit det vara angeläget att för de tillgängliga medlen anskaffa så många bostäder och expeditjonslokaler som möjligt, även om tomterna ej kunde helt iordningställas. Emellertid har styrelsen nu ansett sig icke böra längre uppskjuta de sålunda eftersatta planerings- och inhägnadsarbetena.

Departementschefen. Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har från och med budgetåret 1945/46 årligen anvisats medel till förbättring av främst bostadsförhållandena för personalen vid tullverkets kust- och gränsbevakning. Sammanlagt har till detta ändamål utgått i runt tal 4,5 miljoner kronor. Ytterligare arbeten kvarstår. Även för nästa budgetår synes därför särskilda medel böra anvisas till förbättring av bostads- och lokalförhållandena hos tullverket. I nuvarande läge anser jag mig dock förhindrad att tillstyrka hela det av generaltullstyrelsen begärda beloppet. Jag förordar att anslaget för budgetåret 1954/55 uppföres med 650 000 kronor. Jag förutsätter därvid att de i generaltullstyrelsens sammanställning upptagna planerings- och inhägnadsarbetena får anstå ytterligare något år. Vidare må i detta sammanhang erinras om den pågående utredningen angående polisväsendets organisation i vissa delar av Norrbottens län, däribland gränstrakterna mot Finland. På utredningen ankommer bland annat att ägna uppmärksamhet åt frågan om den mest ändamålsenliga arbetsfördelningen mellan polispersonalen å ena sidan och tullverkets kust- och gränsbevakningspersonal å andra sidan. Även möjligheterna till en samordning av polis- och tullarbetet inom området kommer att undersökas. Jag förutsätter därför att styrelsen i fråga om nya byggnadsföretag inom Tornedalens bevakningsdistrikt iakttager viss återhållsamhet i avvaktan på resultatet av utredningen. Med uppförande av exempelvis ett personalbostadshus i Pello synes sålunda böra anstå, till dess frågan om bevakningspersonalens framtida sammansättning och storlek på orten blivit definitivt löst. I övrigt utgår jag ifrån att generaltullstyrelsen beträffande de byggnadsföretag, som anses böra komma till utförande under nästa budgetår, tillvaratager de möjligheter till besparingar, som kan föreligga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Harald Häggquist.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, anmäler här- efter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden an- gående anslag å kapitalbudgeten under budgetåret 1954/55 och yttrar där- vid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

1. **Nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan.** Till detta ändamål har för budgetåret 1953/54 anvisats ett investeringsanslag av 900 000 kronor. Såsom framgår av 1953 års statsverksproposition (bilagan 29, punkten 2) har de totala kostnaderna för nybyggnaden enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknats till 8 500 000 kronor. Byggnadsföretaget är av- sett att utföras i etapper, varvid första etappen skall omfatta byggnad för musikhögskolans undervisningslokaler. Kostnaderna för denna etapp har beräknats till 3 600 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1953 meddelar *byggnadsstyrelsen*, att upprä- tandet av definitiva ritningar för anläggningen då påginge. Styrelsen räknar med att omkring mitten av budgetåret 1953/54 kunna igångsätta byggnads- arbetet, samt att, därest igångsättningstillstånd erhålles enligt föreliggan-

de planer, arbetet skall kunna bedrivas så att byggnadens första etapp är till sin huvuddel uppförd under budgetåret 1954/55. För att möjliggöra arbetets kontinuerliga bedrivande hemställer styrelsen om anvisande för nästa budgetår av ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn bland annat till vad byggnadsstyrelsen anfört angående tidpunkten för igångsättande av byggnadsföretaget torde medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 2 400 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för musikaliska akademien med musik-högskolan* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 400 000 kronor.

2. Vissa byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala. I särskilda framställningar, senast den 15 september 1953, har *universitetskanslern* hemställt om anvisande av erforderligt anslag till ombyggnad av den för hygienisk-bakteriologiska och patologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala gemensamma institutionsbyggnaden. Beträffande denna byggnad föreligger ett av *byggnadsstyrelsen* utarbetat ombyggnadsförslag, som med utgångspunkt i prisläget den 1 juli 1952 kostnadsberäknats till 230 000 kronor. Förslaget har åskådliggjorts å tre den 1 juli 1949 dagtecknade och sedermera den 13 februari 1950 justerade ritningar.

Angående behovet av de ifrågasatta byggnadsarbetena inom den hygienisk-bakteriologiska institutionen inhämtas av framställningar i ämnet av institutionsföreståndaren, *professorn G. Löfström*, bland annat följande.

Institutionen har för närvarande som uppgifter undervisning och forskning i såväl bakteriologi som i hygien samt dessutom rutinbakteriologiska undersökningar på uppdrag av akademiska sjukhuset, landstinget och vissa lasarett mestadels i Norrland. Institutionens lokalförhållanden är i flera avseenden otillfredsställande. Sålunda saknas inom den rutinbakteriologiska avdelningen utrymmen, där de studerande under licentiatstudierna kan få möjlighet att praktiskt delta i löpande bakteriologiskt rutinarbete och därigenom förvärva utbildning beträffande bakteriologiens användning för kliniken och epidemiologiskt arbete i den öppna sjukvården. En nödvändig förutsättning för sådan undervisning är, att studenterna själva har möjlighet att utföra undersökningar av prov från kliniken samt även av prov från den öppna sjukvården. Detta kan ske endast, om institutionen disponerar tillräckliga utrymmen härför.

Det finnes nu inga möjligheter att inom institutionen bedriva hygieniskt undersökningsarbete, ej heller disponerar institutionen någon apparatur härför. Även beträffande den hygieniska undervisningen är sålunda lokalutrymmet synnerligen otillfredsställande.

Speciellt på ett område är institutionen i mycket starkt behov av förbättrade arbetsmöjligheter, nämligen beträffande arbetet med virologiskt material. Virologisk verksamhet omfattar dels forskningsverksamhet över människopatogena virusarter, av vilka ett flertal genom sin höga grad av smittsamhet och på grund av behovet av specialteknik för bearbetning av dem, kräver specialutrustade laboratorier, där särskild hänsyn tages dels till

skydd för personalen mot laboratoriesmitta samt dels till skydd för kontaminationer av en virusart med en annan.

Virusarbetet ingår även som en viktig del i den service, som bakteriologiska institutionen bör kunna åtaga sig gentemot akademiska sjukhuset och den epidemiologiska verksamheten inom landstinget.

I nuvarande stund har institutionen icke kunnat åtaga sig t. ex. en etiologisk analys av inträffade fall av hjärninflammation, hjärnhinneinflammation, påssjuka m. fl. aktuella virussjukdomar. Den forskning, som pågår rörande influensavirus och poliomyelitvirus sker även under ytterst primitiva förhållanden. Sålunda kräves för att erforderligt skydd skall kunna lämnas personalen och garanti skall finnas för att tillfredsställande arbetsresultat skall kunna nås, en särskild avdelning för virologiskt arbete. Sådana avdelningar har inrättats vid statens bakteriologiska laboratorium samt vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Det behövs icke särskilt stora utrymmen härför, men dessa måste vara väl avskilda från övriga laboratorier och väl luftkonditionerade samt utrustade med ultraviolettera lampor för sterilisering av luften.

Sålunda kan sägas, att hygienisk-bakteriologiska institutionen är i behov av ombyggnad för att kunna fylla de krav, som ställes på bakteriologisk verksamhet i våra dagar, och detta alldeles oberoende av huruvida den hygieniska verksamheten i sinom tid erhåller ny institution.

Det föreliggande ombyggnadsprogrammet går ut på att en kurssal i andra våningen med en golvyta av omkring 200 kvm skall omändras dels till virusavdelning dels till skrivrum och laboratorier för docent, assistent och amanuenser m. m. Härigenom skulle nuvarande docentlaboratorium kunna frigöras och disponeras för den rutinbakteriologiska verksamheten, vilken därigenom finge ett utrymme av omkring 180 kvm.

I detta sammanhang torde jag jämväl få anmäla, att *universitetskanslern* i skrivelse den 15 september 1953 hemställt om anvisande av erforderligt anslag till inredning av ett mikroanalyslaboratorium inom medicinsk-kemiska institutionen vid universitetet i Uppsala. Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Vid medicinsk-kemiska institutionen i Uppsala började man år 1943 själv utföra de för institutionens arbete nödvändiga mikroelementaranalyserna, vilka tidigare i regel utförts vid utländska laboratorier. Betydande svårigheter måste därvid övervinnas, då tidigare erfarenhet från liknande analysarbete saknades och samtliga apparater måste byggas vid institutionen. Det visade sig också nödvändigt att i stor utsträckning omarbete förut angivna metoder. Vid sidan av ett omfattande rutinanalysarbete har man därför vid institutionen kontinuerligt varit sysselsatt med metodologisk forskningsverksamhet.

För en stor del av de vetenskapliga undersökningar, som bedrivs vid institutionen är mikroanalyslaboratoriets verksamhet en oundgänglig förutsättning, och det är tydligt, att det vid olika kemiska forskningslaboratorier i landet finnes ett avsevärt behov av organiska mikroelementaranalyser, vilket den medicinsk-kemiska institutionens analyslaboratorium endast delvis kunnat tillgodose. Laboratoriet är i själva verket en oumbärlig del av den medicinsk-kemiska institutionen och det är angeläget, att det får en fastare organisation. Härför kräves för det första ett bättre lokalutrymme än det, som nu disponeras.

Analyslaboratoriets arbete är för närvarande fördelat på olika håll i institutionsbyggnaden. Någon möjlighet att genom omdisposition av redan i anspråk tagna lokaler inom byggnaden på ett för det mikroanalytiska laboratoriet tillfredsställande sätt lösa lokalfrågan utan att inkräkta på annan verksamhet finnes ej. I detta läge har undersökts, om icke mikroanalytisklaboratoriet skulle kunna inrymmas inom ett ganska stort, ännu outnyttjat vindsutrymme i institutionsbyggnaden. Detta har visat sig väl möjligt. Ett ianspråktagande av detta reservutrymme är desto mera motiverat som institutionen även i övrigt i betydande grad lider av utrymmesbrist. Frigörandet av de rum, som f. n. disponeras av mikroanalytisklaboratoriet, skulle således på ett ytterst välbehövt sätt komma den övriga verksamheten vid institutionen till godo.

Förslag till de för analyslaboratoriet erforderliga byggnadsarbetena har uppgjorts av byggnadskontoret vid universitetet och angivits å en den 9 december 1949 upprättad ritning. Förslaget har granskats av *byggnadsstyrelsen*, som funnit det väl genomförbart men föreslagit en viss justering beträffande fönstren. Kostnaderna har av byggnadsstyrelsen den 25 november 1953 på grundval av då rådande prisläge beräknats till 100 000 kronor.

Departementschefen. Det synes mig önskvärt, att de båda ombyggnadsföretag, för vilka jag här redogjort, kommer till utförande, eftersom man genom dessa synes kunna uppnå en avsevärt bättre disposition av de befintliga lokalerna än för närvarande. Mot utformningen av de föreliggande planerna har jag icke funnit anledning till erinran liksom ej heller mot beräkningen av kostnaderna. Jag tillstyrker därför, att för ifrågavarande arbeten inom hygienisk-bakteriologiska och patologiska institutionens byggnad anvisas 230 000 kronor och till ombyggnad av medicinsk-kemiska institutionens byggnad 100 000 kronor. Båda beloppen torde lämpligen kunna anvisas under ett gemensamt investeringsanslag med rubriken Vissa byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala. Detta anslag bör sålunda uppföras med 330 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 330 000 kronor.

3. *Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet*. Under denna rubrik har för budgetåren 1949/54 anvisats investeringsanslag om sammanlagt 1 346 000 kronor. Avsikten med medelsanvisningen har varit att möjliggöra vissa angivna byggnadsarbeten i syfte att utvinna ytterligare utrymmen i eller i anslutning till vissa av universitetets nuvarande institutionsbyggnader. *Byggnadsstyrelsen* hemställer nu, efter samråd med vederbörande vid universitetet i Lund och universitetskanslern, om anvisande för nästa budgetår av ytterligare ett belopp av 377 000 kronor till inredning av vinds-

utrymmen och källarlokaler m. m. i befintliga byggnader. Styrelsen erinrar därvid om att den tidigare framhållit, att dylika provisoriska arbeten i avvaktan på ett mera slutgiltigt genomförande av det omfattande utbyggnadsprogrammet för universitetet synes väl motiverade, då de lokaler som på så sätt skulle erhållas i de flesta fall beräknas kunna användas även i framtiden.

Kostnaderna för de nu föreslagna arbetena, 377 000 kronor, har beräknats enligt prisläget sommaren 1953. De fördelar sig på olika ändamål på följande sätt:

Patologiska institutionen: omändring av museum till arbetslokaler	46 000
Slaviska institutionen och institutionen för österländska språk: diverse ändrings- och ombyggnadsarbeten	104 000
Botaniska laboratoriet: inredande av temperaturkammare och lunchrum	46 000
Botaniska museet: installation av hiss till två nyinrättade vindsvåningar (hiss finnes ej förut i huset)	70 000
Geografiska institutionen: inredande av mindre arbetsrum	51 000
Paleontologiska institutionen: inredande av fyra arbetsrum	26 000
Kemiska institutionen: inredande av arbetsrum	25 000
Genetiska institutionen: inredande av vindrum för vaktmästarbostaden	9 000
Summa kronor	377 000

Departementschefen. Framställning har nu ånyo gjorts om medelsanvisning i syfte att söka avhjälpa föreliggande lokalbrister vid Lunds universitet genom att taga vinds- och källarutrymmen och eljest möjligen icke disponerade utrymmen i anspråk. Kostnaderna för de föreslagna inredningsarbetena m. m. har i det föreliggande programmet beräknats till 377 000 kronor. Mot denna beräkning har jag icke i och för sig funnit anledning till erinran. Jag anser mig emellertid icke böra föreslå anvisande av medel till installation av hiss i botaniska museet. För övriga angivna ändamål beräknar jag ett avrundat anslagsbelopp av 300 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

4. Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund. Till detta byggnadsföretag har hittills anvisats investeringsanslag av sammanlagt 1 660 000 kronor, varav 60 000 kronor för budgetåret 1951/52 till definitivt ritningsförslag och 1 600 000 kronor för budgetåren 1952/54 till förberedande arbeten och påbörjande av byggnadsföretaget. Totalkostnaderna för arbetet har av byggnadsstyrelsen enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknats till 4 680 000 kronor. I detta belopp har inräknats kostnaderna för anordnande av fullträffssäkert magasinutrymme men däremot icke kostnaderna för an-

slutningsledningar till Lunds lasarets nya värmecentral och ej heller kostnaderna för erforderlig inredning.

Byggnadsstyrelsen hemställer i skrivelse den 31 augusti 1953 om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 2 400 000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag. Styrelsen anmäler därvid, att byggnadsarbetena enligt ett av styrelsen upprättat byggnadsprogram förutsättes skola bli påbörjade omkring den 1 oktober 1953.

Departementschefen. Ytterligare medel synes nu böra anvisas till om- och tillbyggnaden av universitetsbiblioteket i Lund, och byggnadsstyrelsen har därför hemställt om anvisande av ett belopp av 2 400 000 kronor. Jag anser mig emellertid icke böra föreslå större medelsanvisning för det kommande budgetåret än 2 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

5. Nybyggnad för medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg. För anordnande av en arkitekttävling rörande nybyggnad för de anatomiska, histologiska, medicinsk-kemiska, fysiologiska och farmakologiska institutionerna samt bibliotek vid medicinska högskolan i Göteborg och därmed sammanhängande utredningsarbeten m. m. anvisade 1948 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 221 för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 150 000 kronor. Enligt nyssnämnda proposition avsågs berörda nybyggnad skola förläggas i nära anslutning till Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och inom sjukhusets område. Sedan det av skilda skäl visat sig mindre lämpligt att förlägga nybyggnaden inom sjukhusets område, godkände Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1953 ett av byggnadsstyrelsen med skrivelse den 22 juni 1953 framlagt förslag till program för anordnande i samverkan med Göteborgs stad av en arkitekttävling om dispositionsplan för område norr om Sahlgrenska sjukhuset samt förslag till nybyggnad för medicinska högskolan.

Byggnadsstyrelsen hemställer nu, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 150 000 kronor för upprättande av ritningar till nybyggnad för ifrågavarande högskola, och anför därvid i huvudsak följande.

Arkitekttävlingen har utlysts och resultatet av densamma beräknas föreligga vid mitten av år 1954. De på statsverket fallande kostnaderna för genomförande av tävlingen rymmes inom det belopp på 150 000 kronor, som Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 ställt till styrelsens förfogande för tävlingen. Med hänsyn till såväl angelägenheten av nybyggnadens påbörjande som storleken av anläggningen i fråga är det av vikt, att medel för fortsatt utredning nästkommande budgetår är disponibla. Ritningsarbetet förutsättes skola bedrivas i sådan takt, att det kan bilda underlag för framställning om byggnadsanslag för budgetåret 1955/56. Det härför erforderliga medelsbehovet uppskattas till 150 000 kronor.

Departementschefen. Då behovet av ifrågavarande nybyggnad gör sig alltmer gällande, synes det mig angeläget, att det fortsatta utredningsarbetet bedrivs i så snabb takt som möjligt. Jag tillstyrker därför byggnadsstyrelsens förslag om anvisande för nästa budgetår av ett investeringsanslag av 150 000 kronor för upprättande av ritningar till nybyggnaden. Anslaget torde med hänsyn till den i princip beslutade sammanslagningen av Göteborgs högskola och medicinska högskolan i Göteborg till ett statligt universitet böra upptagas under förut angivna rubrik. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

6. Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor. Jag kommer att i detta sammanhang förorda anvisande av medel till följande ändamål, nämligen till nybyggnad för bakteriologiska institutionen och till vissa yttre arbeten vid institutet.

Nybyggnad för bakteriologiska institutionen. Till detta ändamål har för budgetåren 1952/54 anvisats tillhoppa 550 000 kronor. Såsom framgår av 1953 års statsverksproposition (bilagan 29, punkten 7) har totalkostnaden för ifrågavarande nybyggnad enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknats till 4 375 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen äskar i skrivelse den 31 augusti 1953 investeringsanslag till ifrågavarande nybyggnad med tillhoppa 2 600 000 kronor. Härav föreslås 400 000 kronor anvisade å tilläggsstat för innevarande budgetår. Styrelsen meddelar därvid, att byggnadsföretaget är upptaget å 1953 års investeringskvot och avses att igångsättas omkring den 1 november 1953 samt att hittills för detsamma anslagna medel enligt styrelsens mening icke torde vara tillräckliga för arbetets bedrivande fram till den 1 juli 1954.

Vissa yttre arbeten vid institutet. För vissa yttre arbeten vid institutet, avseende permanentbeläggning av vägar, anordnande av parkeringsplatser och cykelställ inom institutets område samt inhägnande av detsamma med stängsel, har för budgetåren 1952/54 anvisats sammanlagt 200 000 kronor. Som framgår av 1953 års statsverksproposition (bilagan 29, punkten 7) har medelsbehovet för dessa åtgärder uppskattats till 390 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställer nu, att återstoden av de medel, som beräknats erforderliga för ifrågavarande yttre arbeten vid institutet, eller 190 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen. Byggnadstillstånd för nybyggnaden för bakteriologiska institutionen har lämnats först den 10 december 1953. Med hänsyn härtill anser jag mig icke böra föreslå, att medel till detta byggnadsföretag äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår. I rådande statsfinansiella läge

kan jag icke för nästa budgetår förorda högre belopp än 2 500 000 kronor till byggnadsåtgärder vid karolinska institutet, varvid jag beräknar 2 400 000 kronor för bakteriologiska institutionens nybyggnad och 100 000 kronor för yttre arbeten. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

7. **Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö.** Under denna rubrik har riksdagen senast för budgetåret 1949/50 anvisat ett investeringsanslag av 1 250 000 kronor. Genom beslut den 26 juni 1953 har Kungl. Maj:t medgivit, att vid utgången av budgetåret 1952/53 å anslaget förefintlig reservation må disponeras intill utgången av budgetåret 1953/54.

I skrivelse den 31 augusti 1953 har *byggnadsstyrelsen*, med förmälan att å anslaget föreläge en behållning av 235 000 kronor, hemställt, att 60 000 kronor av behållningen måtte få disponeras till vissa ändringsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö och återstående behållning, 175 000 kronor, till vissa ytterligare byggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

Av motiveringen till byggnadsstyrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

Ändringsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö. 1951 års tandläkarkommitté framlade i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 27 juni 1951 förslag till vissa ändringsarbeten i tandläkarhögskolan i Malmö för att möjliggöra en ökning av elevantalet från 80 till 100. Bland de byggnadsåtgärder, som för detta ändamål ansågs erforderliga, ingick även en utvidgning av allmänna mottagningen. Sedermera har lärarkollegiet vid nämnda högskola i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 20 juni 1952 hemställt, att styrelsen ville låta utreda frågan om utvidgningen av den allmänna mottagningen och utverka att erforderliga medel ställdes till förfogande för detta arbete. Av den utredning, som styrelsen med anledning därav företagit, framgår att utrymmena för den allmänna mottagningen och det i anslutning därtill förlagda, för flera avdelningar gemensamma väntrummet icke vore tillfredsställande ens för att tillgodose lokalbehoven vid nuvarande utbildningskapacitet vid högskolan. För att på ett tillfredsställande sätt tillgodose det redan nu föreliggande utrymmesbehovet inom allmänna mottagningen utan att därvid än mera försämrade det redan knappa utrymmet inom väntrummet syntes det nödvändigt att till annan del av byggnaden flytta ett intill mottagningslokalerna beläget fotolaboratorium. Kostnaden för dessa ändringsarbeten, vilka godkänts av högskolans ledning och jämväl godtagits av 1951 års tandläkarkommitté, har styrelsen beräknat till 60 000 kronor.

Ytterligare byggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Den 1 juni 1951 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för ecklesiastikdepartementet i 1951 års statsverksproposition, bil. 29, kapitalbudgeten, punkten 9, förordat byggnadsförslag verkställa inredning av experimentdjurstallar och övriga i förslaget avsedda byggnadsarbeten beträffande tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler samt bemyndigade styrelsen att för

utförande av dessa arbeten disponera *dels* det av riksdagen till ombyggnad av tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler m. m. för budgetåret 1951/52 anvisade investeringsanslaget av 900 000 kronor *dels ock* vid utgången av budgetåret 1950/51 befintlig behållning å det av riksdagen å tilläggsstat II för budgetåret 1945/46 till om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler anvisade investeringsanslaget av 76 000 kronor. Sedan byggnadsstyrelsen i underdåniga skrivelser den 20 september och 27 november 1951 hemställt *dels* om anvisande av ett särskilt investeringsanslag av 75 000 kronor till förbättring av kårlokalerna vid tandläkarhögskolan i Stockholm, *dels ock* om medgivande att disponera de för anordnande av experimentdjurstallar vid högskolan avsedda medlen för täckande av andra i samband med om- och tillbyggnaden av högskolans lokaler uppkommande kostnader, har Kungl. Maj:t den 15 maj 1952 med ändring av beslutet den 1 juni 1951 föreskrivit, att ombyggnaden av tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för ecklesiastikdepartementet i 1952 års statsverksproposition, bil. 29, kapitalbudgeten, punkten 7, förordat byggnadsprogram samt bemyndigat byggnadsstyrelsen att för därmed avsett ändamål, nämligen förbättring av kårlokalerna, disponera det av riksdagen för budgetåret 1952/53 till ombyggnad av tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler m. m. anvisade investeringsanslaget av 75 000 kronor.

För ifrågavarande byggnadsföretag har således anvisats sammanlagt (900 000 + 76 000 + 75 000) 1 051 000 kronor. Byggnadsföretaget ingår bland de byggnadsföretag, som kunna erhålla tilldelning för täckande av genom allmän byggnadskostnadsstegring uppkommande merkostnader från det kollektiva anslaget till merkostnader för vissa byggnadsarbeten och styrelsen räknar med att av detta anslag — beräknat enligt de kostnadsstegringstal som ligger till grund för anslaget — kunna disponera 410 000 kronor. Tillgängliga medel komma därvid att uppgå till (1 051 000 + 410 000) 1 461 000 kronor.

Vid ifrågavarande ombyggnadsarbeten har uppstått vissa merkostnader av den art att de icke lämpligen bör eller kan ersättas från nämnda kollektiva anslag till merkostnader för vissa byggnadsarbeten. Sålunda har vissa arbeten, som det icke varit möjligt att förutse vid kostnadsberäkningens utförande, tillkommit, såsom målningsarbeten och golvlägningsarbeten i större utsträckning än vad vid beräkningen förutsetts, ventilationsanordningar med undertak, förstärkningsarbeten i skyddsrum samt inredning för laboratorier i ökad omfattning. De därvid uppkomna merkostnaderna uppgå till 175 000 kronor, vilka medel med hänsyn till arbetets fortskridande bör stå till styrelsens förfogande under budgetåret 1953/54.

Departementschefen. Mot byggnadsstyrelsens förslag har jag i princip ingen erinran. Enligt budgetredovisningen uppgick emellertid behållningen å ifrågavarande investeringsanslag vid utgången av budgetåret 1952/53 till 224 033 kronor. Jag anser mig därför böra förorda, att 60 000 kronor av anslagsbehållningen må disponeras för de av byggnadsstyrelsen föreslagna ändringsarbetena vid tandläkarhögskolan i Malmö och återstoden av behållningen till bestridande av vid ombyggnadsarbetena å tandläkarhögskolan i Stockholm uppkomna merkostnader. För bifall till vad jag förordat torde erfordras riksdagens samtycke. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag förordat rörande dispositionen av det för budgetåret 1949/50 anvisade investeringsanslaget till Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö.

8. Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm. Till högskolans utbyggnad har riksdagen anvisat investeringsanslag för budgetåren 1946/54 av sammanlagt 26 960 000 kronor, varav för innevarande budgetår 3 200 000 kronor.

Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 3 946 900 kronor till högskolans utbyggnad. Kommittén framlägger därvid ånyo en tids- och kostnadsplan för utbyggnadens genomförande. Denna har angivits vara i princip densamma som bifogats kommitténs av riksdagen godkända generalplan av år 1945, vilken i reviderat skick med avseende på kostnader och tidpunkter för de olika byggnadernas färdigställande framlagts i samband med kommitténs anslagsäskanden för innevarande budgetår. Planen har emellertid nu ytterligare reviderats, huvudsakligen med avseende å tiden för utbyggnadens slutliga genomförande. Härom anför kommittén väsentligen följande.

Enligt 1945 års generalplan skulle högskolans utbyggnad ha varit genomförd under 1952/53. På grund av den under en följd av år starkt begränsade tilldelningen av medel och byggnadstillstånd har denna tidpunkt successivt måst förskjutas till 1957/58, vilket är ett år senare än vad kommittén föreslog föregående år. Den största delen av utbyggnaden har genomförts, sedan vad nu kan bedömas de mest kostnadskrävande nybyggnaderna, värmekraftverket och det krafttekniska laboratoriet, i det närmaste färdigställt och tagits i bruk. Av vad som återstår, kommer i första hand nybyggnaderna för avdelningarna för väg- och vattenbyggnad och arkitektur med tillhörande laboratorier, nybyggnader för de flygtekniska institutionerna samt ombyggnaden av återstående delar av den gamla huvudbyggnaden för avdelningarna för maskinteknik, flyg- och skeppsteknik och lantmäteri.

För att utbyggnaden skall kunna i huvudsak slutföras under de närmaste fyra åren fordras, enligt kommitténs kostnadsberäkningar, för vart och ett av dessa år ett investeringsanslag av i genomsnitt 3,9 miljoner kronor. Av följande sammanställning över i kommitténs föreliggande utbyggnadsplan ingående, icke färdigställda byggnadsföretag framgår fördelningen å dessa av hittills anvisade anslagsmedel, beräknade totalkostnader och av kommittén för budgetåret 1954/55 äskade medel (beträffande beteckningarnas innebörd hänvisas till prop. 1945: 374).

Av motiveringen för kommitténs anslagsäskanden inhämtas bland annat följande.

Byggnad VI a. Genom den nya verkstadsbyggnaden frigöres hittillsvarande verkstadslokaler, som enligt generalplanen skall ombyggas och inredas för institutionens för hållfasthetslära räkning.

Byggnad VI b. Kommittén föreslår, att denna nybyggnad, vars igångsättande hittills skjutits framåt i tiden, påbörjas under nästa budgetår. Som förutsättning härför bör alltså gälla, att den av Svenska vattenkraft-

Byggnader	Hittills anvisade belopp, kr	Nu beräknad totalkost- nad, kr	Av kommittén för budgetåret 1954/55 äskad medelsanvis- ning, kr
Administrationsbyggnad (I)	18 000	380 000	—
Biblioteksbyggnad (II)	65 000	1 313 000	—
Avd. L (III c)	—	742 000	—
Avd. M och Ss (III d)	—	594 000	—
Maskinlaboratorium (VI a)	100 000	248 000	100 000
Vattenbyggnadslaboratorium (VI b)	—	1 200 000	800 000
Avd. V och A (X, XI)	—	3 060 000	1 630 000
Lab. för byggnadsstatik m. m. (XII, XIII)	—	2 380 000	1 300 000
Avd. Sf (XIV)	350 000	3 850 000	—
Avd. K (XV b)	100 000	474 000	—
Avd. E. (XVI)	5 392 100	5 459 000	66 900
Bostadsbyggnader (XVII)	692 500	1 105 000	—
Byggnad för motorteknik m. m. (XVIII)	—	1 496 000	—
Utvändiga ledningar m. m.	2 137 400	2 231 000	50 000
Summa kronor	8 855 000	24 532 000	3 946 900

föreningen tidigare utlovade donationen för utrustning av laboratoriet ställes till förfogande, utökad med belopp svarande mot prisstegringar sedan donationens tillkomst.

Byggnaderna X och XI samt XII och XIII. Av kommittén tidigare framlagt förslag om viss ändrad förläggning i förhållande till generalplanen av dessa byggnader har i propositionen 1953:164 i princip godkänts. I anslutning därtill hemställer kommittén nu om Kungl. Maj:ts fastställelse å definitivt förslag rörande byggnadernas förläggning samt viss härför erforderlig utvidgning av högskolans nuvarande område norr om Röda Korsets sjukhem ävensom om medgivande till en mindre justering av gränsen mellan högskoleområdet och sjukhemsområdet m. m. Den föreslagna förläggningen av ifrågavarande byggnader till annat område med annan topografi och andra övriga förutsättningar än vad generalplanen avsåg har medfört förändringar även av de olika byggnadernas planlösningar. Antalet planerade byggnader, tidigare fyra, har sålunda begränsats till två, den ena (X och XI) innehållande ritsalar m. m. samt vissa mindre laboratorier för avdelningarna V och A, den andra (XII och XIII) innehållande samtliga erforderliga laboratorielokaler för institutionerna för byggnadsstatik, brobyggnad, byggnadsmateriallära och byggnadsteknik. Såväl från organisatoriska synpunkter som med hänsyn till anläggnings- och driftkostnaderna och till möjligheterna till framtida förändringar medför denna koncentration av nybyggnaderna påtagliga fördelar. Från ekonomiska och byggnadstekniska synpunkter samt med hänsyn till det närliggande sjukhemmet är det av stor vikt att uppförandet av dessa två byggnader påbörjas samtidigt.

Byggnad XVI. Det begärda beloppet utgör resterande kostnader för färdigställande av laboratoriet för kraftteknik.

Utvändiga ledningar. Under denna rubrik upptas kostnader för det ledningsnät, som är gemensamt för hela högskoleanläggningen och som successivt måste utbyggas allteftersom nya byggnader tillkommer.

I anslutning till detta byggnadsprogram för nästa budgetår anmäler kommittén viss fråga om kostnader för ombyggnad av byggnaderna III a och III b. Av kommitténs framställning i detta hänseende inhämtas i huvudsak följande.

Till ifrågavarande ombyggnader har i kostnadsplanen beräknade medel slutligt anvisats. Byggnadsstyrelsen har emellertid framhållit önskvärdheten av att i samband med ombyggnadsarbetet befintliga ledningssystem i byggnaderna i deras helhet utbytes och förnyas med hänsyn till byggnadernas ålder och det byggnadsstyrelsen åvilande årliga underhållet. Kommittén, som finner den föreslagna åtgärden berättigad, har icke ansett sig kunna medtaga kostnaderna härför i sina beräkningar över ombyggnadskostnaden, då arbeten av detta slag svårigen kan förhandsberäknas. Kommittén föreslår, att arbetet utföres i den omfattning, som kan bedömas lämplig och erforderlig, sedan man under ombyggnadsarbetena kunnat bilda sig en uppfattning om de gamla ledningarnas beskaffenhet. Därest tidigare beräknad ombyggnadskostnad därigenom skulle komma att överskridas, avser kommittén att vid en senare tidpunkt göra framställning om tilläggsanslag.

Till inredning och utrustning av nya lokaler har för budgetåret 1953/54 anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor. För nästa budgetår hemställer *byggnadskommittén* om en medelsanvisning av 2 515 000 kronor. Kommittén framhåller, att behovet av anslagsmedel till detta ändamål för de fyra närmaste budgetåren är större än de belopp, som tidigare beviljats. Kommittén beräknar medelsbehovet för de fyra åren till i genomsnitt 2,3 miljoner kronor per år. Till största delen utgöres dessa belopp av kompensationer för tidigare inträffade prisstegringar, särskilt kännbara för all elektrisk utrustning. Kommittén, som för innevarande budgetår begärde ett reservationsanslag av 3 425 000 kronor till inredning och utrustning, erinrar vidare om att departementschefen i propositionen 1953:164 förutsatte, att begränsningen av anslaget till 1 miljon kronor icke skulle utgöra hinder för att erforderliga leveransavtal träffades inom det godkända utrustningsprogrammets ram, i den mån så befundes påkallat för att förse nytillkomna och nytillkommande lokaler med erforderlig inredning och utrustning. Kommittén framhåller, att detta medgivande i hög grad underlättar planeringen och upphandlingen av laboratorieutrustning för berörda avdelningar. Kommittén har emellertid för innevarande budgetår givit beställningsbemyndiganden endast intill ett totalbelopp av 1 700 000 kronor, medan samtliga de beräknade och godkända kostnader för inredning och utrustning, för vilka anslag ännu icke utgått, uppgår till drygt 9 000 000 kronor. För nyssnämnda belopp av 1 700 000 kronor kommer dock att föreligga betalningsskyldighet under budgetåret 1954/55. Härutöver beräknar kommittén för nästa budgetår 815 000 kronor för övriga pågående och planerade om- och nybyggnader, för vilka investeringsanslag begärts.

Av följande sammansällning över olika i byggnadsplanen ingående, icke färdigställda byggnadsföretag framgår fördelningen å dessa av hittills anvisade anslagsmedel till inredning och utrustning, beräknade totalkostnader och av kommittén för budgetåret 1954/55 äskade medel.

Av den närmare motiveringen för anslagsäskandena inhämtas bland annat följande.

Avd. B. (III a). Det begärda beloppet å 100 000 kronor fördelas med 50 000 kronor på inredning och utrustning av sista etappen av ombyggnaden samt med 50 000 kronor på institutionen för järnets bearbetning och behandling. För båda beloppen har beställningsbemyndigande givits.

Byggnader	Hittills anvisade belopp, kr	Nu beräknad totalkost- nad, kr	Av kommittén för budgetåret 1954/55 äskad medelsanvis- ning, kr
Administrationsbyggnad (I)	—	150 000	—
Biblioteksbyggnad (II)	—	314 000	—
Avd. B (III a)	687 000	787 000	100 000
Avd. E (III b)	1 380 000	2 527 000	500 000
Avd. L (III c)	176 000	325 000	—
Avd. M och Ss (III d)	—	110 000	—
Maskinlaboratorium (VI a)	50 000	236 000	100 000
Avd. V och A (X, XI)	2 000	360 000	200 000
Lab. för byggnadsstatik m. m. (XII, XIII)	—	515 000	265 000
Avd. Sf (XIV)	—	1 000 000	—
Avd. K (XV b)	300 000	531 000	—
Avd. E (XVI)	3 966 000	7 318 000	1 350 000
Byggnad för motorteknik m. m. (XVIII)	61 000	1 518 000	—
Summa kronor:	6 622 000	15 689 000	2 515 000

Avd. E. (III b). Kommittén har givit beställningsbemyndigande för det begärda beloppet å 500 000 kronor.

Maskinlaboratorium (VI a). Beloppet bör om möjligt ställas till förfogande samtidigt med det för ombyggnaden begärda investeringsbeloppet.

Avd. V och A samt lab. för byggnadsstatik m. m. (X—XIII). Om begärda investeringsmedel beviljas kan byggnadsarbetena, under förutsättning att byggnadstillstånd beviljas, igångsättas hösten 1954. För 1954/55 fordras i så fall sammanlagt 465 000 kronor för att planering och upphandling av inredning och utrustning skall kunna påbörjas i så god tid, att byggnaderna enligt kommitténs förslag skall kunna tas i bruk under år 1956.

Avd. E (XVI). Av det begärda beloppet å 1 350 000 kronor hänför sig 150 000 kronor till lämnat beställningsbemyndigande för institutionen för elektronik. Återstående 1 200 000 kronor avser institutionerna för elektrisk anläggningsteknik och elektromaskinlära. För att montering och installation av den elektriska utrustningen i de sistnämnda institutionernas nya lokaler planenligt skall kunna fortgå även under nästa budgetår fordras en medelsanvisning, som täcker dels givet beställningsbemyndigande å 950 000 kronor och dels därutöver ytterligare nödvändiga anskaffningskostnader intill ett belopp av 600 000 kronor, alltså sammanlagt 1 550 000 kronor. Med hänsyn till bland annat önskvärheten av en i möjligaste mån lika fördelning av anslagens storlek på de återstående utbyggnadsåren, begränsar kommittén sig emellertid till att för nästa budgetår beräkna blott det nyssnämnda beloppet av 1 200 000 kronor för ifrågasvarande ändamål.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen godkändes vid 1953 års riksdag i princip ett av byggnadskommittén framlagt förslag om ändrad förläggning av de i planen för högskolans utbyggnad ingående nybyggnaderna för avdelningarna för väg- och vattenbyggnad och arkitektur (X och XI) samt för laboratorier för byggnadsstatik m. m. (XII och XIII). Jag torde senare få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om fastställelse å det av kommittén nu framlagda definitiva förslaget beträffande dessa nybyggnaders förläggande och därmed sammanhängande frågor rörande utvidgning av högskoleområdet m. m. Såsom kommittén fram-

hållit, medför denna ändrade förläggning av förevarande nybyggnader förändringar också av de olika byggnadernas planlösningar. Mot vad kommittén i detta hänseende föreslagit, har jag i princip intet att invända. Antalet nya byggnader för ifrågavarande ändamål torde alltså böra begränsas till två i överensstämmelse med vad kommittén föreslagit.

Till påbörjande av nu berörda nybyggnadsarbeten och till genomförande i övrigt av kommitténs för nästa budgetår framlagda byggnadsprogram beräknar kommittén ett investeringsanslag av 3 946 900 kronor. I och för sig synes denna kostnadsberäkning kunna godtagas. I nuvarande statsfinansiella läge anser jag mig emellertid icke kunna för nästa budgetår till högskolans utbyggnad förorda en investering av dylik storlek. För egen del finner jag mig böra för budgetåret 1954/55 föreslå ett till 2 500 000 kronor begränsat investeringsanslag för ändamålet.

Av de skäl, som kommittén anfört, synes i samband med pågående ombyggnad av byggnaderna III a och III b utbyte och förnyelse av befintliga ledningssystem i byggnaderna böra ske i den omfattning, som prövas nödvändig med hänsyn till närmare erfarenheter under ombyggnadsarbetenas gång av ledningssystemets nuvarande beskaffenhet.

För inredning och utrustning av nya lokaler beräknar kommittén för nästa budgetår ett reservationsanslag av 2 515 000 kronor. Härav motsvarar 1 700 000 kronor kostnader för med stöd av givna beställningsbemyndiganden utlagda beställningar, att gäldas under budgetåret 1954/55. Återstående 815 000 kronor beräknas till kostnader för inredning och utrustning av olika pågående eller planerade om- och tillbyggnader, för vilka även investeringsmedel begärts. Vid utgången av budgetåret 1952/53 utgjorde reservationen å anslaget enligt budgetredovisningen drygt 2 480 000 kronor. Reservationens storlek är i viss utsträckning betingad av de långa leveranstiderna för en del av utrustningen. Även om reservationen alltså torde komma att minska under innevarande budgetår, finner jag mig icke kunna i full utsträckning biträda kommitténs förslag rörande medelsanvisningen för nästa budgetår. Det är alltså nödvändigt att iakttaga återhållsamhet i fråga om anskaffningen av icke outhärlig inredning och utrustning. Därtill kommer, att den begränsning av investeringsanslaget för nästa budgetår, som jag i det föregående förordat, också medför en minskning av utrustningsbehovet i förhållande till kommitténs beräkningar. Jag förordar för egen del till inredning och utrustning av nya lokaler en medelsanvisning av 2 miljoner kronor för nästa budgetår. I enlighet härmed har jag tidigare denna dag vid anmälan av åttonde huvudtiteln hemställt om anvisande av ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor för ändamålet. Liksom för innevarande budgetår torde erforderliga leveransavtal få träffas inom det godkända utrustningsprogrammets ram, i den mån så befinnes påkallat för att förse nytillkomna och nytillkommande lokaler med erforderlig inredning och utrustning.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

9. Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola. Till uppförande av nybyggnader för Chalmers tekniska högskola har för budgetåren 1945/46—1953/54 anvisats tillhopa 14 578 000 kronor, varav för innevarande budgetår 1 400 000 kronor.

Sedan *högskolans kollegienämnd* hos överstyrelsen för de tekniska högskolorna gjort framställning om anslag till nybyggnader m. m. för högskolan i enlighet med ett av *Chalmerska byggnadskommittén* framlagt förslag, har *överstyrelsen* i skrivelse den 27 oktober 1953 hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med 3 737 000 kronor. Överstyrelsen har därvid beräknat medelsbehovet på följande sätt:

1. Nybyggnad för avdelningen för maskinteknik	1 797 000
2. Övertagande av Gibraltarvallen	301 000
3. Nybyggnad för biblioteket	1 500 000
4. Yttre arbeten	100 000
5. Ombyggnadsarbeten inom institutionsbyggnaden för avdelningarna för väg- och vattenbyggnad samt arkitektur	39 000
	<hr/>
	Summa kronor 3 737 000

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik. Av byggnadsprogrammet för avdelningen för maskinteknik återstår nybyggnad för de maskintekniska laboratorierne. En närmare redogörelse för denna byggnadsfråga har lämnats i 1952 års statsverksproposition (bil. 29, kapitalbudgeten, punkten 9). Enligt statsmakternas beslut skall byggnadsarbetet uppdelas i två etapper. Kostnaderna för de i första etappen ingående laboratorierne beräknades år 1951 till 3 500 000 kronor.

Byggnadskommittén föreslår för nästa budgetår en medelsanvisning av 1 797 000 kronor och anför därvid huvudsakligen följande.

Sedan 1951 har vissa prisstegringar ägt rum inom byggnadsbranschen. Dessa är emellertid icke av någon större omfattning, och kommittén anser det därför icke erforderligt att göra om kostnadskalkylerna. För övrigt kan, innan byggnaden färdigställts, nya pridförskjutningar inträffa, som påverkar slutkostnaderna.

För de maskintekniska nybyggnaderna har hittills anvisats 5 848 000 kronor. Härav har för kraftcentralen och ritsalsbyggnaden disponerats 4 145 000 kronor, varför 1 703 000 kronor återstår för laboratedelen. Då byggnadsarbetena beräknas kunna sättas igång hösten 1953, anser kommittén, att återstående del av den beräknade totalkostnaden (3 500 000 — 1 703 000 =) 1 797 000 kronor bör ställas till förfogande budgetåret 1954/55.

Överstyrelsen ansluter sig till byggnadskommitténs förslag.

Övertagande av Gibraltarvallen. Genom avtal den 20 och 23 augusti 1949 mellan Kungl. Maj:t och Kronan och Göteborgs stad har det

område, som nu upptages av idrottsplatsen Gibraltarvallen, överlåtits på Kronan för att disponeras av Chalmers tekniska högskola vid dess fortsatta utbyggnad. Som motprestation skall på statsverkets bekostnad anläggas en ny likvärdig idrottsanläggning. Gibraltarvallen får icke tagas i bruk av högskolan förrän den nya anläggningen är färdig. Kostnaden för den nya idrottsanläggningen beräknades år 1948 till 460 000 kronor.

I 1951 års statsverksproposition (bil. 29, kapitalbudgeten, punkten 11) förordade departementschefen, att den till 460 000 kronor beräknade kostnaden för anläggande av ny idrottsplats i mån av behov skulle få bestridas med de medel, som tidigare anvisats under förevarande anslag för uppförande av ny biblioteksbyggnad.

Byggnadskommittén föreslår nu, att för nästa budgetår äskas ett tilläggsanslag av 301 000 kronor för anläggande av ny idrottsplats i stället för Gibraltarvallen, och anför därvid huvudsakligen följande.

Enligt en till Chalmers tekniska högskolas lokalstyrelse från Göteborgs stads drätselkammare översänd skrivelse av den 10 februari 1953 med till densamma fogad promemoria av samma dag från stadens fastighetskontor, skulle kostnaderna för att utföra idrottsanläggningen nu uppgå till 761 000 kronor. Merkostnaden (761 000 — 460 000 =) 301 000 kronor uppgives i nämnda promemoria bero på den allmänna ökningen i arbetslöner m. m. och skulle följaktligen enligt gällande avtal betalas av staten.

Byggnadskommittén, som kontrollerat, att den nya kostnadsberäkningen avser anläggandet av samma idrottsplats, som den som tidigare beräknats till 460 000 kronor, anser icke, att kostnaderna skulle kunna nedbringas, om arbetena utfördes i kommitténs regi. Kommittén vill därför förordna, att Göteborgs stad skall utföra anläggningen.

Det är angeläget att Gibraltarvallens flyttning kommer till stånd utan dröjsmål, eftersom ifrågavarande område behöver disponeras för högskolans fortsatta utbyggnad. Den under byggnad varande högspänningshallen har redan något inkräktat på området, varigenom en tennisbana spolierats. Den nya biblioteksbyggnaden kommer sannolikt att med sin uppfartsväg beröra idrottsområdet. Den planerade administrationsbyggnaden är avsedd att läggas på idrottsområdet. Denna byggnad skall enligt högskolans tidplan över nya byggnader påbörjas hösten 1955, vid vilken tidpunkt den nya idrottsanläggningen alltså bör kunna tagas i bruk.

Överstyrelsen biträder kommitténs framställning.

Ny byggnad för biblioteket. Genom beslut den 30 juni 1947 föreskrev Kungl. Maj:t, att nybyggnad för biblioteket skulle utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för ecklesiastikdepartementet förordnat i propositionen 1947:152 (s. 29 ff.). Kostnaderna för byggnadsföretaget hade beräknats till 1 320 000 kronor. Till detta byggnadsföretag anvisades för budgetåret 1947/48 ett belopp av 700 000 kronor. Detta belopp har emellertid sedermera jämlikt statsmakternas beslut delvis tagits i anspråk för andra ändamål. Sålunda har 130 000 kronor disponerats för yttre arbeten och anläggande av vattenledning, varjämte 460 000 kronor reserverats för anläggande av ny idrottsplats i stället för Gibraltarvallen.

Byggnadskommittén framlägger nu ett överarbetat förslag till nybyggnad för biblioteket, vilket förslag kostnadsberäknats till 2 300 000 kronor, och

föreslår för nästa budgetår en medelsanvisning av 1 500 000 kronor till detta byggnadsföretag. Kommittén anför därvid bland annat följande.

Det förslag byggnadskommittén nu kommit fram till bygger på förslaget från 1946 men avviker från detta på flera punkter. Sålunda har byggnaden spegelvänts, så att entrén nu vetter mot söder i stället för mot norr. Skälet härtill är, att Gibraltarvallen i framtiden får disponeras för högskolans utbyggnad och att på grund därav viss omplanering ägt rum beträffande Chalmersområdets vägsystem m. m. Bokmagasinet har byggts ut så, att det nu omfattar fyra våningar jämte källarvåning. Det kan nu ge plats för 10 000 hyllmeter, vilket torde vara minimum, eftersom biblioteket växer med icke mindre än 300 hyllmeter per år enligt vad överbibliotekarien meddelat. Det nuvarande beståndet upptar närmare 4 500 hyllmeter. 1946 års förslag upptog 6 000 hyllmeter. Ett skyddsrum för 200 personer har förlagts under källarvåningen i byggnadens administrationsflygel. Byggnadens totala volym har ökats från ca 14 000 m³ till ca 15 000 m³.

Överstyrelsen tillstyrker byggnadskommitténs förslag och anför därvid följande.

Det nu framförda förslaget till ny biblioteksbyggnad innebär en överarbetning av det förslag, vilket godkänts av statsmakterna vid 1947 års riksdag och då beräknades draga en kostnad av 1 320 000 kronor efter prisnivån hösten 1946. Kostnaderna för ett genomförande av det nu föreliggande förslaget har uppskattats till 2 300 000 kronor på grundval av priserna sommaren 1953, vilket innebär en ökning med 980 000 kronor. Enligt vad överstyrelsen inhämtat torde prisstegringen sedan hösten 1946 för en byggnad av här avsedd art kunna beräknas till i genomsnitt 54 %, varför ett genomförande av det ursprungliga förslaget i dagens läge skulle kunna antagas kosta i runt tal 2 033 000 kronor. Den reella kostnadsökningen för ett genomförande av det nya förslaget stannar sålunda vid 267 000 kronor. Denna merkostnad synes överstyrelsen ringa i betraktande av de fördelar, som därmed står att vinna, främst den med hänsyn till bibliotekets tillväxt önskvärda ökningen av byggnadsvolymen. Överstyrelsen vill därför förorda ifrågavarande förslag. Då biblioteksbyggnaden nu står närmast i tur på högskolans nybyggnadsprogram efter laboratoriedelen av nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik, har överstyrelsen även funnit sig böra tillstyrka den för ändamålet för nästa budgetår beräknade medelsanvisningen, 1 500 000 kronor.

Yttre arbeten. Såsom närmare framgår av 1953 års statsverksproposition (bil. 29, kapitalbudgeten, punkten 11) har kostnaderna för vissa yttre arbeten, innefattande anläggning av vägar, gräsmattor, belysning m. m., beräknats till 875 000 kronor. Hittills har för ändamålet ställts till förfogande 280 000 kronor. För nästa budgetår begär *byggnadskommittén* ytterligare 100 000 kronor. *Kollegienämnden* och *överstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått fattades redan vid 1947 års riksdag beslut om uppförande av nybyggnad för Chalmers tekniska högskolas bibliotek. Detta byggnadsföretag har emellertid ännu icke kommit till utförande. Chalmerska byggnadskommittén har nu

framlagt ett överarbetat förslag till ny biblioteksbyggnad, vilket bland annat innebär en ökning av byggnadens totala volym med omkring 1 000 m³. Kostnaderna för förslaget genomförande har uppskattats till 2 300 000 kronor på grundval av priserna sommaren 1953. Jag har för egen del icke funnit anledning till erinran mot det nu framlagda byggnadsprogrammet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, sedan byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande i ärendet, taga slutlig ställning till det nya ritningsförslaget. För nästa budgetår anser jag mig icke böra föreslå någon medelsanvisning till detta byggnadsföretag liksom ej heller till de föreslagna ombyggnadsarbetena inom byggnaden för avdelningarna för väg- och vattenbyggnad samt arkitektur.

För övriga ändamål, för vilka medel nu äskats, anser jag mig för nästa budgetår endast kunna tillstyrka ett anslag av 1 800 000 kronor, varvid jag förutsätter, att för biblioteket tidigare anvisade, kvarstående medel jämväl må disponeras för dessa ändamål. Anslaget bör i första hand disponeras för bestridande av utgifter under sagda budgetår för nybyggnaden för de maskintekniska laboratorier, vilken nybyggnad nu är under uppförande. Den av byggnadskommittén nu anmälda, beräknade kostnadsökningen för anläggande av ny idrottsplats i stället för Gibraltarvallen synes mig hög. De nya kostnadskalkylerna är för närvarande föremål för granskning inom byggnadsstyrelsen. Jag har icke funnit anledning till erinran mot kommitténs förslag, att den nya idrottsplatsen anlägges genom Göteborgs stads försorg.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor.

10. **Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna.** I skrivelse den 31 augusti 1953 hemställer *byggnadsstyrelsen*, efter samråd med skolöverstyrelsen, bland annat om anvisande av ett belopp av 150 000 kronor till utbyte av värmeledningspannor m. m. vid folkskoleseminariet i Umeå. Av framställningen inhämtas i huvudsak följande.

Den befintliga värmecentralen vid folkskoleseminariet är försliten. Värme pannorna är konstruerade för enbart kokseldning och i det närmaste 30 år gamla. Även till anläggningen hörande cirkulationspumpar och varmvattenberedare m. m. är gamla och förslitna. Med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och skäligen krav på driftsäkerhet anser styrelsen det nödvändigt att utbyta värme pannorna. De nya pannorna bör få sådant utförande att beroende på rådande förhållanden endera kol, ved eller olja kan förbrännas med gott bränsleekonomiskt resultat. Kostnaderna för nya pannor m. m., innefattande bl. a. oljeeldningsanordningar på tre av centralens fyra pannor, har beräknats till 150 000 kronor.

Departementschefen. Byggnadsstyrelsens redogörelse för beskaffenheten av värmecentralen vid folkskoleseminariet i Umeå visar, att trängande behov av en upprustning av anläggningen föreligger. Jag ansluter mig därför till styrelsens föreliggande förslag. Mot den beräknade kostnaden, 150 000 kronor, har jag ingen erinran. Beloppet torde lämpligen böra anvisas under rubriken Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

11. Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna.

A. Förbättringsarbeten vid nomadskolorna i Norrbottens län.

Nomadskolanläggningarna i Gällivare, Jokkmokk, Jukkasjärvi, Lanna-vaara, Karesuando och Arjeplog i Norrbottens län uppfördes under åren 1940—46 under ledning av en för ändamålet särskilt tillsatt nomadskolkommitté.

I framställning om medelsanvisning för budgetåret 1952/53 till förbättringsarbeten vid nämnda skolanläggningar anmälde byggnadsstyrelsen, att kostnaderna för underhållet av byggnaderna visat sig oproportionerligt höga jämfört med underhållskostnaderna för andra byggnader av motsvarande slag. Vid en med anledning därav företagen ingående undersökning av anläggningarna hade framkommit, att byggnaderna — på grund av de förhållanden, som rådde vid tiden för uppförandet, i förening med byggnadsplatsernas förhållandevis isolerade läge — redan från början kommit att förete vissa brister i byggnadstekniskt hänseende. De åtgärder, som borde vidtagas för att i möjligaste mån avhjälpa dessa brister, kostnadsberäknades av byggnadsstyrelsen till sammanlagt 500 000 kronor, varjämte styrelsen räknade med en kostnad av 100 000 kronor för vissa yttre planeringsarbeten. Vissa av dessa arbeten var dock enligt styrelsens mening — ehuru synnerligen önskvärda — av det slag att deras utförande, med hänsyn till angelägenheten av att i görligaste mån begränsa investeringsverksamheten, kunde uppdelas på flera år och påbörjas senare.

I anslutning till denna framställning samt byggnadsstyrelsens anslags sökanden för innevarande budgetår har av de för budgetåren 1952/53 och 1953/54 till Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna anvisade investeringsanslagen å 305 000 respektive 600 000 kronor för vardera budgetåret beräknats 200 000 kronor till förbättringsarbeten vid nomadskolorna i Norrbottens län.

I skrivelse den 25 augusti 1953 hemställer *byggnadsstyrelsen* om ett anslag av 200 000 kronor till den sista etappen av ifrågavarande arbeten, avseende dels anordnande av mekanisk ventilation i skolhemmen och i samband därmed omläggning och utökning av ventilationsutrymmen, dels ock vissa yttre planeringsarbeten.

B. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid nomadskolan i Arjeplog.

I skrivelse den 7 september 1953 hemställer *byggnadsstyrelsen*, efter samråd med skolöverstyrelsen, om ett anslag av 330 000 kronor till byggnadsarbeten m. m. vid nomadskolan i Arjeplog. Av framställningen inhämtas bland annat följande.

Skolöverstyrelsen har hos byggnadsstyrelsen hemställt om utredning i följande byggnadsfrågor beträffande nomadskolan.

För närvarande finnes vid skolan endast en tjänstebostad, vilken disponeras av folkskolläraren vid skolan. Småskolläraryrket vid skolan äger en fastighet i Arjeplog och har därför icke gjort anspråk på tjänstebostad. Vid hennes avgång ur tjänsten, vilken beräknas ske inom den närmaste tiden, måste tjänstebostad anskaffas för efterträdaren. Någon möjlighet att hyra dylik lägenhet torde icke förefinnas. — Den befintliga lärarbostaden har icke de mått, som anges i boställsordningen, och är vidare ganska olämpligt belägen i skolhemsbyggnaden samt dåligt ljudisolerad. Härtill kommer, att utrymmet behöves för andra ändamål inom skolhuset. Det synes därför lämpligt att i ett nytt bostadshus inrymma både folkskolläraryrket och småskolläraryrket. — Barnen har små lekutrymmen inomhus. Lämplig plats för förvaring av leksaker saknas. — Köksutrymmena är dåligt disponerade och inredningen delvis försliten. Även i fråga om källarvåningens utrustning, barnens tillgång till torkrum m. m. samt utrymmena för förvaring av bränsle förefinnes betydande brister. — För att skolarbetet skall kunna bedrivas enligt tidsenliga metoder bör i anslutning till skolhuset finnas slöjdsal, bibliotek, lärarrum och expedition. Av dessa utrymmen finnes nu endast en slöjdsal, som är provisoriskt och otillfredsställande anordnad. Därjämte erfordras vissa renoveringsarbeten i skolhuset.

Byggnadsstyrelsen föreslår följande om- och nybyggnadsarbeten.

Nybyggnad uppföres för två lärarbostäder å respektive 90 och 60 m² yta. — En dublett för föreståndarinnan anordnas i den befintliga lärarbostaden i skolhemsbyggnaden. Samtidigt flyttas de båda isoleringsrummen ner till bottenvåningen i närheten av föreståndarinnans nya bostad. Av de förutvarande isoleringsrummen användes ett till jourrum och det andra till linneförråd. — Föreståndarinnans nuvarande rum ändras till lektrum för flickor. I källaren inredes det nuvarande bränslerummet till lektrum för pojkar. — Köksinredningen förbättras. I källarvåningen genomföres vissa förbättringar, främst beträffande sko-, tork- och bränslerum. — Den provisoriska slöjdsalen i källaren förses med rationell belysning och inredning. — Biblioteksfrågan ordnas genom att klassrummen förses med bokhyllor och mindre läsbord. — En expedition förlägges i anslutning till folkskollärarens bostad i det nya lärarbostadshuset.

Kostnaderna för dessa byggnadsarbeten beräknar byggnadsstyrelsen till 320 000 kronor. Då nomadskolans nuvarande markutrymme icke medger uppförande av den nya tjänstebostadsbyggnaden, har byggnadsstyrelsen träffat preliminärt avtal om förvärv från Arjeplogs kommun av erforderligt område å cirka 2 000 m² till ett pris av omkring 5 000 kronor. Länsbostadsdirektören har funnit priset skäligt. Därjämte beräknar byggnadsstyrelsen ett belopp av 5 000 kronor såsom ersättning åt kommunen för anordnande av skyddsrum för nomadskolans behov.

Departementschefen. De förhållanden, som rådde vid tiden för planeringen och uppförandet av nomadskolanläggningarna i Norrbottens län, har i

förening med byggnadsplatsernas förhållandevis isolerade läge medfört, att anläggningarna redan från början behäftats med vissa brister i byggnadstekniskt hänseende. I överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen uppgjort program har för avhjälpan av dessa brister hittills anvisats sammanlagt 400 000 kronor. Byggnadsstyrelsen föreslår nu medelsanvisning med 100 000 kronor till den sista etappen av dessa byggnadstekniska iståndsättningsåtgärder. Härjämte beräknas ett belopp av 100 000 kronor för vissa yttre planeringsarbeten. Jag finner för egen del angeläget, att dessa avslutande förbättringsarbeten snarast genomföres. Den beräknade kostnaden härför, sammanlagt 200 000 kronor, överensstämmer med tidigare kostnads-kalkyler. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas det begärda beloppet av 200 000 kronor till förbättringsarbeten vid nomadskolorna i Norrbottens län.

En del av ifrågavarande skolanläggningar företer emellertid brister icke blott i byggnadstekniskt hänseende utan i viss mån även beträffande planeringen av de olika lokalerna. Vid tiden för skolornas uppförande saknades nämligen i stor utsträckning erfarenheter av jämförbara skolanläggningar. Av den lämnade redogörelsen för förhållandena vid nomadskolan i Arjeplog torde framgå, att denna i vissa hänseenden icke kan anses fylla de krav, som numera bör kunna ställas på en internatskolanläggning för folkskolans barn. Därtill kommer i förevarande fall nödvändigheten av att ordna lärarpersonalens bostadsförhållanden enligt gällande föreskrifter om tjänstebostad. Jag anser mig av dessa skäl böra biträda det förslag till om- och nybyggnadsarbeten vid nomadskolan i Arjeplog, som byggnadsstyrelsen efter samråd med skolöverstyrelsen framlagt. De beräknade byggnadskostnaderna, 320 000 kronor, finner jag mig böra godtaga. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör därjämte anvisas 5 000 kronor till förvärv av erforderligt markområde för det nya tjänstebostadshuset. Frågan om medelsanvisning till engångsersättning åt Arjeplogs kommun för anordnande av skyddsrum för nomadskolan har Kungl. Maj:t däremot redan behandlat under driftbudgeten vid min anmälan av nomadskolornas omkostnadsanslag. Det nu aktuella medelsbehovet för genomförande av byggnadsstyrelsens ifrågavarande förslag beträffande byggnadsarbeten m. m. vid nomadskolan i Arjeplog kan därför beräknas till 325 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde för nästa budgetår under härförut angiven rubrik böra anvisas ett investeringsanslag av (200 000 + 325 000 =) 525 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 525 000 kronor.

12. *Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva*. I skrivelse den 7 september 1953 hemställer *byggnadsstyrelsen*, bland annat, om anvisande av 50 000 kronor till iordningställande av bagerilokalerna vid fortsättningssko-

lan för döva i Vänersborg. Av framställningen inhämtas i huvudsak följande.

Skolöverstyrelsen har hos byggnadsstyrelsen framhållit, att överstyrelsen på grund av ifrågasatt avveckling av fortsättningsskolan tidigare varit tveksam, huruvida bageriavdelningen vid skolan skulle bibehållas. Då enligt statsmakternas beslut numera fastställts, att fortsättningsskolan kommer att bli bestående, i varje fall under avsevärd tid framåt, har överstyrelsen ansett det vara av vikt såväl från utbildningssynpunkt som med hänsyn till kosthållet vid skolan, att bageriet alltså upprätthålles. Från arbetarskyddsstyrelsen har emellertid till skolöverstyrelsen framställts vissa anmärkningar rörande bagerilokalerna och överstyrelsen har därför funnit en förbättring av lokalerna ofrånkomlig. Kostnaderna för iordningställande av bageriavdelningen har av byggnadsstyrelsen, med utgångspunkt i prisläget den 1 juli 1953, beräknats till 50 000 kronor.

Departementschefen. Vid 1952 års riksdag övervägdes vissa alternativ beträffande den framtida organisationen av den tvååriga fortsättningsskolan för döva ynglingar. Statsmakterna stannade för att denna, liksom tidigare den fyraåriga fortsättningsskolan, skall vara förlagd till skolan för döva i Vänersborg (prop. 1952: 103 s. 28, SU 139 s. 9, Rskr. 287). Med hänsyn härtill och till vad skolöverstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen anfört rörande den ifrågavarande bageriavdelningen vid skolan, anser jag mig böra biträda byggnadsstyrelsens förslag om medelsanvisning till iordningställande av avdelningen. Mot den beräknade kostnaden, 50 000 kronor, har jag ingen erinran. Beloppet torde lämpligen böra anvisas som investeringsanslag under den inledningsvis angivna rubriken. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

13. **Statens lånefond för universitetsstudier.** Ur denna fond, som tillkom år 1939, utdelas räntefria studielån till underlättande av studiemöjligheterna för obemedlade eller mindre bemedlade studerande med utpräglad studiebegåvning vid universitet och högskolor m. fl. läroanstalter. Till en början avsåg låneverksamheten endast studerande vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet. År 1944 utvidgades lånutdelningen att gälla även studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg. Enligt beslut vid 1950 års riksdag omfattar utlåningen ur fonden numera också studerande vid fackhögskolorna och socialinstitutet samt vissa linjer vid gymnastiska centralinstitutet och Alnarpsinstitutet. Studielånen utdelas av de fyra statsstipendienämnderna. Vissa centrala uppgifter beträffande låneverksamheten tillkommer garantilånenämnden. Utbetalning m. m. av lånen handhas av generalpoststyrelsen.

Efter beslut av 1953 års riksdag har från och med innevarande budgetår det årliga maximibeloppet för lån ur ifrågavarande fond höjts till 2 500 kronor, dock att detta belopp må, när särskilda omständigheter därtill föranleder, höjas upp till 3 000 kronor.

Till kapitalinvestering har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår. För budgetåret 1953/54 är anslaget uppfört med 2 500 000 kronor. För utlåning innevarande läsår har disponerats dels nyssnämnda anslag, dels ock 1 356 000 kronor av i fonden tillgängliga medel eller sålunda sammanlagt 3 856 000 kronor.

Garantilånenämnden föreslår för nästa budgetår ett investeringsanslag av 4 700 000 kronor, vars fördelning framdeles bör bestämmas av Kungl. Maj:t. Till stöd härför anför nämnden följande:

Höjningen av det maximala lånebeloppet tillsammans med en ökning av antalet låneansökningar har för innevarande budgetår medfört en väsentlig skärpning av meritkraven för erhållande av räntefritt lån. Medan antalet ansökningar om lån läsåret 1953/54 var 2 683, varav 1 390 gällde fortsatta lån, utgjorde motsvarande antal ansökningar för läsåret 1952/53 respektive 2 296 och 963.

Statsstipendienämnderna har i sina anslagsäskanden beräknat, att 3 940 000 kronor erfordras till fortsatta lån och 1 510 000 kronor till nya lån under budgetåret 1954/55 eller sammanlagt 5 450 000 kronor.

Fortsatt lån beviljas jämlikt lånereglementet med förtursrätt alla därtill berättigade. *Garantilånenämnden* har utgått från, att därutöver nya lån skall kunna beviljas till ett antal, som motsvarar antalet fullt kompetenta sökande till nya lån för innevarande budgetår. Härför erfordras att minst 5 000 000 kronor disponeras för utlåning under budgetåret 1954/55. Enligt uppgift från statskontoret kan behållningen å fonden vid ingången av sistnämnda budgetår beräknas vara omkring 300 000 kronor, varför fonden bör tillföras en kapitalinvestering av 4 700 000 kronor.

Departementschefen. Förevarande anslag är nu uppfört med 2 500 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1953/54 torde i fonden finnas disponibelt för utdelning minst 300 000 kronor. Under senare hälften av innevarande kalenderår torde i amorteringar komma att inflyta 200 000 å 300 000 kronor. Med hänsyn till det statsfinansiella läget anser jag mig för nästa budgetår icke kunna föreslå högre anslag än 4 000 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 1 500 000 kronor. Vid bifall härtill torde lägst 4 500 000 kronor disponeras för utlåning läsåret 1954/55. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

14. *Allmänna studielånefonden*. Sedan år 1920 finnes inrättad en särskild fond — från och med budgetåret 1942/43 benämnd allmänna studielånefonden — vilken står under förvaltning av statskontoret och varur studiehjälpsnämnden äger att årligen utdela lån för underlättande av studiemöjligheter-

na för obemedlade eller mindre bemedlade lärjungar vid offentliga läroanstalter av olika slag.

Till kapitalinvestering har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår utom för budgetåret 1944/45, då investering icke ansågs erforderlig. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 6 000 000 kronor.

Kostnaderna för den nämnd, som handlägger låneärenden, bestrides från anslag under åttonde huvudtiteln. Till ersättning åt postverket för dess bestyr med studielånen är därjämte i riksstaten uppfört ett särskilt anslag.

Studiehjälpsnämnden har hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med 7 800 000 kronor och därvid anfört följande.

Budgetåret 1953/54 har på grund av de nya grunderna för studiehjälpen en kraftig utökning av studielåneverksamheten skett. Låneklientelet har utökats med eleverna i fackutbildningsanstalter av teknisk eller annan art, och till lärarutbildningsanstalterna har förts åtskilliga, vilkas elever tidigare erhållit huvudsakligen stipendier. Antalet sökande har därför mer än fördubblats. Kravet på studielämplighet har därjämte avsevärt mildrats, och ett större antal sökande har därför blivit berättigade till lån. Av dessa anledningar har en kraftig ansvällning av antalet nya lån skett, vilket med nödvändighet för med sig en stark ökning av fortsatta lån det följande budgetåret och, om medelstillgången icke ökas i motsvarande grad, en nedskärning av antalet nya lån samma budgetår.

Om sålunda en avsevärd utökning av lånen skett i och med detta budgetår, har likväl de för utdelning tillgängliga medlen icke varit tillräckliga för att fullt tillfredsställande tillgodose behovet. Behovsprövningen har därför måst skärpas i jämförelse med närmast föregående år, reducering av de begärda lånebeloppen har alltför ofta blivit nödvändig, högsta lånebeloppet har icke i önskvärd omfattning kunnat utdelas, och åtskilliga ansökningar, som med rikligare medelstillgång kunnat godtagas, har måst lämnas utan bifall.

Till elever vid lärarutbildningsanstalter och övriga fackutbildningsanstalter har utdelats lån å sammanlagt 7 918 000 kronor. För sökande, vilka påbörjar sin utbildning januari 1954, och för ett mindretal sökande, vilkas ansökningar fordrat komplettering, har reserverats omkring 85 000 kronor. Fortsatta lån har beviljats med 3 334 000 kronor, och redan utdelade nya lån uppgår till 4 574 000 kronor. Av totala summan har amorteringsplan icke fastställts för 5 012 000 kronor, vilket belopp därför egentligen borde beräknas för fortsatta lån budgetåret 1954/55. Då emellertid erfarenheten visat, att åtskilliga låntagare underlåta att söka på nytt och andra begära fortsatta lån endast för en termin, torde det för fortsatta lån nästa läsår behövligen beloppet kunna beräknas till omkring 4 500 000 kronor. Till nya lån bör beräknas minst 4 500 000 kronor eller i huvudsak samma summa, som utdelas innevarande budgetår. Sammanlagda medelsbeloppet uppgår därför till i runt tal 9 000 000 kronor. Summan medger icke, att de i år tillämpade relativt stränga behovskraven kan mildras eller fler nya sökande än i år tillgodoses med lån.

Amorteringar kan beräknas inlevereras till allmänna studielånefonden år 1954 med i runt tal 1 200 000 kronor. Nytt kapital till fonden skulle då erfordras med omkring 7 800 000 kronor. Visserligen kan även den amorteringssumma, som inlevereras våren 1955, helt eller delvis tagas i anspråk för de lån, som utbetalas vårterminen 1955, men då därigenom utgångsläget för budgetåret 1955/56 skulle bli sämre än om 1955 års inleverans icke utnyttjas, synes en sådan disponering av 1955 års inleverans mindre lämplig.

Departementschefen. För studielån läsåret 1954/55 räknar studiehjälpsnämnden med ett medelsbehov av omkring 9 000 000 kronor och föreslår, att förevarande anslag höjes med 1 800 000 kronor till 7 800 000 kronor. Jag anser mig i nuvarande ekonomiska läge endast kunna förorda, att anslaget höjes med 500 000 kronor till 6 500 000 kronor. Härvid förutsätter jag emellertid, att för utdelning av lån för studier läsåret 1954/55 må i mån av behov disponeras jämväl de medel, som under kalenderåret 1953 influtit och som kan beräknas inflyta under innevarande kalenderår i form av amorteringar. Dessa medel kan beräknas uppgå till omkring 2 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Carl-Lennart Prütz.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, och statsrådet Hjalmar Nilson anmäler de ärenden rörande anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, som angår jordbruksdepartementet, statsrådet Norup beträffande punkterna 1—12, 14—16, 18 och 19 samt statsrådet Hjalmar Nilson beträffande punkterna 13, 17, 20 och 21. Föredragandena yttrar därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

Domänverket.

[1] **Tjänstebostäder för domänverket.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 600 000 kronor till tjänstebostäder för domänverket. Därjämte har för samma ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 anvisats ett investeringsanslag av 300 000 kronor. Från anslaget bestrides kostnaderna för inköp eller uppförande av tjänstebostäder för domänverkets befattningshavare i sådana fall, då dylika bostäder icke kan anskaffas på annat sätt.

Domänstyrelsen (skr. 29/8 1953) hemställer, att för ifrågavarande ändamål skall anvisas dels för nästa budgetår ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor dels ock å tilläggsstat för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

Styrelsen hänvisar inledningsvis till en i juni 1951 upprättad promemoria angående behovet av ökade medel för tjänstebostäder vid domänverket. I denna promemoria — vilken fogades såsom bilaga till styrelsens anslagsäskanden år 1951 för ifrågavarande ändamål — redogjorde styrelsen för de omständigheter, som enligt dess mening lett till att bostadsfrågan för tjänstemännen numera i större utsträckning än tidigare måste lösas genom anskaffande av bostäder i verkets regi. Beträffande det närmare innehållet i promemorian hänvisas till statsverkspropositionen 1952, bil. 30, s. 2.

I sin nu ifrågavarande framställning anför styrelsen, att svårigheten att anskaffa bostad gör sig särskilt starkt gällande beträffande viss domänverkspersonal, som med hänsyn till tjänsteutövningen måste placeras å ort, där bebyggelsen över huvud taget är mycket ringa. Styrelsen betonar därvid, att bostadsanskaffningen i verkets regi så gott som uteslutande planeras för befattningshavare, som bör vara placerade å sådan mindre ort, där bostad ej står att uppbringa och där ej heller sådan byggnadsverksamhet, som kan medföra tillgång till hyresbostad, är att påräkna inom rimlig tid. I övrigt anför styrelsen till stöd för sin framställning i huvudsak följande.

De för innevarande budgetår samt å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 anvisade medlen å tillhoppa 900 000 kronor har redan disponerats med undantag av 250 000 kronor. Även detta belopp beräknas emellertid komma att tagas i anspråk före ingången av nästa budgetår, bland annat för vissa inköp av hembjudna fastigheter till tjänstebostäder. På grundval av uppgifter från lokalförvaltningarna har styrelsen upprättat en förteckning över de bostäder, som den anser böra anskaffas intill den 1 juli 1955. Den sammanlagda kostnaden härför beräknas till 2 700 000 kronor, eller samma belopp som styrelsen upptog såsom erforderligt för innevarande budgetår. Styrelsen framhåller, att det med de medel, som av 1953 års riksdag anvisats för ändamålet, endast varit möjligt att förhindra en försämring av bostadsläget. Nya behov av bostäder, motsvarande en kostnad av omkring 900 000 kronor, har emellertid tillkommit. Till väsentlig del avser dessa behov ersättningsbostäder i sådana fall, då avgående kronojägare innehar egna bostadsfastigheter.

Med hänsyn till att bostadssituationen för ett flertal tjänstemän kräver en omedelbar lösning, anser domänstyrelsen det nödvändigt, att även för innevarande budgetår en anslagsökning kommer till stånd. Styrelsen beräknar — med hänsyn till den bostadsanskaffning, som kan medhinnas under budgetåret, sedan vederbörligt medgivande lämnats — storleken härav till 900 000 kronor. I särskild skrivelse hemställer styrelsen därför, att Kungl. Maj:t måtte till tjänstebostäder för domänverket av riksdagen utverka ett investeringsanslag av sistnämnda belopp å tilläggsstat för innevarande budgetår. I anslutning härtill upptager styrelsen investeringsanslaget för samma ändamål under budgetåret 1954/55 till 1 800 000 kronor.

På grund av det anförda finner domänstyrelsen det nödvändigt, att för tillgodoseende av behovet av tjänstebostäder intill den 1 juli 1955 skall an-

visas sammanlagt 2 700 000 kronor. Styrelsen framhåller, att praktiskt taget samtliga bostäder, som avses skola komma till utförande, är av sådan angelägenhetsgrad, att dröjsmål skulle medföra svåra driftsstörningar och ökade förvaltningskostnader. I många fall har styrelsen för att över huvud taget möjliggöra befattningshavarnas tjänsteutövning på respektive orter nödgats ordna bostadsfrågan genom att inrymma tjänstemännen i baracker eller bostäder, som uppförts för arbetare. Dessa tillfälliga arrangemang måste emellertid enligt styrelsens mening snarast regleras, då barackerna ej fyller skäligen fordringar på varaktig bostad och bristen på arbetarbostäder inom domänverket är stor.

Departementschefen.

Enligt domänstyrelsens beräkningar erfordras ett anslag av sammanlagt icke mindre än 2 700 000 kronor för att genomföra dess program för anskaffande av tjänstebostäder intill den 1 juli 1955. En medelsanvisning av denna omfattning kan jag icke förorda. För min del är jag sålunda blott beredd att tillstyrka, att ett belopp av 700 000 kronor anvisas för ändamålet. En medelsanvisning av denna storlek torde dock ge styrelsen möjlighet att tillgodose åtminstone de mest trängande behoven av dylika bostäder. Enligt min mening bör hela beloppet uppföras å kapitalbudgeten för nästa budgetår. Detta innebär alltså, att jag icke biträder framställningen, såvitt densamma avser anvisande av ytterligare medel under anslaget för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tjänstebostäder för domänverket* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

[2] **Kontorsbyggnader för domänverket.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 20 000 kronor till kontorsbyggnader för domänverket.

Domänstyrelsen (skr. 29/8 1953) hemställer, att för ifrågavarande ändamål skall för nästa budgetår anvisas ett anslag av 100 000 kronor. Till stöd härför anför styrelsen, att det blir nödvändigt att under år 1954 ordna ändamålsenliga lokaler för Villingsbergs revirs expedition. Den nuvarande, sedan länge bristfälliga expeditionen är inrymd i en äldre, kronan tillhörig byggnad i Valåsen. Lokalerna är mycket obekväma och kalla samt saknar varje slag av hygieniska anordningar. En ombyggnad av huset beräknas ställa sig lika dyr som nybyggnad och skulle även föra med sig olägenheten, att tillfälliga lokaler måste anskaffas under byggnadstiden. Huset är för övrigt olämpligt beläget. En ny byggnad för expeditionen bör därför uppföras. Kostnaderna härför beräknas till 90 000 kronor. För i övrigt framkommande anläggningsbehov i fråga om kontorsbyggnader bör åtminstone 10 000 kronor finnas tillgängliga.

Departementschefen.

Då jag icke har något att erinra mot domänstyrelsens framställning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorsbyggnader för domänverket* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[3] *Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.* *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 5/10 1953) hemställer, att för nästa budgetår ett belopp av 516 200 kronor skall anvisas till olika byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

Såsom jag i annat sammanhang anfört (IX ht p. 27) beräknas Röbbäcksdalsutredningen inom den närmaste tiden inkomma med vissa förslag berörande Röbbäcksdalens försöksgård. Dessa förslag kan komma att påverka medelsbehovet under ifrågavarande anslag. Vid sådant förhållande och då samtliga frågor rörande anslag till byggnadsarbeten vid statens försöksgårdar bör behandlas i ett sammanhang, synes förevarande anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med endast beräknat belopp. Härvid torde anslaget böra uppföras med ett belopp av 79 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 79 700 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

[4] *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.* *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 30/9 1953) hemställer, att för nästa budgetår skall anvisas medel till kostnaderna för i följande sammanställning angivna byggnadsarbeten vid högskolan och lantbruksförsöken.

1. Institutionsbyggnad för statens jordbruksförsök	1 060 000
2. Institutionsbyggnad för institutionen för växtsjukdomslära	1 550 000
3. Kärlförsöksgård för institutionen för allmän jordbrukslära	310 000
4. Ombyggnad av administrationsbyggnaden	210 000
5. Tillbyggnad av fjäderfåanläggningen vid Bäcklösa	90 000
6. Tre tjänstebostäder	176 000
7. Vattenledning vid Ultuna	325 000
8. Ny väg vid statens jordbruksförsök	16 000
9. Höns hus för institutionen för husdjursgenetik	350 000
10. Utbyte av pannor i södra institutionsbyggnaden	60 000
11. Frysanläggning vid pålstdjursförsöksgården	30 000
12. Förbättring av ventilationen i institutionsbyggnaden för agronomisk hydroteknik	20 000
13. Stängsel omkring kärlförsöksgård och växthus vid statens jordbruksförsök	15 000

För de byggnadsarbeten, vilka i sammanställningen upptagits under punkterna 1—5 och 7, samt för två av bostäderna under punkten 6 begärdes medel i anslagsäskandena för innevarande budgetår (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 15 och 16). Av den utav högskolestyrelsen anförda motiveringen för de olika förslagen torde få återgivas följande.

1. Under senare år har vissa avdelningar vid statens jordbruksförsök erhållit förändrade och vidgade arbetsuppgifter, vilket medför ett avsevärt ökat behov av utrymme för specialarbeten. Med hänsyn bland annat härtill har högskolestyrelsen i samråd med byggnadsstyrelsen under våren 1951 verkställt en översyn av byggnadsfrågan vid jordbruksförsöken, varvid framkommit att vissa ändringar i det av 1945 års jordbruksförsöksutredning föreslagna byggnadsprogrammet bör vidtagas. Byggnadsfrågan synes nu lämpligen böra lösas genom en etappvis utbyggnad av de befintliga lokalerna. Under första etappen bör såsom en fristående västra flygel till den nuvarande institutionsbyggnaden uppföras en ny institutionsbyggnad för special-, preparerings- och laboratoriearbeten. Kostnaderna för denna byggnad har beräknats till 1 060 000 kronor. Om analyslaboratoriet framdeles får andra lokaler, bör vidare undersökas möjligheterna att i den nuvarande laboratoriebyggnaden såsom en andra etapp inreda ett bakningslaboratorium. Därest förutsättningar härför icke befinnes föreligga, bör utrymmena reserveras för specialarbeten. Genomförandet av nu angivna byggnadsarbeten synes högskolestyrelsen erforderligt för att tillgodose lokalbehovet för den nu befintliga personalen vid jordbruksförsöken. Därest en av jordbruksförsöksutredningen föreslagna personalförstärkning genomföres, uppkommer emellertid behov av ytterligare lokaler. Denna fråga bör emellertid kunna lösas inom institutionsbyggnaden genom omdisposition och sådana ändringar, att dessa utrymmen kan utnyttjas på ett mera ekonomiskt sätt än hittills. Härför erforderliga byggnadsarbeten skulle utgöra en tredje etapp av det ändrade byggnadsprogrammet för jordbruksförsöken. Kostnaden för de båda sistnämnda etapperna har ännu icke beräknats. För att jordbruksförsöken skall kunna lösa samtliga sina arbetsuppgifter är det emellertid nödvändigt, att den föreslagna nybyggnaden snarast kommer till stånd.

2. Högskolestyrelsen erinrar om att 1946 års högskoleutredning föreslog, att nya institutioner skulle uppföras för allmän jordbrukslära, växtodlingslära, växtsjukdomslära, husbyggnadslära och fältmätninglära jämte växthus och vegetationshallar för förstnämnda tre institutioner. Byggnadsstyrelsen har upprättat förslag till, bland annat, ny institutionsbyggnad för växtsjukdomslära, vilken skulle ingå som en första etapp i ett komplex om tre institutioner. Totalkostnaden för institutionsbyggnaden, inklusive destillationsanläggning, yttre arbeten, planering m. m. samt anordnande av en gemensam panncentral för hela institutionskomplexet uppgår till 1 400 000 kronor jämte 150 000 kronor för fast inredning eller sammanlagt 1 550 000 kronor. I jämförelse med tidigare förslag innebär detta program en utökning av institutionens lokaler. Högskolestyrelsen framhåller vidare, att inrättan-

det av den nya professuren i växtsjukdomslära innebär, att ett mycket viktigt instrument skapats för kampen mot växtsjukdomarna, vilket dock icke kan utnyttjas effektivt, förrän institutionen erhållit tillfredsställande lokalutrymmen för undervisning och forskning. De provisoriska lokalerna medger ej, att arbetet kan bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Sålunda kan angripet växtmaterial insamlas endast i begränsad omfattning, då utrymmena för dess förvaring är otillräckliga. Åtskilliga arbeten måste utföras under sterila betingelser, vilket ej kan ske på ett betryggande sätt i nuvarande lokaler. Dessa omständigheter begränsar starkt institutionens möjligheter till forskningsarbeten. Om statsmakternas syfte med inrättandet av ifrågavarande institution, till vilken knutits såväl professor som laborator, skall uppnås, är det nödvändigt, att institutionen snarast möjligt erhåller lokaler, som möjliggör ett effektivt utnyttjande av personal och övriga resurser för forskning och undervisning.

3. Byggnadsstyrelsen har i samråd med högskolestyrelsen bearbetat ett av 1946 års högskoleutredning framlagt förslag, att institutionen för allmän jordbrukslära i samband med uppförandet av en ny institutionsbyggnad skulle erhålla vegetationshall m. m., rymmande 2 500 kärl. Kostnaderna för anläggningen har beräknats till 310 000 kronor. Institutionen har sedan 1934 disponerat en mindre vegetationshall, uppförd under lantbruksinstitutets tid. Denna anläggning, vilken är primitiv och tungarbetad, rymmer 250 kärl. För några år sedan anvisades 3 000 kronor för att avhjälpa de mest påfallande bristerna. På grund av att anläggningen är av så primitiv beskaffenhet, kräver den en oskäligt stor insats av arbetskraft. Det är enligt högskolestyrelsen synnerligen angeläget, att institutionens behov av ändamålsenlig kärlförsöksanläggning tillgodoses.

4. Angående motiveringen torde få hänvisas till vad som anfördes i anslagsäskandena för budgetåret 1952/53 (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 5).

5. Bristen på utrymmen vid fjäderfäanläggningen har blivit mera kännbar under de senaste åren. Statens husdjursförsök är icke i stånd att utan den föreslagna tillbyggnaden utföra de D-vitaminbestämningar, som erfordras. Dessutom saknas lämplig lokal för maskinell äggkläckning. En sådan lokal är nödvändig även för prövning av nya metoder vid maskinkläckning av höns- och andra fjäderfäegg. Vissa källarutrymmen för lagring m. m. är också i hög grad behövliga. Dessutom innefattar förslaget en mindre tillbyggnad av den s. k. hönspaviljongen i syfte att möjliggöra inredning av foderblandningslokal och redskapsrum samt inbyggnad av en grönfodersilo. Kostnaderna har beräknats till 90 000 kronor.

6. Högskolestyrelsen erinrar om att den i tidigare äskanden framhållit det stora behovet av ytterligare bostäder vid Ultuna. Behov av bostäder föreligger sålunda för en chaufför, en djurskötare vid institutionen för husdjurens utfodring och skötsel, en institutionsvaktmästare och två assistenter vid statens husdjursförsök, två eldare, en gårdskarll m. fl. Högskolestyrelsen anser sig emellertid icke böra begära medel till mer än en bostad för institu-

tionsvaktmästaren vid statens husdjursförsök och två bostäder för övriga befattningshavare. Kostnaderna för dessa bostäder har av byggnadsstyrelsen beräknats till 70 000 kronor för institutionsvaktmästarens bostad och sammanlagt 106 000 kronor för de andra båda bostäderna. Det torde få ankomma på högskolestyrelsen att avgöra, vilka av nyssnämnda befattningshavare som skall få disponera de två sistnämnda bostäderna.

7. Av 1951 års riksdag anvisades 45 000 kronor till en första utbyggnadsetapp beträffande vattenledningen vid Ultuna. I en andra utbyggnadsetapp föreslås bland annat, att ytterligare två grundvattenpumpar anskaffas. Då tryckförhållandena inom vissa institutionslokaler är mycket dåliga, skulle vattentrycket förbättras genom en ny högreservoar, vilken skulle förläggas i ett vattentorn i närheten av de nuvarande högreservoarerna. Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för andra etappen till 325 000 kronor.

8. I samband med planeringen av statens jordbruksförsöks utbyggnad och uppförandet av försökslada, växthus och kärlförsöksgård samt vaktmästarbostad har byggnadsstyrelsen föreslagit, att en väg skall anläggas väster om nya vaktmästarbostaden till försökslada, växthus och kärlförsöksgård. Den väg, som för närvarande användes för kommunikation med dessa anläggningar, är i mycket dåligt skick. Då denna väg vid utbyggnad av jordbruksförsökens laboratorium delvis kommer att utgöra byggnadstomt, måste den slopas.

9. Enligt 1946 års högskoleutrednings förslag bör institutionen för husdjursgenetik få möjlighet att bedriva avelsforskning med, bland annat, fjäderfä. För detta ändamål bör byggas ett höns hus med utrymme för minst 800 värphöns. För närvarande kan institutionen bedriva experimentella undersökningar endast i fråga om små djur, vilket är mycket otillfredsställande. Det är angeläget, att institutionen får möjligheter bedriva forskning över hönsens genetik. Byggnadsstyrelsen har, efter samråd med högskolestyrelsen, upprättat förslag till ifrågavarande byggnad, vilken kostnadsberäknats till 350 000 kronor.

10. Den södra institutionsbyggnaden, som togs i bruk år 1935, är utrustad med tre vedeldade pannor. Dessa är delvis sönderbrända och måste därför bytas ut inom de närmaste åren. Byggnadsstyrelsen kommer att i samband med yttrande i ärendet överlämna utredning rörande behovet av och kostnaderna för ett utbyte. De i sammanställningen angivna kostnaderna är preliminära.

11. Ekonomibygnaden å pälsdjursförsöksgården innehåller ett kylrum av fullt tillräcklig storlek men icke något frysrum. I kylrummet kan det färska animaliska fodret endast förvaras upp till en vecka. Kontinuerlig tillförsel av färskt animaliskt foder är därför nödvändig men har under senare år visat sig allt svårare att uppehålla. Tillgången på slaktavfall och fisk är tillräcklig under vintern och våren men otillfredsställande under sommaren och första delen av hösten. Vid tillgång till frysrum kan emellertid under vintern inköp göras av slaktavfall, fisk och fiskavfall, vilka produkter därefter kan förvaras på betryggande sätt till sommar och höst,

då förbrukningen är störst. Härigenom kan även foderkostnaden väsentligt nedbringas. Genom Sveriges pälsdjursuppfödarens riksförbunds försorg har en undersökning verkställt rörande kostnaden för en frysanläggning, rymmande 20 ton foder. Infordrat anbud slutar på 45 650 kronor, till vilket belopp bör läggas 4 350 kronor för oförutsedda utgifter m. m. Riksförbundet har för att underlätta uppförandet av anläggningen erbjudit sig att svara för högst 20 000 kronor av kostnaden. Meddelsanvisningen för ändamålet skulle således kunna begränsas till 30 000 kronor.

12. Högskoleutredningen, som föreslog viss ombyggnad av institutionsbyggnaden för agronomisk hydroteknik, beräknade kostnaderna för en översyn av ifrågavarande ventilationssystem till 7 000 kronor. Systemet är emellertid enligt högskolestyrelsen praktiskt taget funktionsodugligt; vissa laborationsarbeten är sålunda direkt hälsovådliga för personalen. För ändamålet begäres nu 20 000 kronor.

13. Skadegörelse har förekommit å jordbruksförsökens kärlförsöksgård och växthus. Även en måttlig sådan kan äventyra ett helt års undersökningar. Byggnaderna är ur bevakningssynpunkt illa placerade, varför en effektiv inhägnad av området synes vara den lämpligaste åtgärden för anläggningens fredande.

Byggnadsstyrelsen (remissutlåtande 7/12 1953) anför, att kostnaderna för de under punkterna 1—5 och 7 i sammanställningen angivna byggnadsarbetena bör upptagas till de av högskolestyrelsen äskade beloppen. Vidare anföres, att de kostnader, som beräknats till ny väg och till stängsel vid statens jordbruksförsöks anläggningar samt till frysanläggning vid pälsdjursförsöksgården och till förbättring av ventilationssystemet i institutionsbyggnaden för agronomisk hydroteknik, synes skäligen. Beträffande det föreslagna utbytet av pannorna i södra institutionsbyggnaden, vilket torde draga en kostnad av 160 000 kronor, framhålles, att pannorna, även om de är i mycket dåligt skick, bör kunna drivas ytterligare någon eldningssäsong. Byggnadsstyrelsen hänvisar samtidigt till ett av densamma tidigare avgivet remissutlåtande över en av högskolestyrelsen år 1949 gjord framställning angående centralisering av värmeanläggningarna vid högskolan, vilken framställning fortfarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Enligt byggnadsstyrelsens mening synes nämnda förslag ånyo böra allvarligt övervägas. Kostnaderna för en första etapp av en dylik centralisering inklusive kulvertledning till befintliga byggnader och inkopplingar av dessa har byggnadsstyrelsen beräknat till cirka 1 700 000 kronor. Byggnadsstyrelsen, som finner detta arbete angeläget, föreslår att för budgetåret 1954/55 skall anvisas ett belopp av 750 000 kronor för ändamålet. I övrigt har högskolestyrelsens framställning icke föranlett något särskilt uttalande från byggnadsstyrelsens sida.

Departementschefen.

Högskolestyrelsen har i sin framställning om anslag å kapitalbudgeten för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens

lantbruksförsök upptagit ett flertal kostnadskrävande byggnadsföretag, vartill medel begärdes redan i förra årets anslagsäskanden. Dessutom har föreslagits, att medel skall anvisas till vissa nya ändamål. Emellertid kan jag ej heller i år föreslå en medelsanvisning för ändamålet av den omfattning, som högskolestyrelsen avsett. Jag är dock beredd att tillstyrka högskolestyrelsens önskemål beträffande de mest angelägna arbetena. Med utgångspunkt härifrån föreslår jag, att medel skall anvisas för den ena av de två tjänstebostäder, vilka tillsammans kostnadsberäknats till 106 000 kronor. För detta ändamål torde böra beräknas ett belopp av 53 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att avgöra, för vilken befattningshavare tjänstebostaden skall avses. Jag har icke heller något att erinra mot att medel ställes till förfogande dels för byggande av en ny väg till de i högskolestyrelsens framställning angivna anläggningarna vid statens jordbruksförsök, dels till förbättring av ventilationssystemet i institutionsbyggnaden för agromisk hydroteknik. Jag är dock icke beredd föreslå, att för dessa ändamål skall anvisas större belopp än sammanlagt 30 000 kronor. På de av högskolestyrelsen angivna skälen torde slutligen böra anvisas medel till kostnaderna för en frysanläggning vid pälsdjursförsöksgården. Det torde emellertid vara tillfyllest, om ett belopp av 25 000 kronor beräknas för dessa kostnader. Någon medelsanvisning till de övriga föreslagna byggnadsföretagen kan jag däremot icke tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, skulle till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för nästa budgetår behöva anvisas ett investeringsanslag av (53 000 + 30 000 + 25 000 =) 108 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 108 000 kronor.

[5] *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 24/8 och 28/9 1953) hemställer, att medel skall anvisas till utförande av de byggnadsföretag, som angives i följande sammanställning. Ritningar och kostnadsberäkningar angående de föreslagna byggnadsföretagen har upprättats av *byggnadsstyrelsen* (skr. 7/12 1953) på grundval av prisläget den 1 juli 1953.

1. Inredning av laboratorier, lunchrum, bibliotek och föreläsningssal i Alnarps mejeri	85 000
2. Tillbyggnad till Alnarps mejeri m. m.	502 000
3. Bostäder åt arbetare vid statens trädgårdsförsök	90 000
4. Bostad till föreståndaren för statens mejeriförsök	130 000

5. Institutionsbyggnad för köksväxt- och prydnadsväxtavdelningarna vid statens trädgårdsförsök	95 000
Summa kronor 892 000	

1. Förslaget har framförts i anslagsäskandena för de två senaste budget-åren. Beträffande motiveringen hänvisas därför till 1953 respektive 1952 års kapitalbudget, (jordbruksdepartementet, s. 18 respektive 9 under 2). Institutsstyrelsen erinrar nu om att förslaget om inrättandet av ifrågavarande laboratorier för en kostnad av 52 000 kronor utgjorde endast första etappen i ett på längre sikt uppgjort program. Behovet att taga utrymmet över apparatsalen i anspråk för andra ändamål än som förråd har kommit i ett nytt läge genom att arbetet å institutionen för mejerilära kommit igång. Även den andra etappen av inredningsförslaget bör nu omedelbart utföras. Institutionens arbete har nämligen ur rationaliseringssynpunkt anknytits till arbetet vid statens mejeriförsök, vilket bland annat innebär, att vetenskapliga instrument, litteraturkartotek, arbetsresultat m. m. skall utnyttjas gemensamt. Om planerna skall kunna förverkligas, fordras oundgängligen, att de båda institutionerna knytes samman genom utrymmet över apparatsalen. Någon annan direkt förbindelse finnes nämligen ej. Utom de laboratorier och övriga lokaler, till vilka medel redan begärts, skulle ett gemensamt handbibliotek anordnas, vilket också skulle kunna användas som föreläsnings- och konferenslokal för mindre grupper. Ett sådant utrymme saknas helt i mejeribygnaden. Denna fullständiga utbyggnad av det befintliga utrymmet erfordrar ytterligare 50 000 kronor. Tillhoppa begäres sålunda 102 000 kronor.

2. Då Alnarps mejeri år 1949 övertog Kävlinge-mjölken, skedde en viss omplanering för att möjliggöra bearbetningen av den ökade mjölmängden. Bland annat inrättades en k-mjölkavdelning med tillhörande kylrum. På grund av otillräckliga medel placerades avdelningen i mejeriets apparatsal och kylrummet inreddes i ett utrymme, som tillhörde statens mejeriförsök. Genom denna anordning har emellertid endast uppnåtts en kapacitet, som är alltför ringa för mejeriets behov. Vidare är det enligt nuvarande bestämmelser ej tillåtet att ha disk- och tappningsmaskiner uppställda i apparatsalen. Kylrummet är därjämte för litet och felplacerat. Anordningen har föranlett anmärkning från lantbruksstyrelsens mejeriinspektion, som i skrivelse till institutsstyrelsen den 4 augusti 1953 anfört bland annat följande.

Bristen på erforderligt utrymme för glasmjolk har blivit synnerligen besvärande, sedan mejeriet tog hand om Kävlinge-mjölken och mjölkförsäljningen därmed tiodubblades. Situationen kommer att än mer förvärras, därest även Kävlinge nästa år skall förses med filmjolk från Alnarp.

Enligt lantbruksstyrelsen kräver diskning av glas samt tappning av mjolk på glasflaskor i den omfattning, som nu förekommer i Alnarps mejeri, tvänne lokaler, nämligen en lokal för diskning av glas och backar samt en för tappning och kapsylering.

Vad beträffar omklädnadsrum finnes för närvarande ett sådant för instruktionsmejerister i mejeribygnadens källarvåning. Mejerieleverna är

däremot hänvisade att byta kläder i elevbyggnaden. Med hänsyn till temperatur- och fuktighetsförhållandena i mejerilokalerna och då arbetskläderna ofta blir våta under mejeriarbetet, är detta olämpligt, och det kan under vissa väderleksförhållanden vara hälsovådligt för personalen att behöva gå ut ur mejeribyggnaden, innan ombyte till torra och eventuellt varma kläder skett. För mejeriarbetarna, som bor i närbelägna samhällen är avsaknaden av omklädnadsrum synnerlig allvarlig.

Då erforderliga och lämpliga lokaler i nyssnämnda hänseenden icke lär kunna inrymmas i befintliga utrymmen, synes viss utbyggnad av mejeriet behöva företagas.

I anslutning till det anförda anhåller lantbruksstyrelsen att institutsstyrelsen snarast inkommer med ritning och arbetsbeskrivning till de påtalade bristernas avhjälpande samt meddelar lantbruksstyrelsen inom vilken tid bristerna kan beräknas bli avhjälpda.

Enligt institutsstyrelsen torde det göra ett ganska egendomligt intryck på eleverna, att skolmejeriet har en k-mjölkavdelning, som ej fyller mejeristadgans krav. I detta sammanhang påpekar institutsstyrelsen jämväl, att skolmejeriet saknar alla anordningar för en rationell distribution av produkterna till de mjölkaffärer, som betjänas av mejeriet. Ett distributionskontor måste därför inrättas och kylrummet beräknas så, att det kan tjänstgöra som distributionskylrum. Bristen på omklädningsrum för mejeripersonal har givit anledning till anmärkning även från yrkesinspektionens sida.

De berörda frågorna är av så väsentlig betydelse för Alnarps mejeris användbarhet som skolmejeri, att deras lösning icke kan uppskjutas. Några lokaler inom mejeriet, som kan användas, finnes ej. Institutsstyrelsen har därför låtit Svenska mejeriernas riksförenings tekniska avdelning utarbeta ett förslag till tillbyggnad. Under hänvisning till detta hemställes om ett anslag av 578 000 kronor för en tillbyggnad till Alnarps mejeri, innehållande k-mjölkavdelning, mjölk- och distributionskylrum, distributionskontor och omklädnadsrum för mejeripersonal.

3. Beträffande motiveringen för detta förslag, vilket återkommit i anslagsäskandena för de senaste två budgetåren, torde få hänvisas till 1953 respektive 1952 års kapitalbudget (jordbruksdepartementet, s. 18 respektive 9 under 4). Institutsstyrelsen framhåller nu, att lösningen av denna fråga är av synnerlig vikt och icke rimligen kan uppskjutas.

4. Detta byggnadsföretag föreslogs redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 18 under 6).

5. Ny institutionsbyggnad för köksväxter och prydnadsväxter har varit ett önskemål alltsedan år 1940, då första ritningsförslaget iordningställdes. Förslag i ämnet har senast framförts i anslagsäskandena för innevarande budgetår (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 19 under 7). För att nedbringa kostnaderna har institutsstyrelsen nu till behandling upptagit ett alternativt förslag. Härom anföres följande.

Institutsstyrelsen framhåller, att sedan Lomma köping beslutat införa centraliserad folkskoleundervisning, den till köpingen upplåtta fastigheten Alnarps skola vid Mellangård förutsatts bli ledig. Fastigheten tillhör Alnarp men har sedan år 1905 varit upplåten till köpingen, som därå uppfört till-

byggnader och företagit inredningsarbeten. Efter överläggningar med representanter för köpingen har institutsstyrelsen funnit förutsättningar föreliggande för att övertaga denna fastighet och har hemställt hos byggnadsstyrelsen om utredning huruvida de befintliga skolbyggnaderna efter eventuell tillbyggnad skulle kunna användas för institutionsändamål. Sedan erforderlig utredning företagits och förslagsritning upprättats, har preliminär överenskommelse träffats mellan institutsstyrelsen och köpingen angående fastighetens övertagande. Enligt överenskommelsen skulle institutsstyrelsen å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar inlösa de av köpingen uppförda tillbyggnaderna för ett belopp av 95 000 kronor, vilket är i överensstämmelse med en värdering, som utförts av Skånes värderingsinstitut.

Då detta alternativa förslag skulle medföra samma utrymmen och övriga fördelar som en nybyggnad, har institutsstyrelsen nu velat underställa förslaget Kungl. Maj:ts och hemställa om godkännande av nyssnämnda avtal. Tillika hemställer institutsstyrelsen, att medel skall äskas hos 1954 års riksdag dels för inlösen av nämnda byggnader, dels för iordningställande av en institutionsbyggnad enligt av byggnadsstyrelsen gjorda kostnadsberäkningar. De gamla lokalerna vid Alnarps mellangård skulle bibehållas och användas till lunch- och omklädningsrum m. m. för arbetarpersonalen vid köksväxt- och prydnadsväxtavdelningarna. Även för detta ändamål erfordras vissa medel enligt byggnadsstyrelsens förslag.

Byggnadsstyrelsen framhåller, att den — ehuru det för inlösen av tillbyggnaderna begärda beloppet måste anses skäligt — på grund av den korta utredningstiden icke kunnat fullt bedöma om- och tillbyggnadsförslaget såsom sådant. Enligt byggnadsstyrelsens mening bör förslaget därför göras till föremål för vidare bearbetning, innan slutlig ställning toges till detsamma.

Departementschefen.

Vad till en början angår förslaget om inredning i Alnarps mejeri av vissa lokaler torde jag få erinra om att institutsstyrelsen redan i anslagsäskandena för de senaste två budgetåren framhållit behovet av ytterligare utrymmen för statens mejeriförsök. Enligt vad institutsstyrelsen då anförde, skulle frågan lämpligen kunna lösas genom att vinden över mejeriet, som gränsar till mejeriförsöken, efter en enkel genombrytning av väggen i första hand skulle disponeras för två bakteriologiska laboratorier, ett lunchrum och ett toaletterum. Spörsmålet har nu ytterligare aktualiserats genom att vetenskapliga instrument m. m. avses skola nyttjas gemensamt av mejeriförsöken och institutionen för mejerilära samt förbindelsen mellan dessa kan anordnas endast över vindsutrymmet. I samband med en dylik anordning föreslås vidare, att ett gemensamt handbibliotek skall inredas, vilket tillika skall kunna användas som föreläsnings- och konferenslokal för mindre grupper. Förslaget synes innebära, att laboratorieutrustningar m. m. kan utnyttjas mera rationellt, och torde medföra fördelar i flera andra hänseenden. Med anledning därav finner jag mig böra tillstyrka, att det genomföres. För nästa budgetår torde emellertid enligt mitt förmenande medel böra äskas endast för den av institutsstyrelsen angivna första etappen av

arbetena, vilken torde draga en kostnad av 52 000 kronor. Jag föreslår sålunda, att detta belopp skall anvisas för ändamålet för nästa budgetår.

I fråga om institutionsbyggnaden för statens trädgårdsförsöks köksväxt- och prydnadsväxtavdelningar framlade institutsstyrelsen senast i anslags-åskandena för innevarande budgetår förslag till en nybyggnad vid Mellangård för en kostnad av 575 000 kronor. Enligt det nu föreliggande alternativa förslaget skulle i stället Alnarps skola, som för närvarande disponeras av Lomma köping, övertagas av institutet för att iordningställas för nämnda institution. Institutsstyrelsen och Lomma köping har sålunda träffat preliminär överenskommelse om att institutsstyrelsen skall inlösa de av köpingen uppförda tillbyggnaderna å skolan för ett belopp av 95 000 kronor. Detta förslag synes innebära vissa fördelar ur kostnadssynpunkt. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit, är det emellertid icke möjligt att utan en mera ingående utredning taga slutlig ställning till förslaget. Jag är därför icke beredd att, nu tillstyrka vare sig att sagda överenskommelse skall godkännas av statsmakterna eller att medel skall anvisas för förslagets genomförande. Sedan utredningen verkställts, torde jag emellertid få anmäla frågan på nytt.

Till de övriga föreslagna byggnadsarbetena finner jag mig icke nu kunna förorda någon medelsanvisning. Med dessa företag torde alltså tills vidare få anstå.

Vid bifall till vad jag i det föregående tillstyrkt skulle till byggnadsarbeten för nästa budgetår behöva anvisas ett investeringsanslag av 52 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 52 000 kronor.

[6] **Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan.** *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 20/8 1953) hemställer, att till byggnadsarbeten vid högskolan skall för nästa budgetår anvisas ett anslag av 1 770 000 kronor. Anslaget avser följande byggnadsföretag.

1. Om- och tillbyggnad av kirurgiska avdelningens lokaler	1 335 000
2. Nybyggnad för undervisning och forskning i köttkontroll och allmän födoämneshygien	375 000
3. Om- och nybyggnad av gödselstäder	60 000

Summa kronor 1 770 000

1. Högskoleutredningens byggnadsprogram upptog om- och tillbyggnad av kirurgiska avdelningens lokaler, omfattande utöver ombyggnadsarbeten dels nybyggnad för hundkliniken, dels en med nybyggnaden förbunden särskild byggnad för hundstall med 60 vårdplatser och därtill anslutna rastgårdar. Angelägenheten av dessa arbeten torde klart framgå därunder, att styrelsen redan i sina anslagsåskanden för budgetåret 1947/48 begärde medel

för dessa ändamål och därefter återkom med framställningar i ämnet i äskandena för budgetåren 1948/49—1951/52.

Byggnadsstyrelsen har sedermera, på föranstaltan av högskolestyrelsen och i samråd med avdelningsföreståndaren, låtit verkställa ytterligare utredning av denna byggnadsfråga och på grundval av prisläget den 1 juli 1952 företagit kostnadsberäkningar. Enligt beräkningarna skulle den föreslagna nybyggnaden samt ombyggnadsarbetena inom kirurgiska avdelningens nuvarande byggnad draga en kostnad av 980 000 respektive 355 000 kronor.

Det nu föreliggande förslaget till nybyggnad avser en stationär hundklinik, omfattande souterrainvåning med kök, tvättstuga, bad, kylrum, förråd och avlivningslokal, bottenvåning med operations- och behandlingsavdelning jämte expedition med arkiv samt vindsvåning med jour- och omklädningsrum. Härtill kommer en med nybyggnaden förbunden särskild byggnad för hundstall med 80 vårdplatser och därtill anslutna rastgårdar samt ett skyddsrum i källarvåningen. Ombyggnadsarbetena består huvudsakligen i inredande av särskilda lokaler inklusive väntstall för hundpolikliniken, inredande av svinstall, omfattande nio boxar jämte rum för lagring och beredning av svinfoder, preparatmuseum samt fotografiskt laboratorium och mörkrum, flyttning av instrumentrum, bandagerum, läkemedelsförråd och lokaler för röntgenapparaturen ävensom genomgripande reparation av steriliseringsrum med helt ny steriliserings- och ventilationsanläggning.

Högskolestyrelsen erinrar om att avdelningsföreståndaren — med hänsyn till kliniklokalernas otidsenliga och sanitärt otillfredsställande beskaffenhet samt upprepade därav föranledda eller möjliggjorda fall av valpsjuka och jämväl ett fall av paratyfus — ansett sig ej längre kunna taga ansvaret för bedrivande av djursjukvården samt anhållit att få stänga de kirurgiska hundklinikerna från och med den 1 juli 1953 samt flytta denna klinikundervisning från högskolan. På grund härav anhöll högskolestyrelsen redan den 28 maj i år om medel för skyndsamt utförande av erforderliga ombyggnadsarbeten. Kungl. Maj:t uppdrog med anledning av framställningen åt byggnadsstyrelsen att utföra ifrågavarande ändringsarbeten för en kostnad av högst 21 000 kronor.

Den i ärendet föreliggande utredningen ger enligt högskolestyrelsens mening otvetydigt vid handen, att de kirurgiska hundklinikernas nuvarande lokaler är så otillräckliga, otidsenliga och sanitärt otillfredsställande, att klinikarbetet ej kan bedrivas utan allvarliga vådor. Lokalernas beskaffenhet har gjort det omöjligt att vid inträffat valpsjukefall effektivt hindra smittans spridning inom klinikerna med påföljd att dessa tidvis måst helt stängas. Högskolan har därvid saknat möjligheter att annat än i ytterst trängande fall mottaga, operera och vårda sjuka hundar. Åtgärder måste omedelbart vidtagas för att råda bot på rådande missförhållanden. Detta torde icke lämpligen kunna ske annorledes än genom om- och tillbyggnad av kirurgiska avdelningens lokaler i huvudsaklig anslutning till det föreliggande förslaget. Högskolestyrelsen understryker i detta sammanhang, att hundmaterialet är av största betydelse såsom underlag för icke endast den

kliniska undervisningen om hundens kirurgiska sjukdomar utan även och icke minst den praktiska undervisningen i allmän operationslära och operationsteknik. Hundmaterialet har därjämte stor betydelse för experimentellt arbetande humankirurger, som ej har möjlighet att utföra djurförsök vid egna institutioner. Vidare är hundklinikerna i driftekonomiskt avseende utav avgörande betydelse för det ekonomiska resultatet av icke allenast kirurgiska avdelningens rörelse utan också högskolans rörelse över huvud. Medan den kirurgiska kliniken för större djur under kalenderåren 1951 och 1952 visat underskott å 11 152 respektive 9 822 kronor, har hundklinikerna gått med överskott, den stationära kliniken å 19 642 respektive 22 573 kronor och polikliniken å 16 285 respektive 22 052 kronor. Nettoöverskottet å högskolans rörelse under de tre senaste budgetåren härrör till avsevärd del, nämligen med respektive 14 522, 27 630 och 48 288 kronor från den kirurgiska avdelningen. Därest det statsfinansiella läget icke skulle tillåta en omedelbar anvisning av hela det begärda beloppet å 1 335 000 kronor, ifrågasätter styrelsen om icke medel till nybyggnaden bör äskas hos 1954 års riksdag med 980 000 kronor, medan anslag till ombyggnaden begäres först hos 1955 års riksdag.

2. Detta förslag framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 20 under 2.).

3. Förslaget under denna punkt väcktes även i fjol. Beträffande motive- ringen torde därför få hänvisas till den redogörelse, som lämnats i 1953 års kapitalbudget, jordbruksdepartementet, s. 21 under 5.

Departementschefen.

För innevarande budgetår har till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan anslagits ett belopp av 1 185 000 kronor. Med hänsyn till det stora antal andra ändamål, som måste tillgodoses, är jag icke beredd att jämväl för budgetåret 1954/55 tillstyrka ett stort belopp. Jag finner mig sålunda böra inskränka mig till att föreslå, att medel skall anvisas endast till om- och nybyggnad av gödselstäder. Mot den beräknade kostnaden härför, 60 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 kronor.

[7] *Byggnadsarbeten vid statens maskin- och redskapsprovninganstalter.* Styrelsen för statens maskin- och redskapsprovninganstalter (skr. 30/7 1953) hemställer, såvitt här är i fråga, att ett investeringsanslag av 1 400 000 kronor skall anvisas till uppförande av en kontors- och provningsbyggnad vid maskinprovningarnas lantbruksavdelning i Alnarp. Styrelsen framhåller därvid, att ifrågavarande byggnadsföretag, varom förslag upprepade gånger framförts i anslagsäskandena för de senaste budgetåren, nu blivit

trängande aktuellt. Den alltmera ökade mekaniseringen inom såväl jordbruket som den trädgårdsbetonade odlingen påkallar en utökad provningsverksamhet just vid lantbruksavdelningen i Alnarp. Men denna ur alla synpunkter önskvärda utveckling omöjliggöres så länge nuvarande otillfredsställande förhållanden tillåtes bestå. Styrelsen ser sig därför nödsakad att kraftigt påyrka, att avdelningens nybyggnadsfråga utan dröjsmål löses. Beträffande den närmare motiveringen för förslaget hänvisar styrelsen till sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53, i vilka lämnats en utförlig redogörelse för frågan. Av denna torde här få återgivas följande.

Maskinprovningarnas lantbruksavdelning vid Alnarp har under senare år haft ett väsentligt mera tyngande arbetsprogram än tidigare och allt tyder på att uppgifterna kommer att ytterligare växa. Detta förorsakas dels av den starka jordbruksmekaniseringen, dels av att fruktodling, grönsaksodling och all annan trädgårdsbetonad odling nu på allvar mekaniseras. Praktiskt taget all provning av trädgårdsmaskiner måste förläggas till denna avdelning. Den vid avdelningen fast anställda personalen har ökat under senare år.

För att provningsarbetet skall kunna bedrivas effektivt, kräves bland annat lämpliga lokaler. Provningsledare och assistenter bör ha ordentliga kontorsrum, som möjliggör ett ostört arbete med de ofta svåra problem, som föreligger, och med provningsberättelser, vilkas utformning måste noggrant övervägas. Även för kontorspersonalen i övrigt erfordras lämpliga lokaler.

Verkstadsutrymmen liksom förrådsutrymmen bör ha sådan yta, att erforderliga laboratorieprov verkligen kan utföras utan orimlig tidsutdräkt. Maskiner, som inlämnats för provning och alltså icke tillhör institutionen, måste mellan säsongerna eller dess olika perioder kunna förvaras på ett betryggande sätt, så att de ej utsättes för skador.

Avdelningen disponerar för närvarande en enda byggnad, uppförd i trä under vintern 1897—98. Frånsett ett litet rum, där telefonväxeln är inrymd, finnes endast ett kontorsrum, vilket utöver att vara genomgångsrum nu tjänstgör som arbetslokal för överassistenten och assistenten samt föreståndaren, då denne vistas vid avdelningen. Kontorsrummet användes vidare som sammanträdes- och konferensrum, som lunchrum för all personal, även främmande sådan, samt som instrumentförråd.

Godtagbart arkivutrymme saknas helt. Verkstaden liksom provningshallen är så liten, att ett effektivt och tillfredsställande arbete endast med svårighet kan bedrivas och stundom blir direkt otillfredsställande. Dessa lokaler saknar dessutom helt sådana hygieniska anordningar i fråga om ljus, ventilation, tvätt- och omklädningsmöjligheter, som personalen numera kan ha rätt att begära.

Provningslokalerna kan på grund av byggnadens primitiva konstruktion och höga ålder icke heller utrustas med sådana viktiga detaljer som lyftanordningar för maskiner m. m.

För bromsning av motorer erforderlig maskinutrustning har icke kunnat ställas upp, eftersom den skulle kraftigt inkräkta på utrymmet. Betryggande system för utsugning av förbränningsgaser från motorer under provning kan därför knappast anordnas på ett i förhållande till byggnadens värde och återstående brukbarhetstid rimligt sätt. Risk föreligger, att detta skall medföra direkta vådor för personalen.

Garageutrymme saknas helt, varför institutionens lastbilar måste sättas in i provningshallen, så ofta utrymmet där tillåter. Förrådsutrymme för

maskiner saknas likaledes. Ett betydande antal provmaskiner måste därför stå ute, även under vintern, ett förhållande mot vilket med fog riktats bestämda erinringar. Tillfälligt har det varit möjligt att hyra en tom ladugård, belägen något över en kilometer från den ordinarie byggnaden. I denna ladugård kan en del ej alltför skrymmande maskiner förvaras. Detta är emellertid en provisorisk och otillfredsställande lösning av problemet.

Såväl maskinprovningarnas som Alnarpsinstitutets maskininstitutions nyare byggnader är numera helt instängda av annan bebyggelse. Att på denna plats uppföra en ny byggnad för maskinprovningarna eller göra tillbyggnader är sålunda icke längre möjligt. Emellertid är ej heller lokalbehovet för maskininstitutionen vid Alnarp tillgodosett. Institutionens enda möjlighet att utöka sina lokaler i anslutning till dess övriga byggnader är att utnyttja maskinprovningarnas tomt och eventuellt den därå befintliga nyssnämnda gamla byggnaden.

Slutligen måste anföras, att den livliga och av uppenbara orsaker ofta starkt bullrande verksamheten vid maskinprovningarna med traktortrafik, motorbromsning, provkörningar etc., påtagligt stör undervisningen vid Alnarpsinstitutets institutioner för maskinlära samt för geologi och agrikulturkemi, vilkas föreläsningssalar ligger endast cirka 10 respektive 20 meter från maskinprovningarnas huvudport och provningshall. Den förstnämnda salen ligger i bottenvåningen.

Lantbruksstyrelsen (remissutlåtande 21/8 1953) har icke något att erinra med anledning av ifrågavarande förslag.

Departementschefen.

Såsom framgår av utredningen i ärendet är lokalförhållandena vid maskinprovningarnas lantbruksavdelning i Alnarp sådana, att åtgärder bör vidtagas utan dröjsmål. Kostnaden för den närmast planerade nybyggnaden för avdelningen, omfattande kontorslokaler samt provnings- och verkstadsutrymmen, har beräknats till 1 400 000 kronor. Med hänsyn till beloppets storlek anser jag emellertid, att möjligheten till en uppdelning av byggnadsarbetet bör övervägas. Enligt vad jag inhämtat kan arbetet utan större olägenheter utföras i två skilda etapper. För den första av dessa torde kostnaderna kunna beräknas till 900 000 kronor. Jag förordar, att nämnda belopp skall anvisas för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens maskin- och redskapsprovninganstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

[8] *Byggnadsarbeten vid skogshögskolan. Styrelsen för skogshögskolan* (skr. 18/6 1953) hemställer, att till byggnadsarbeten vid skogshögskolan skall för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 1 743 000 kronor. Anslaget avses för följande byggnadsarbeten.

1. Ombyggnadsarbeten i huvudbyggnaden.		
a) Ombyggnad av gamla pannrummet till djurrum och kokrum för skogszoologiska avdelningen samt uppförande av en spiraltrappa	34 000	
b) Inredning av tre nya arbetsrum i fil med det nya rummet för telefonväxeln inom avdelningen för arbetslära	25 000	
c) Renovering av högtidssalen samt förbättring av uppvärmningsmöjligheterna i denna och andra lokaler inom högskolan	143 000	
d) Ombyggnad samt utbyggnad av högskolans mäss och studentkårens lokaler med tillskott av nuvarande utrymmen för bibliotek och gamla panncentralen	430 000	
e) Fast inredning i djurrum och kokrum	5 200	
f) Inrättande av askrum genom utbyggnad av den nuvarande panncentralen, anskaffning av ytterligare en värmepanna samt inredning av toalett och duschrum för pannskötare	40 000	677 200
2. Byggnadsarbeten i nya biblioteksbyggnaden.		
a) Ytterligare utbyggnad av vindsvåningen	80 000	
b) Fast inredning jämte arkitektarvode	6 400	86 400
3. Ordnande av plan framför biblioteksbyggnaden samt av parkeringsplats		
		62 000
4. Byggnadsarbeten i Garpenberg		
		900 000
5. Reparationsarbeten i Malingsbo		
		13 400
6. Uthus för garage m. m. i Bogesund		
		4 000
		Summa kronor 1 743 000

1 a—d. Dessa arbeten föreslogs i huvudsak redan av 1946 års högskoleutredning (SOU 1947: 67, s. 278 f.). Kostnaderna härför har emellertid av byggnadsstyrelsen uppräknats med hänsyn till nuvarande prisläge. Liksom i sina äskanden för innevarande budgetår sätter högskolestyrelsen företaget under 1 a främst.

1 e och f. Kostnaderna för arbetena under dessa punkter anses av högskolestyrelsen ha automatisk karaktär, då de sammanhänger med annan ny eller ombyggnad.

2 a och b. För innevarande budgetår anvisades ett belopp av 45 000 kronor för inredandet av bostadsrum å vinden i den nya biblioteksbyggnaden. Då beloppet visat sig otillräckligt för de nya bostadsrum med flera lokaler, som avses komma till utförande inom vindsvåningen, erfordras enligt högskolestyrelsen ytterligare medel med 80 000 kronor. Vid denna beräkning har hänsyn tagits till den fördyring av kostnaderna, som följer av takets utförande med betongkonstruktion i stället för träkonstruktion. Beträffande motiveringen i övrigt för detta förslag torde få hänvisas till 1953 års kapitalbudget (jordbruksdepartementet, s. 24 under 2 a.). Slutligen erfordras

i den nya biblioteksbyggnaden vissa väggfasta bord och skåp. Kostnaderna härför samt för arkitektarvode har uppskattats till 6 400 kronor.

3. Kostnaderna för ordnande av en plan söder om den nya biblioteksbyggnaden jämte parkeringsplats för 17 bilar och 50 cyklar ävensom väganläggning för rundkörning har beräknats till 62 000 kronor. Beträffande den närmare motiveringen för parkeringsplatsen hänvisar högskolestyrelsen till 1953 års kapitalbudget (jordbruksdepartementet, s. 24 under 3).

4. Medel för dessa byggnadsarbeten med undantag av en assistentbostad begärdes även i anslagäskandena för innevarande budgetår. I fråga om motiveringen torde därför böra hänvisas till 1953 års kapitalbudget (jordbruksdepartementet, s. 25 under 5). Högskolestyrelsen framhåller nu, att under avlöningsanslaget för nästa budgetår begärts medel för en förste assistent i skogs- och fältmätning i Garpenberg under endast fem månader i stället för helt år, bland annat med hänsyn till att förläggningen saknar möjlighet att bereda bostad åt en assistent med familj. Enär erfarenheten har visat, att högskolan behöver en tredje fast lärarkraft i Garpenberg och då den av nuvarande förste assistenten förhyrda bostaden äges av domänverket, som nu önskar disponera den för egen personal, föreslår högskolestyrelsen att tvenne assistentbostäder skall byggas till en sammanlagd kostnad av 200 000 kronor. Ombyggnaden av Malmgården motiveras med behovet av utrymmen för grövre redskap och maskiner för skogsdriften samt för samlingar i övrigt av åskådningsmateriel m. m. Slutligen är yttre arbeten behövliga, bland annat för värmekulvert mellan huvudbyggnadens värmecentral samt den nya elevbostaden och Malmgården.

5. Detta förslag, vilket avser inläggandet av linoleummattor, framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 25 under 4).

6. Sedan skogshögskolans byggnader vid förläggningen i Bogesund renoverats med anlitande av härför särskilt beviljat anslag, återstår behovet av ett uthus för garage m. m. För detta ändamål föreslår högskolestyrelsen ett belopp av 4 000 kronor. Styrelsen erinrar samtidigt om att cirka 2 380 kronor återstår av det för budgetåret 1949/50 anvisade anslaget till Byggnadsarbeten å övningsskog vid Bogesund (IX J: 10).

Byggnadsstyrelsen (remissutlåtande 7/12 1953) har beträffande en del av de föreslagna byggnadsarbetena uppgjort nya beräkningar och ritningar. Kostnaderna för plan med parkeringsplats framför den nya biblioteksbyggnaden har sålunda beräknats till 40 000 kronor. Beträffande förläggningen vid Garpenberg framhåller byggnadsstyrelsen, att byggnadsfrågorna därstädes till följd av synpunkter, som sedermera framförts från högskolans sida, kommit i ett delvis nytt läge. Med hänsyn härtill har byggnadsstyrelsen upptagit en överarbetning av tidigare uppgjort riktningförslag i syfte att uppnå viss förenkling därav och anpassa förslaget till de ändrade förutsättningarna. Byggnadsstyrelsen är därför icke beredd att taga ställning till dessa frågor förrän överarbetningen ägt rum. I övrigt torde få hänvisas till byggnadsstyrelsens utlåtande.

Departementschefen.

Av de föreslagna arbetena vid högskolans byggnader i Stockholm anser jag mig nu endast kunna tillstyrka, att medel skall anvisas till fast inredning i den nya biblioteksbyggnaden jämte arkitektarvode. Då jag icke har något att erinra mot de härför beräknade kostnaderna, torde för detta ändamål böra äskas det föreslagna beloppet, tillhoppa 6 400 kronor. Vidare är jag beredd att förorda, att medel upptages för att ordna en plan jämte parkeringsplats utanför biblioteksbyggnaden. Härför torde i enlighet med byggnadsstyrelsens beräkning böra upptagas ett belopp av 40 000 kronor.

Beträffande högskolans förläggning i Garpenberg har medel begärts till byggnadsarbeten uppgående till ett belopp av 900 000 kronor. En medelsanvisning av så stor omfattning torde dock för närvarande icke kunna komma i fråga. Av de föreslagna byggnadsföretagen synes enligt min åsikt uppförandet av en ny elevbyggnad vara det mest angelägna. Jag anser därför, att medel nu bör äskas för ifrågavarande nybyggnad. Kostnaderna för ändamålet har beräknats till 435 000 kronor. I anslutning till vad byggnadsstyrelsen anfört vill jag dock framhålla, att en viss överarbetning av förslaget torde bli nödvändig. Därvid bör undersökas, om icke vissa inskränkningar är möjliga. I avvaktan på resultatet av denna överarbetning, som bör för godkännande underställas Kungl. Maj:t, torde hittillsvarande kostnadsberäkning kunna godtagas. Jag förordar sålunda att nämnda belopp, 435 000 kronor, anvisas. Med övriga byggnadsarbeten vid Garpenberg torde däremot böra anstå.

De föreslagna byggnadsföretagen i Malingsbo och Bogesund kan jag icke tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle till byggnadsarbeten vid skogshögskolan behöva anvisas ett investeringsanslag av (6 400 + 40 000 + 435 000 =) 481 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid skogshögskolan* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 481 400 kronor.

Statens utlåningsfonder.

[9] **Statens lånefond för hästavelns befrämjande.** Vid 1947 års riksdag beslöts inrättande av ifrågavarande fond (Prop. 1947: 14; Rskr. 72) genom sammanslagning av statens hästavelsfond, lånefonden för inköp av ädla avelsston, lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras och lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras samt genom tillskott från stuteriväsendets fond. Samtidigt bestämdes att fonden skulle ha ett kapital av 7 000 000 kronor. Bestämmelser för låneverksamheten är meddelade i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 395) angående lån från statens lånefond

för hästavelns befrämjande med däri genom kungörelserna nr 649/1948, nr 22/1949, nr 158/1949, nr 82/1950 och nr 368/1951 gjorda ändringar.

Enligt riksdagens medgivande må ur fonden under budgetåret 1953/54 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenneras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) uppger, att det icke synes erforderligt att anvisa något kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1954/55. Under hänvisning till en framställning av riksföreningen för ridningens främjande om höjning av beloppet till lån för förvärv av ridhusbyggnader m. m. från 250 000 till 500 000 kronor föreslår styrelsen emellertid, att nämnda belopp skall uppräknas till 400 000 kronor. Till motivering härför anföres, att ett stigande behov av lån för förvärv av ridhusbyggnader kan väntas uppkomma under nästa budgetår. Beträffande de för övriga ändamål avsedda lånebeloppen erfordras enligt styrelsen icke någon ändring.

Departementschefen.

Såsom lantbruksstyrelsen anfört torde nytt kapital icke behöva tillföras fonden för nästa budgetår. Enligt min mening bör icke heller någon ändring vidtagas beträffande utlåningen från fonden. För nästa budgetår bör alltså få tagas i anspråk samma lånebelopp som för innevarande budgetår.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 augusti 1953 medgivit, att Svenska ridsportens centralförbund må för inköp av en tävlingshäst till nästkommande olympiska spel använda ett odisponerat belopp av 2 800 kronor av de medel, som enligt riksdagens beslut för budgetåret 1946/47 tillfördes stuteriväsendets fond i samband med inrättandet av statens lånefond för hästavelns befrämjande. Detta beslut synes mig böra bringas till riksdagens kännedom.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1954/55 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenneras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 kronor.

[10] **Jordbrukets lagerhusfond.** Vid 1950 års riksdag (Prop. 1950: 73; Rskr. 1950: 187) beslöts, att frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmåls- lagerhusfonden från och med den 1 juli 1950 skulle sammanslås till en fond, benämnd jordbrukets lagerhusfond. Tillika medgav riksdagen, att vid utgången av budgetåret 1949/50 disponibla kapitalmedel under förstnämnda båda fonder finge användas för låneverksamheten från den nya fonden. Bestämmelser rörande lån från denna fond är meddelade i kungörelsen den 26 maj 1950 (nr 245) angående lån från jordbrukets lagerhusfond med däri genom kungörelsen nr 208/1951 gjord ändring. För budgetåren 1950/51, 1951/52, 1952/53 och 1953/54 har riksdagen såsom kapitaltillskott till fon- den anvisat anslag å respektive 2 500 000, 1 500 000, 2 000 000 och 2 500 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 17/10 1953) hemställer *dels* att jordbrukets la- gerhusfond från och med den 1 juli 1954 skall avvecklas och ersättas med ett system med statlig lånegaranti, utformad på sätt styrelsen närmare an- givit, *dels ock* att statlig garanti för sagda ändamål ävensom för uppförande av grästorkanläggningar under budgetåret 1954/55 skall få beviljas till ett belopp av högst 9 000 000 kronor. Styrelsen har tillika överlämnat ett för- slag till kungörelse om statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål.

Innan jag övergår till att närmare redogöra för styrelsens framställning torde jag få erinra om att frågan om att ersätta den statliga kreditgivning- en till uppförande av frukt- och potatislagerhus samt till spannmålslager- hus med ett system med statlig kreditgaranti varit föremål för prövning i tidigare sammanhang.

Med anledning av en utredning i ärendet av styrelsen — i vilken förör- dades en omläggning av kreditgivningen i nyss angiven riktning — upptogs sålunda spørsmålet till behandling i förenämnda proposition till 1950 års riksdag. Min företrädare i ämbetet ansåg sig emellertid för det dåvarande icke kunna biträda förslaget. Därvid uttalades bland annat, att det syntes föreligga risk för att anspråken på statligt stöd skulle öka avsevärt efter en övergång till kreditgaranti. Vidare framhölls, att frågan i viss mån vore beroende av vilka arbetsuppgifter som kunde komma att åläggas den be- slutade statliga affärsbanken. Frågan om statsbankens arbetsuppgifter var nämligen vid denna tidpunkt ännu icke avgjord. Då det med hänsyn till låneverksamhetens ringa omfattning ur administrativ synpunkt knappast erbjöde någon olägenhet att tills vidare fortsätta med gällande system, an- sågs det dock mindre lämpligt att genom en sådan övergång eventuellt före- gripa avgörandet av nyssnämnda fråga. Riksdagen beslöt i enlighet här- med.

I sin till 1952 års riksdag avgivna berättelse (del. I s. 178) upptog riks- dagens revisorer till behandling vissa spørsmål rörande ifrågavarande fond. I yttrande den 10 januari 1953 med anledning av vad revisorerna anfört i frågan uttalade styrelsen, bland annat, att den lämpligaste lösningen av be-

rörda spörsmål syntes vara, att det allmänna stödet för uppförande av nya lagerhus finge formen av allenast en kreditgaranti. Beträffande det närmare innehållet i styrelsens yttrande torde få hänvisas till förenämnda berättelse, del II s. 126.

I motioner till 1953 års riksdag, I: 350 och II: 409, hemställdes om en allmän översyn av gällande bestämmelser rörande statliga lån till anskaffande av spannmålstorkar. I yttrande den 27 februari 1953 över nämnda motioner gav styrelsen uttryck för samma synpunkter, som nyss angivits. Med anledning av motionerna framhöll jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 9, att det uppenbarligen vore av vikt, att de statliga stödåtgärderna för spannmålslagringen vore så avpassade, att de i största möjliga utsträckning främjade sitt syfte, d. v. s. tillkomsten av lämpliga torkningsanordningar och lagerlokaler. Utskottet anförde vidare, att det av utredningen i ärendet framginge, att styrelsen redan ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet och hade för avsikt att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 framlägga förslag till en lösning av föreliggande problem. I avvaktan härför ansåg utskottet icke påkallat att göra någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i av motionärerna angivet syfte. Utskottet förutsatte dock, att Kungl. Maj:t ägnade fortsatt uppmärksamhet åt spörsmålet samt, så snart styrelsens förslag inkommit och förhållandena det medgäve, förelade riksdagen förslag i ämnet. Riksdagen biföll utskottets förslag.

I sin nu ifrågavarande framställning uttalar styrelsen, att den omfattning, som skördetröskningen redan erhållit, och den ökning av denna skördemetod, som med all säkerhet är att förvänta även i fortsättningen, ävensom odlingen av oljeväxter gör det nödvändigt, att särskilt lagrings- och torkningsmöjligheterna för spannmål och oljeväxtfrö förbättras. Ett statligt stöd, som verksamt främjar tillkomsten av nya lagerhus och spannmålstorkar, är därför enligt styrelsens mening väl motiverat. Det mest angelägna synes därvid vara att undanröja de kreditvärigheter, som kan stå hinderande i vägen för uppförande av nya eller utvidgande av befintliga anläggningar. Då företagen ekonomiskt sett bör vara självbärande, synes något stöd i form av statliga bidrag däremot i regel ej erforderligt — förutsatt att finansieringsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Styrelsen framhåller vidare, att den restriktivitet, som iakttagits i fråga om medelsanvisningen till jordbrukets lagerhusfond, har medfört att denna fond ej i den utsträckning, som varit önskvärd, kunnat användas för att främja tillkomsten av nya lagerhus och spannmålstorkar för jordbrukets behov. I och för sig är det emellertid ingalunda nödvändigt, att statens hjälp till finansieringen av företagen skall ske i form av lån ur en statlig lånefond. Styrelsen anför, att de erfarenheter, som vunnits beträffande det sedan den 1 juli 1948 tillämpade systemet med statlig lånegaranti för vissa rationaliseringsåtgärder på jordbrukets område, varit enbart goda. Någon omständighet, som skulle kunna hindra eller försvåra användningen av denna stödform även för sådana företag, om vilka nu är fråga, synes ej föreligga. De skäl, som i oförmälda proposition anfördes mot en övergång till

ett system med lånegaranti, torde enligt styrelsen ej längre böra tillmätas någon avgörande betydelse. Frågan om den statliga affärsbankens arbetsuppgifter synes sålunda icke vidare utgöra något hinder för en övergång till lånegarantisystem. Vad angår farhågorna för att anspråken på statligt stöd skulle öka avsevärt efter en övergång till lånegaranti framhåller styrelsen, att den visserligen anser det önskvärt, att lånegaranti skall kunna lämnas i större omfattning än som motsvarar de lån, vilka nu utlämnas ur lagerhusfonden. En dylik ökning bör emellertid anses såsom ett led i strävandena att underlätta tillskapandet av nya lagrings- och torkningsanläggningar och bör därför ej utgöra hinder för en övergång till sagda system. Det kommer för övrigt givetvis alltid att ligga i statsmakternas hand att helt reglera omfattningen av lånegarantiverksamheten genom det sätt, på vilket ramen för sagda verksamhet fastställs. Dessutom kommer en övergång till systemet med lånegaranti att medföra en viss avlastning av det statliga upplåningsbehovet. Styrelsen föreslår därför, att jordbrukets lagerhusfond skall avvecklas och att det statliga stödet till sådana företag, som för närvarande kan erhålla lån ur sagda fond, i fortsättningen skall utgå i form av lånegaranti för lån, upptagna i enskilda kreditinrättningar. Styrelsen förutsätter dock därvid, att ramen för de belopp, för vilka garantiutfästelser må lämnas, sättes så hög, att omläggningen verkligen kommer att ge ökade möjligheter att få till stånd nya torkar och lagerhusanläggningar ävensom att det enskilda kreditväsendet kommer att ha möjlighet att tillgodose de kapitalanspråk, som sålunda kan komma att ställas på detsamma.

Beträffande *huvuddragen av det förordade garantisystemet* anför styrelsen följande.

I fråga om de ändamål, för vilka lånegaranti bör få beviljas, synes någon ändring i förhållande till vad som för närvarande gäller angående beviljande av lån ur lagerhusfonden ej påkallad (jämför 1 § kungörelsen nr 245/1950). Vad angår låntagarna gäller för närvarande, att lån i princip utgår endast till ekonomisk förening, som har karaktären av sammanslutning mellan odlare av det slag av produkter, varom i det särskilda fallet är fråga. Undantag från denna princip kan dock göras dels såtillvida, att lån som avser lagringskällare må erhållas även av enskild odlare, dels i så måtto att lån i särskilda fall kan beviljas annan sammanslutning än ekonomisk förening. Även härvidlag synes bestämmelserna om lån ur lagerhusfonden i stort sett böra äga motsvarande tillämpning. I två avseenden vill styrelsen dock föreslå avvikelser. Vad först angår lån till enskild odlare finns redan nu enligt kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets inre och yttre rationalisering möjlighet att bevilja lånegaranti till enskild jordbrukare för uppförande av lagringskällare. Någon anledning att jämväl här upptaga en motsvarande bestämmelse torde därför ej föreligga. Å andra sidan vill styrelsen föreslå en viss utvidgning i fråga om möjligheterna att bevilja lånegaranti till sammanslutningar av jordbrukare. Lånen ur lagerhusfonden har undantagslöst utlämnats till större jordbrukarsammanslutningar samt avsett större lagerhus- och torkningsanläggningar. Behovet av torkningsanläggningar torde emellertid i viss utsträckning kunna tillgodoses genom gårdstorkar eller mindre, gemensamma torkanläggningar. För torkanläggning, som uppföres av enskild

jordbrukare, kan redan nu lånegaranti lämnas enligt nyssnämnda kungörelse nr 342/1948. Den enda möjligheten för jordbrukare att erhålla stöd för uppförande av mindre, gemensamma torkanläggningar har däremot hittills varit att bilda en ekonomisk förening och söka lån ur lagerhusfonden. Denna lånemöjlighet har såsom nyss nämnts hittills icke tagits i bruk, vilket måhända bland annat berott på att lånemöjligheterna ansetts böra reserveras för större företag. Därest ramen för den nu föreslagna lånegarantien göres tillräckligt vid, öppnas visserligen härigenom möjlighet att få lånegaranti även för mindre, gemensamma spannmålstorkar, dock endast under förutsättningen att vederbörande jordbrukare för ändamålet sammansluter sig i en ekonomisk förening. Denna företagsform torde emellertid i en del fall ej vara fullt lämplig. I sitt förut omnämnda yttrande den 10 januari 1953 anförde styrelsen, att enligt dess uppfattning starka skäl talade för att torkanläggningar, som avsåges skola vara gemensamma för ett antal mindre jordbruk, skulle — i likhet med exempelvis andelsladugårdar — kunna erhålla ekonomiskt stöd från det allmännas sida ur rationaliseringsanslaget. Styrelsen sade sig även komma att upptaga denna fråga i samband med behandlingen av styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1954/55. Styrelsen är alltjämt av den uppfattningen, att möjligheterna till statligt ekonomiskt stöd för sådana anläggningar, som nu nämnts, bör vidgas. Vid närmare övervägande har styrelsen emellertid funnit det mest ändamålsenligt, att denna utvidgning ej skall ske genom en ändring av bestämmelserna om rationaliseringsanslaget utan genom en ändring av de bestämmelser, om vilka nu är fråga. Som skäl härför vill styrelsen bland annat hänvisa till svårigheten att draga en lämplig gräns mellan de företag, som skulle kunna erhålla stöd ur rationaliseringsanslaget, och de företag, som skulle kunna få stöd i den här föreslagna ordningen, ävensom till önskvärdheten av en enhetlig ledning och översyn av nu ifrågavarande lånegarantiverksamhet. Styrelsen vill därför föreslå, att önskemålet om ökade möjligheter att ge lånegaranti till mindre, gemensamma torkanläggningar skall tillgodoses genom en uppmjukning av de bestämmelser om företagsformen, som nu är meddelade i kungörelsen angående lån ur jordbrukets lagerhusfond. Denna uppmjukning synes lämpligen — i anslutning till vad som enligt 34 § kungörelsen nr 342/1948 gäller om lånegaranti till sammanslutning för drivande av andelsladugård — kunna få den formen att företaget, då antalet medlemmar i sammanslutningen understiger fem, må drivas även såsom handelsbolag.

Därest styrelsens nu framlagda förslag genomföres, kommer möjligheterna att erhålla lånegaranti för uppförande av spannmålstorkar enligt dess uppfattning att i stort sett täcka hela det fält, där sådana garantier kan anses erforderliga. Styrelsen framhåller, att ägare av jordbruksfastighet redan nu kan erhålla lånegaranti för ändamålet enligt rationaliseringskungörelsen oberoende av fastighetens storlek och, om fastighetens åkerareal ej överstiger 20 hektar, eventuellt även bidrag. För uppförande av större spannmålstorkar kommer lånegaranti enligt förslaget att kunna lämnas av odlare bildade, större ekonomiska föreningar. För uppförande av mindre, för några jordbrukare gemensamma spannmålstorkar kommer lånegaranti att kunna lämnas under förutsättning, att odlarna sammanslutit sig i ekonomisk förening eller, om antalet medlemmar understiger fem, bildat handelsbolag.

Beträffande frågan om *beslutanderätten* i ärenden rörande beviljande av lånegaranti uttalar styrelsen, att övervägande skäl synes tala för att denna i fortsättningen bör tillkomma styrelsen. För närvarande beviljas lån ur fonden av Kungl. Maj:t. Till motivering för sitt förslag framhåller styrelsen, att man, därest lånegarantisystemet införes, torde ha att räkna med en ej oväsentlig ökning av antalet ansökningar. Bland annat torde lånegaranti i ett rätt stort antal fall komma att sökas för uppförande av mindre, gemensamma spannmålstorckar. Handläggningen av ärendena kommer vidare att fordra avgöranden i en mängd detaljfrågor, som ej lämpligen bör prövas av Kungl. Maj:t. Styrelsen erinrar om att beslutanderätten i ärenden angående lånegaranti för rationaliseringsändamål har uppdragits åt lantbruksnämnderna och — i vissa ärenden av större vikt — åt styrelsen.

Såvitt angår *lånebeloppets storlek* föreslås, att gränsen för samtliga nu ifrågavarande ändamål skall sättas till 85 procent av kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna. Samma procentsats tillämpas för närvarande i regel beträffande lån ur lagerhusfonden. För lagringskällare är dock lånegränsen bestämd till 60 procent. Enligt styrelsen synes det ej erforderligt att vid en övergång till ett system med lånegaranti bibehålla den lägre gränsen beträffande lagringskällare.

I fråga om *låneräntan* erinrar styrelsen om att lånen ur lagerhusfonden för närvarande är förenade med räntefrihet under två år. Denna förmån kan givetvis icke bibehållas, därest ett system med lånegaranti införes. Bortfallet av bidrag till anläggningar av här ifrågavarande slag kompenseras för övrigt, framhåller styrelsen, i huvudsak av den sänkning av räntekostnaderna, som övergången till systemet med lånegaranti torde medföra. Beträffande *amorteringstiden* föreslås icke någon ändring.

Enligt styrelsens mening bör det stöd till frukt- och potatislagerhus, som kan anses böra utgå vid sidan av den statliga kreditgarantien, givas formen av *bidrag*. En sådan bidragsmöjlighet synes nämligen utgöra en värdefull stimulans för tillkomsten av dylika lagerhus. Styrelsen erinrar i detta sammanhang, att den i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 beträffande bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus föreslagit, att medel skall anvisas för detta ändamål.

Såsom redan anförts beräknar styrelsen det sammanlagda *lånebehovet* under budgetåret 1954/55 för uppförande av lagerhus och grästorkanläggningar till 9 000 000 kronor. Beträffande den närmare beräkningen av detta belopp anför styrelsen följande.

Såvitt angår *lånebehovet* för lagerhus upplyser styrelsen, att det hos Kungl. Maj:t finnes en ännu icke avgjord framställning om lån å 300 000 kronor. Byggnadskostnaderna för lagerhus, till vilka byggnadstillstånd lämnats och för vilka ansökningar om lån föreligger hos styrelsen, uppgår till i runt tal 10 600 000 kronor. Till vissa av sistnämnda företag kan lån beviljas redan under innevarande budgetår, när disponibla medel den 1 juli 1953 å jordbrukets lagerhusfond utgjorde omkring 3 780 000 kronor. Härifrån avgår emellertid 500 000 kronor, som Kungl. Maj:t genom beslut den 14 augusti 1953 beviljat Arosbygdens lantmannaförbund, Västerås. Sam-

tidigt tillkommer beräknade amorteringar å 250 000 kronor under innevarande budgetår. Emellertid väntas ytterligare låneansökningar beträffande lagerhus för i runt tal 12 000 000 kronor, varav företag för cirka 800 000 kronor redan erhållit byggnadstillstånd, medan övriga företag kan beräknas erhålla sådant tillstånd under år 1954. Anspråken på lån för större anläggningar kan sålunda förutses bli betydande även under nästa budgetår. Härtill kommer vad som kan sökas för att uppföra mindre, gemensamma torkanläggningar. Även om det ej är möjligt att göra någon säker uppskattning av vad som kan erfordras för sistnämnda ändamål, är det enligt styrelsens mening nödvändigt, att hänsyn tages därtill vid bestämmande av bidragsramen. Styrelsen anser med hänsyn till vad nu anförts, att lånegarantiramen för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1954/55 bör bestämmas till lägst 8 000 000 kronor.

I förenämnda utlåtande den 21 augusti 1953 angående statlig garanti för lån till grästorkanläggningar anmälde styrelsen, att den senare skulle framlägga förslag rörande lånegarantiens storlek för sådana anläggningar under nästa budgetår. Styrelsen räknar med att lånegaranti under denna tid kommer att erfordras för högst tre anläggningar. Under sådana förhållanden torde kreditgarantibehovet för budgetåret 1954/55 kunna uppskattas till cirka 1 000 000 kronor. Det synes emellertid lämpligt att en gemensam ram fastställs för lånegaranti till lagerhus m. m. och för lånegaranti till grästorkanläggningar. Denna ram synes i anslutning till vad nyss anförts skäliggen böra bestämmas till 9 000 000 kronor.

Enligt styrelsens mening synes *eventuella förluster å nu ifrågavarande lånegaranti* böra täckas ur det å riksstaten uppförda anslaget till täckande av förluster å statlig lånegaranti. Styrelsen framhåller dock, att det ej torde vara erforderligt att på grund härav höja det belopp, som styrelsen i sina anslagsäskanden för nästa budgetår äskat under nämnda anslag.

Slutligen anmäler styrelsen, att den i samband med ett utlåtande den 21 augusti 1953 över en framställning av Söderslätts andelstorkförening u. p. a. angående statlig lånegaranti för lån till grästorks-anläggning framlagt förslag till kungörelse beträffande statlig garanti för lån till ekonomisk förening och aktiebolag för uppförande av grästorks-anläggningar. Detta förslag synes enligt styrelsens förmenande, därest den av styrelsen nu förordade omläggningen av stödet till lagerhusanläggningar m. m. kommer till stånd, lämpligen böra inarbetas i kungörelsen rörande lagerhus.

Yttranden. Över lantbruksstyrelsens förslag har yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen, Sveriges allmänna hypoteksbank, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska jordbrukskreditkassan, hushållningssällskapens förbund, som tillika överlämnat yttranden av Östergötlands läns, Kalmars läns södra, Malmöhus läns, Göteborgs och Bohus läns samt Jämtlands läns hushållningssällskap, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk.

Styrelsens förslag tillstyrkes i princip av samtliga remissmyndigheter, dock att fullmäktige i riksgäldskontoret ifrågasätter, huruvida ett kreditgarantisystem nu bör komma till användning för lån för uppförande av lagerhus. Mot fullmäktiges utlåtande har reservationer anförts av två leda-

möter. Däremot har erinringar framställts rörande flera detaljer i utformningen av förslaget.

Statskontoret anför sålunda, att lånegränsen för grästorkanläggningar för närvarande är 60 procent av kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna och att utlåningen beträffande lagerhus i realiteten kommit att hålla sig mellan 50 och 70 procent av de godkända kostnaderna för anläggningen. Med hänsyn härtill synes det enligt statskontoret ligga närmast till hands att begränsa garantilåneverksamheten till 60 procent av dessa kostnader. Det bör vidare beaktas, att flertalet av de föreningar, som kan ifrågakomma för lån, genom långvarig verksamhet vunnit en betydande ekonomisk stadga. Övervägande skäl talar därför enligt statskontoret för att gränsen för garantilån normalt sättes vid 60 procent av kostnaderna. I händelse av bifall härtill torde enligt ämbetsverket den ram, inom vilken statsgaranterade lån må beviljas, utan olägenhet kunna begränsas. Något särskilt belopp för grästorkar torde knappast behöva beräknas, då låneverksamheten beträffande sådana anläggningar under senare år varit av mycket ringa omfattning. Sammanlagda behovet av kreditgaranti för de ifrågavarande ändamålen kan därför uppskattas till 6 000 000 kronor för budgetåret 1954/55. Statskontoret upplyser, att de för här ifrågavarande långivning för närvarande utlånade beloppen uppgår till 13 415 000 kronor för lagerhus m. m. och 124 000 kronor för grästorkar. I övrigt har statskontoret icke funnit anledning till särskilt uttalande i vidare mån än att den amorteringsfria tiden, på sätt nu tillämpas beträffande lagerhuslån, bör begränsas till två år — dock icke såsom för närvarande kalenderår — från första lyftningsdagen.

Fullmäktige i riksbanken upptager till en början lantbruksstyrelsens uttalande, att det mest angelägna i samband med införandet av en kreditgaranti på ifrågavarande område synes vara, att de kreditsvårigheter undanröjes, vilka kan stå hindrande i vägen för uppförande av nya eller utvidgande av befintliga anläggningar. Under erinran om de nu tillämpade kreditrestriktionerna framhåller fullmäktige, att en statlig kreditgaranti i och för sig icke kan få ha den betydelsen, att kreditbehov, där garanti kan beviljas, skulle tillgodoses med företrädesrätt och utan hinder av de kreditsvårigheter, som kan möta på en knapp kreditmarknad. Slutligen framhåller fullmäktige, att den ränta, som bör utgå för här ifrågavarande lån torde böra fastställas av Kungl. Maj:t med hänsyn till de vid varje tillfälle rådande förhållandena på penning- och kapitalmarknaden. Någon tids räntefrihet bör icke förekomma.

Svenska bankföreningen, som icke funnit anledning motsätta sig att förslaget till sina huvuddrag genomföres, har icke velat underlåta att nämna, att det enligt föreningens mening kan ifrågasättas, huruvida den förebragta utredningen givit tillräckligt stöd åt tanken att avveckla lagerhusfonden, icke minst med hänsyn till att det ur principiell synpunkt framstår såsom betänkligt att alltför mycket vidga området för det statliga kreditgarantisystemet.

Svenska sparbanksföreningen ifrågasätter, huruvida det är behöfligt, att staten med sin lånegaranti understöder även större sammanslutningar, som i många fall framstår såsom stora affärsföretag med en omsättning av åtskilliga miljoner kronor. Såvitt bekant har dessa sammanslutningar hittills i relativt ringa utsträckning upptagit lån hos den statliga lagerhusfonden. Enligt förslaget synes enskilda affärsföretag, som bedriver samma verksamhet och som även har kunder både bland odlarsammanslutningarnas medlemmar och bland icke medlemmar, vara utestängda från möjligheten att erhålla lånegaranti. Under sådana förhållanden bör enligt föreningens mening föreskrivas, att statlig lånegaranti skall beviljas endast mindre odlarsammanslutningar.

Hushållningssällskapens förbund anför, att förbundet icke har något att erinra mot att man för lånestödet åt större, av ekonomiska föreningar drivna lagerhus övergår till det av lantbruksstyrelsen föreslagna systemet med kreditgaranti. Vad beträffar stöd åt sådana jordbrukare, som för eget bruk anskaffar gårdstork, påyrkas däremot icke någon ändring i nu förefintlig ordning med av lantbruksnämnd lämnad lånegaranti. Det förtjänar dock framhållas, att en sådan anskaffning i många fall mera torde vara en åtgärd av driftsrationaliseringskaraktär än en inre rationaliseringsåtgärd, eftersom de erforderliga byggnaderna eller utrymmena för lagring ofta finnes vid anskaffandet av torken. I övrigt erinras om att förbundet den 29 september 1953 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om att lån från jordbrukets maskinlånafond skall få utgå till enskild person eller sammanslutning för anskaffande av sådan gårdstork, som skall utnyttjas gemensamt av flera jordbrukare. Förbundet understryker fördelarna av att planerandet och tillkomsten av dylika mindre torkanläggningar sker i anslutning till anskaffandet av för gemensamt bruk avsedda skördetröskor. Med hänsyn härtill bör hushållningssällskapen få handha de stödåtgärder, som från det allmännas sida framgent avses skola lämnas för främjande av tillkomsten utav sådana gårdstorkanläggningar, som inom det mindre jordbruket skall utnyttjas av flera. Förbundet framhåller slutligen, att det för det mindre jordbruket vore förmånligare, om stödet för anskaffandet av gårdstorkar för gemensamt bruk lämnades via jordbrukets maskinlånafond än om stödet i fråga utginge i form av föreslagen kreditgaranti, emedan möjligheter finnes att erhålla statliga bidrag till återbetalning av lån från sagda fond.

De i ärendet hörda hushållningssällskapen har uttalat i huvudsak samma åsikt som förbundet.

Sveriges lantbruksförbund anser, att lånegarantien skall förbehållas de större jordbrukarsammanslutningarna och avse allenast större lagerhus och torkningsanläggningar. Enligt förbundets uppfattning vore det nämligen olyckligt med en artskild uppdelning av de möjligheter till ekonomisk hjälp, som nu föreligger för mindre jordbrukarsammanslutningar, varigenom maskinkonsulenternas betydelsefulla verksamhet för denna kategori jordbrukare skulle nedskäras. Anskaffningen av gårdstorkar hänger så nära sam-

man med tillgången på skördetröskor och behovet av nya sådana, att samma stimulering till inköp och finansiering därav bör tillämpas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret uttalar, att de i och för sig icke har något att erinra mot kreditgarantisystemet, som hittills visat sig praktiskt användbart för vissa jordbrukskrediter. Fullmäktige vill emellertid ifrågasätta, om detta system nu bör komma till användning för lån för uppförande av lagerhus.

Fullmäktige framhåller, att det väsentligen synes vara två skäl, som för- anlett lantbruksstyrelsens förslag. Det ena är de administrativa fördelar, som skulle kunna vinnas med angivna system. Härvid är emellertid enligt fullmäktige att märka, att det enligt förslaget även i fortsättningen skall ankomma på central myndighet att pröva låneansökningarna och att antalet dylika ansökningar, såvitt fullmäktige har sig bekant, hittills varit ringa. De administrativa fördelar, som skulle vinnas genom övergång till kreditgaran- tisystemet på förevarande område, kan därför icke tillmätas större betydelse vid förslaget bedömande. Det andra skälet synes vara, att med kreditgaran- tisystemet lånemedel skulle bli lättare tillgängliga än vid utlåning från en statlig lånefond. Fullmäktige vill i anledning härav bestämt understryka, att det i nuvarande läge på kreditmarknaden icke kan komma i fråga att låta ramen för en eventuell kreditgaranti bli större än de lånemedel, som över kapitalbudgeten eljest skulle kunna ställas till förfogande för ändamålet. Vidare framhålles att, om användningsområdet för kreditgaran- tisystemet i nuvarande läge utvidgas, svårigheter kan uppstå att få de statsga- ranterade lånen placerade, vare sig fråga är om rationaliseringslån, social jordbrukskredit eller lån för uppförande av lagerhus.

Mot fullmäktiges utlåtande har reservationer avgivits av herrar *B. Näs- gård* och *W. Svensson*, vilka ansett att fullmäktige bort tillstyrka bifall till lantbruksstyrelsens förslag. Svensson har därvid, bland annat, uttalat att det för den fortsatta utvecklingen med hänsyn till det mindre jordbruket samt till skogs- och mellanbygderna säkerligen är av mycket stor betydelse, att mindre spannmålstorkar kommer till stånd, så att lantbrukarna kan torka sin egen fodersäd utan att behöva betala frakten fram och åter till nå- gon större central torkanläggning. Om detta syfte på ett effektivt sätt skall kunna främjas, kan emellertid icke handläggningen av dessa frågor ske cen- tralt i lantbruksstyrelsen. Det är därför enligt reservantens uppfattning önskvärt, att förslaget utformas så, att bedömningen av mindre företag och beviljande av kreditgaranti för dessa förlägges till lantbruksnämnderna.

Departementschefen.

Frågan huruvida en omläggning bör ske av den hittillsvarande långiv- ningen för de ändamål, som avses med jordbrukets lagerhusfond, har varit föremål för prövning i andra sammanhang. Med anledning av ett tidigare förslag av lantbruksstyrelsen, att denna långivning skulle ersättas av ett sy- stem med statlig kreditgaranti, anförde dåvarande departementschefen (Prop. 1950: 73), att det även enligt hans uppfattning syntes obestriddigt,

att det föreslagna systemet erbjöd vissa fördelar. Emellertid kunde å andra sidan flera skäl anföras mot en sådan omläggning, som lantbruksstyrelsen avsåg. Sålunda framhölls, att det kunde föreligga risk för att anspråken på statligt stöd skulle öka avsevärt, därest statlig kreditgaranti infördes. Omläggningen var därjämte i viss mån beroende på vilka uppgifter som kunde komma att åläggas den då beslutade men ännu icke organiserade stalliga affärsbanken.

I detta sammanhang får jag även erinra om att riksdagens revisorer i sin berättelse för år 1952 framhöll, att vad som vid granskningen av ifrågavarande låneverksamhet framkommit gav vid handen, att fondens kapitalmedel till avsevärd del disponerats för låntagare, vilkas huvudsakliga intresse för lånen varit det bidragstillskott, som vissa års räntefrihet i själva verket innebar. Revisorerna ifrågasatte därför, bland annat, om icke räntefriheten borde avskaffas och ersättas av ett motsvarande fast bidrag. Med anledning av revisorernas uttalande anförde statsutskottet (SU 1953: 102 p. 17), att det syntes uppenbart, att den nu tillämpade finansieringsmetoden var mindre rationell. På vad sätt en omläggning lämpligen borde ske undandrog sig dock utskottets bedömande och borde närmare utredas.

Lantbruksstyrelsen har nu tagit upp spørsmålet på nytt och därvid föreslagit, att förut angivna system med statlig kreditgaranti skall avlösa den nuvarande låneverksamheten samt att i samband därmed lagerhusfonden skall avvecklas. Förslaget har i princip tillstyrkts av remissinstanserna. Dock har fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka icke haft något att erinra mot kreditsystemet i och för sig, ifrågasatt om ett dylikt system nu bör komma till användning för lån för här ifrågavarande ändamål.

Vissa fördelar skulle otvivelaktigt kunna vinnas genom övergång till ett kreditgarantisystem även på här ifrågavarande område. De skäl, som tidigare anförts mot en dylik åtgärd, synes icke böra tillmätas någon avgörande betydelse. Sedan den statliga affärsbankens arbetsuppgifter numera fastställts, torde dessa icke längre kunna åberopas såsom hinder. Ej heller torde farhågorna för ökade krav på statligt stöd böra inge betänkligheter, eftersom statsmakterna uppenbarligen kan helt hålla garantigivningens omfattning i sin hand genom att bestämma en årlig ram för denna. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit är vidare erfarenheterna av det sedan den 1 juli 1948 tillämpade systemet med statlig kreditgaranti för vissa rationaliseringsåtgärder på jordbrukets område enbart goda. Vid nu angivna förhållanden synes lantbruksstyrelsens förslag vara värt beaktande.

Från vissa remissinstansers sida har yrkats, att garantisystemet skall inskränkas till att gälla endast större jordbrukarsammanslutningar samt avse allenast mera omfattande lagerhus och torkningsanläggningar, medan stöd i övriga fall fortfarande skall utgå i form av statliga lån. Å andra sidan har några remissinstanser uttalat, att statligt stöd överhuvud icke bör lämnas större odlarsammanslutningar samt att de mindre sammanslutningarna bör komma i åtnjutande av lånegaranti. Med hänsyn till det aktuella behovet av lagerhus och torkningsanläggningar är jag icke beredd att biträda något

förslag, som innebär en försämring av de nuvarande möjligheterna till statligt stöd. Ej heller finner jag de skäl bärande, som åberopats för att låneformen skall bibehållas i fråga om vissa stödbehov. Jag tillstyrker därför lantbruksstyrelsens förslag, att lagerhusfonden från och med nästa budgetår skall avvecklas och långivningen ur denna ersättas av ett system med statlig kreditgaranti. Denna omläggning bör, såsom fullmäktige i riksbanken framhållit, givetvis icke få den betydelsen, att kreditbehov, där garanti kan beviljas, skulle tillgodoses med företrädesrätt och utan hinder av de kreditsvårigheter, som kan möta på en knapp kreditmarknad.

Lån ur lagerhusfonden torde således icke böra beviljas efter utgången av innevarande budgetår. Fonden bör dock även efter sagda tidpunkt få användas för utbetalande av lån, som beviljats dessförinnan. Behållningen å fonden ävensom inflytande amorteringar bör tillföras riksgäldskontoret. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående avvecklingen.

Vad lantbruksstyrelsen anfört i fråga om det närmare anordnandet av lånegarantien kan jag i huvudsak biträda. I fråga om låneändamålen bör sålunda den utvidgningen genomföras i förhållande till vad som nu gäller angående beviljande av lån ur lagerhusfonden, att garanti bör kunna lämnas för lån till grästorkanläggning. Vidare torde — såsom styrelsen framhållit — ett par smärre avvikelser böra göras från de nuvarande bestämmelserna rörande låntagarkategorierna. Enligt de för nämnda fond gällande bestämmelserna kan i undantagsfall enskild odlare erhålla lån för uppförande av lagringskällare. Med hänsyn till att rationaliseringskungörelsen redan nu ger möjlighet för enskild odlare att erhålla lån för dylikt ändamål synes det icke vara erforderligt att införa en motsvarande bestämmelse i den blivande författningen rörande nu ifrågavarande garantilån. Styrelsen har vidare föreslagit, att en viss uppmjukning skall ske i fråga om möjligheterna att ge stöd åt sammanslutningar av jordbrukare. För närvarande gäller härvidlag, att lån i princip endast utgår till ekonomisk förening, som har karaktären av sammanslutning mellan odlare av det slags produkter, varom fråga är i det aktuella fallet. I syfte att möjliggöra lånegaranti även till mindre, gemensamma torkanläggningar föreslås nu den ändringen att företaget, då antalet medlemmar i sammanslutningen understiger fem, skall kunna få garanti även om det drives i form av handelsbolag. Styrelsens förslag torde även i denna del kunna godtagas.

Vid beviljandet av lån ur lagerhusfonden gäller en lägre gräns för beloppets storlek i fråga om lagringskällare. Någon anledning att bibehålla en sådan skillnad synes icke föreligga vid en omläggning till lånegaranti. I likhet med lantbruksstyrelsen vill jag därför föreslå, att gränsen för lånegarantien beträffande samtliga här avsedda ändamål skall sättas till 85 procent av kostnaden och att sålunda lånegaranti ej må avse lån å högre belopp än som motsvarar 85 procent av den beräknade kostnaden för den med lånet avsedda åtgärden.

Under hänvisning till vad riksdagens revisorer därom anfört anser jag

ning icke kunna föreslå, att den nuvarande räntefriheten under två år skall bibehållas. Emellertid torde man såsom lantbruksstyrelsen framhållit kunna räkna med att räntekostnaderna kommer att nedgå efter omläggningen av verksamheten, varigenom bortfallet av den angivna räntefriheten torde bli kompenserat.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att lånegarantiramen för de ändamål, som avses med den nuvarande lagerhusfonden, för nästa budgetår skall bestämmas till 8 000 000 kronor. För min del anser jag emellertid, att ramen icke bör sättas högre än till 4 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde även böra upptagas frågan om täckande av eventuella förluster i samband med den föreslagna lånegarantien. Dylika förluster synes — därest riksdagen icke har något att erinra däremot — böra täckas ur det å riksstaten uppförda anslaget till täckande av förluster å statlig lånegaranti. Anslaget synes dock i enlighet med vad styrelsen anfört icke behöva uppräknas för detta ändamål.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de bestämmelser i övrigt, som blir erforderliga vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit.

Slutligen torde jag få anmäla, att Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 under, bland andra, de villkor, som stadgas i kungörelsen den 26 november 1943 (nr 811) angående lån från frukt- och potatislagerhusfonden beviljade Hallands fruktcentral, förening u. p. a., Tvååker, lån från fonden med 465 000 kronor för uppförande av en anläggning för lagring och förädling av frukt m. m. att i den ordning nämnda kungörelse stadgar återbetalas inom trettio år från första lyftningsdagen. Den 15 maj 1952 medgav Kungl. Maj:t, att ifrågavarande lån finge på vissa villkor överlätas på Aktiebolaget Hallands konservfabrik. Med anledning av en framställning från Skandinaviska gummiaktiebolaget — till vilket bolag föreningen försålt den sedermera färdigställda anläggningen — medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1953 på grund av i ärendet föreliggande särskilda omständigheter, att ifrågavarande lån finge överlätas på nämnda bolag. Därvid skulle i tillämpliga delar för bolaget gälla de villkor, som föreskrivits i beslutet den 14 maj 1948. Såsom villkor för överlåtelsen föreskrevs vidare dels att såsom säkerhet för detsamma skulle tecknas borgen såsom för egen skuld av Viskafors gummi-fabrik aktiebolag, dels att frågan om lånets avveckling ånyo skulle upptagas till behandling senast fem år efter dagen för beslutet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

a) att jordbrukets lagerhusfond må avvecklas med utgången av budgetåret 1953/54 och ersättas av ett system med statlig lånegaranti i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i det föregående;

b) att under budgetåret 1954/55 statlig kreditgaranti må beviljas för uppförande av lagerhus m. m. intill ett belopp av 4 000 000 kronor.

[11] **Statens avdikningslånefond.** Gällande villkor för lån från statens avdikningslånefond är meddelade i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 432), ändrad genom kungörelserna nr 348/1945, 185/1948, 343/1948, 415/1951, 683/1952 och 413/1953. Jämlikt riksdagens beslut har det högsta belopp, var till lån ur fonden årligen fått beviljas, för vart och ett av budgetåren 1939/40—1941/42 uppgått till 2 800 000 kronor. Därefter har utlåningens storlek bestämts för ett vart av budgetåren 1942/43—1944/45 till högst 3 000 000 kronor, för budgetåren 1945/46—1947/48 till högst respektive 3 500 000, 3 300 000 och 4 000 000 kronor, för vardera budgetåret 1948/49 och 1949/50 till högst 3 500 000 kronor samt för ettvar av budgetåren 1950/51—1953/54 till högst 4 000 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) hemställer, att beloppet för utlåning från avdikningslånefonden under budgetåret 1954/55 skall bestämmas till högst 7 000 000 kronor samt att såsom kapitaltillskott till fonden skall anvisas ett anslag av minst 3 000 000 kronor. Styrelsen anför härvid i huvudsak följande.

Under budgetåret 1952/53 har lån från fonden beviljats till 157 torrläggingsföretag med sammanlagt 2 839 590 kronor. Vid utgången av samma budgetår fanns hos styrelsen ineliggande ansökningar om lån från fonden representerande ett av lantbruksnämnderna tillstyrkt lånebelopp å sammanlagt omkring 6 500 000 kronor. Med hänsyn till inträffade prisstegringar torde detta belopp böra uppräknas till 7 000 000 kronor.

Det belopp, som årligen må utlånas från avdikningslånefonden, har tidigare i huvudsak bestämts så, att erforderliga lån kunnat beviljas de företag, som tilldelats bidrag i enlighet med bestämmelserna angående statens avdikningsanslag. Såsom ett led i den decentralisering av bidragsgivningen till lantbruksnämnderna, som påbörjades den 1 juli 1951, har från och med år 1953 nämnderna tilldelats befogenhet att bevilja bidrag från rationaliseringsanslaget, även om företagens intresser önskar och kan beviljas lån från avdikningslånefonden. I dylika fall överlämnas ansökan beträffande lån till styrelsen för prövning, sedan nämnden fattat beslut i bidragsfrågan. Styrelsen har således i fortsättningen även att förvänta ett visst lånebehov i anledning av nämndernas bidragsgivning. På så sätt uppkommande lånebehov kan för vardera av budgetåren 1953/54 och 1954/55 uppskattas till omkring 1 000 000 kronor. Dessutom tillkommer en tillfällig ökning av lånebehovet, därigenom att styrelsen till följd av nämnda ordning under våren 1953 till nämnderna kunnat överlämna från tidigare år i styrelsen balanserade ansökningar om bidrag för prövning. Detta extra lånebehov kan uppskattas till omkring 2 000 000 kronor. Då den för innevarande budgetår medgivna lånetilldelningen, 4 000 000 kronor, till ett belopp av omkring 3 000 000 kronor kommer att utnyttjas till torrläggingsföretag, som samtidigt beviljas bidrag från statens avdikningsanslag, torde man böra räkna med att låneansökningar, motsvarande ett belopp av omkring 2 000 000 kronor, kommer att överföras till budgetåret 1954/55. Det är synnerligen önskvärt, att dessa ansökningar blir föremål för prövning snarast möjligt för undvikande av alltför lång tidsutdräkt mellan nämndernas och styrelsens beslut i bidrags- respektive lånefrågan.

Med hänsyn till dels nyssnämnda extra lånebehov om 2 000 000 kronor, dels att erforderliga lån bör kunna beviljas de företag, som under budget-

året 1954/55 tilldelas bidrag av styrelsen eller nämnderna, bör enligt styrelsens mening det sammanlagda belopp, som skall få utlånas från fonden under budgetåret 1954/55, bestämmas till (2 000 000 + 4 000 000 + 1 000 000 =) 7 000 000 kronor.

Utbetalningarna från fonden under budgetåret 1953/54 synes böra beräknas till högst 4 500 000 kronor. Fondens behållning vid ingången av innevarande budgetår utgjorde 2 564 100 kronor. Härtill kommer kapitalåterbäring under innevarande budgetår, beräknad till omkring 2 500 000 kronor. Fondens behållning vid ingången av budgetåret 1954/55 kan därför uppskattas till omkring 500 000 kronor. Om kapitalåterbäringen under budgetåret 1954/55 likaledes uppskattas till 2 500 000 kronor, kommer det under sistnämnda budgetår för utbetalning av lån disponibla beloppet således att utgöra omkring 3 000 000 kronor. Såsom redan anförts torde anspråken på lån och därmed även utbetalningarna från fonden komma att avsevärt öka under budgetåren 1953/54 och 1954/55. Med hänsyn härtill synes fonden böra tillföras ett investeringsanslag för budgetåret 1954/55 av minst 3 000 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom framgår av det föregående har lantbruksstyrelsen föreslagit, att beloppet för utlåning från förevarande fond under nästa budgetår skall bestämmas till 7 000 000 kronor samt att såsom kapitaltillskott till fonden skall anvisas ett belopp av 3 000 000 kronor. Jag torde få erinra om att jag i annat sammanhang (IX ht punkt 139) förordat, att bidragsramen för avdikningsanslaget för nästa budgetår skall höjas från 3 000 000 till 4 000 000 kronor. Med hänsyn härtill synes även den summa, intill vilken lån under nästa budgetår må beviljas från fonden, böra höjas något. Jag vill för min del förorda, att densamma fastställes till högst 4 500 000 kronor. Under sådana förhållanden torde det vara tillfyllest, om fonden tillföres ett kapitaltillskott av 1 000 000 kronor.

Jag torde få erinra om att jag i nyss omförmälda sammanhang jämväl upptagit till behandling frågan om statsbidrag till kostnaderna för en upprensning av kanalsystemet i Mästermyr inom Levede m. fl. socknar i Gotlands län. Därvid har jag förordat, att delägarna i torrlägningsföretaget skall få möjlighet att under vissa närmare angivna villkor erhålla lån av statsmedel till kostnaderna för dessa arbeten. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde för dessa lån böra få disponeras ett belopp av högst 300 000 kronor ur förevarande fond. Lånen bör inrymmas under den föreslagna bidragsramen av 4 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1954/55 lån må beviljas från statens avdikningslånefond å tillhoppa högst 4 500 000 kronor.

b) till *Statens avdikningslånefond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[12] **Bevattningsslånefonden.** Vid 1942 års riksdag (Prop. 1942: 141; Rskr. 220) beslöts inrättande av en statlig lånefond, benämnd bevattningsslånefonden. Från denna skulle lån kunna beviljas till utförande av anläggning för konstgjord bevattning inom jordbruket och trädgårdsskötseln. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet finnes i kungörelsen den 5 juni 1952 (nr 543) angående lån från bevattningsslånefonden med däri genom kungörelsen nr 403/1944 gjorda ändringar. Såsom kapital för fonden har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor. Enligt medgivande av 1953 års riksdag må anslaget jämväl under budgetåret 1953/54 användas för avsett ändamål.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) hemställer, att nyssnämnda anslag skall få disponeras även under budgetåret 1954/55. Härvid anför styrelsen, att fonden anlåtats i jämförelsevis ringa utsträckning. Under budgetåret 1952/53 beviljades sålunda endast två lån å tillhoppa 11 450 kronor. Lånemöjligheterna bör dock stå öppna även under nästa budgetår. Vid innevarande budgetårs ingång var behållningen å fonden omkring 400 000 kronor. Detta belopp beräknas vara tillräckligt för att tillgodose lånebehovet under såväl innevarande som nästa budgetår. Styrelsen anser därför, att ytterligare kapitaltillskott till fonden för närvarande är obehövligt.

Departementschefen.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att möjligheterna till lån från ifrågavarande fond bör stå öppna även under nästa budgetår. Jag delar jämväl styrelsens uppfattning, att något kapitaltillskott till fonden icke behövs för närvarande. Med hänsyn till det anförda förordar jag, att det för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget till fonden skall få användas även under nästkommande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget till Bevattningsslånefonden må under budgetåret 1954/55 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[13] **Fiskerilånefonden.** Fonden för fiskerinäringens befrämjande (fiskerilånefonden) inrättades enligt beslut av 1891 års riksdag. Nu gällande bestämmelser för lån ur fonden återfinnes i kungörelsen nr 112/1932, ändrad genom kungörelserna nr 313/1948, nr 160/1949 och nr 240/1953.

Från fonden utlämnas genom förmedling av hushållningssällskap eller landsting låneunderstöd för anskaffande av fiskebåtar, motorer eller annan maskinell utrustning för sådana båtar, fiskredskap samt för forsling av fisk avsedda fordon, smärre båtar eller andra smärre transportmedel, vidare för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande eller förädling av fiskets produkter samt för utförande av fiskodling.

Enligt beslut av 1949 års riksdag må av Kungl. Maj:t årligen disponeras ett belopp av 2 000 000 kronor såsom lån från ifrågavarande fond. Maximigränsen för låneunderstöd ur fonden har enligt beslut av 1953 års riksdag höjts från 60 000 kronor till 120 000 kronor.

Såsom kapitaltillskott till fonden har senast å kapitalbudgeten för budgetåret 1953/54 anvisats ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (skr. 12/8 1953) hemställer, att till fonden skall för budgetåret 1954/55 anvisas ett investeringsanslag av 1 700 000 kronor. Tillika hemställer styrelsen, att slopandet av bestämmelsen om begränsning av det belopp, intill vilket utlåning från fonden under ett budgetår högst må utgå, skall övervägas.

Till motivering för sina yrkanden anför styrelsen i huvudsak följande.

Bortfallet av investeringsavgift för nybyggnad och modernisering av fiskefartyg från och med den 1 januari 1954 torde medföra ett ökat lånebehov i jämförelse med de senaste åren, då ifrågavarande byggnadsverksamhet varit starkt begränsad eller helt nedlagd, bland annat på grund av nämnda avgift. Anspråken å fonden kommer givetvis att öka till följd av höjningen av lånemaximum från 60 000 till 120 000 kronor. Enligt vad statskontoret under hand meddelat beräknas inflytande amorteringar till fonden under budgetåret 1954/55 komma att uppgå till sammanlagt 1 300 000 kronor. För att tillåta en utlåning av 3 000 000 kronor under nämnda budgetår, vilket belopp med hänsyn till det nyss anförda beräknas erforderligt, kräves sålunda ett kapitaltillskott till fonden av (3 000 000 — 1 300 000 =) 1 700 000 kronor.

Beträffande förslaget att slopa begränsningen av det årliga sammanlagda utlåningsbeloppet från fonden erinrar styrelsen om att medel, som frigöres genom återbetalning och amortering av utlämnade lån, kvarstannar inom fonden för att användas till fortsatt utlåning. En sådan begränsning av den årliga utlåningsvolymen, som förekommer beträffande fiskerilånefonden, utgör ett undantag och tillämpas i övrigt endast beträffande statens avdikningslånefond och statens lånefond för hästavelns befrämjande. Styrelsen kan icke finna, att nämnda begränsning såvitt gäller fiskerilånefonden numera har något berättigande. Användningen av denna fond liksom den övervägande delen av statens övriga utlåningsfonder torde vara tillfyllest reglerad genom av riksdagen godkända eller fastställda författningar ävensom genom av riksdagen godkända riktlinjer för utlåningsverksamhetens drivande.

Därest någon ändring i angivna hänseende icke skulle komma till stånd, lär den årliga utlåningsvolymen från fiskerilånefonden i anslutning till det förut anförda böra bestämmas till 3 000 000 kronor.

Statskontoret (remissutl. 9/9 1953) kan för sin del icke förorda borttagande av den nuvarande begränsningen av det årliga sammanlagda utlåningsbeloppet. Ämbetsverket ifrågasätter även, huruvida i nu rådande läge en ökad utlåning bör ifrågakomma. Även om bortfallet av investeringsavgift för nybyggnad och modernisering av fiskefartyg från och med den 1 januari 1954 samt ändringen av lånemaximum från 60 000 till 120 000 kronor kan komma att medföra ökade anspråk på fonden, synes enligt statskontoret en höjning av det årliga utlåningsbeloppet med 50 procent icke vara tillräckligt motiverad.

Föredraganden.

I likhet med statskontoret anser jag icke skäl föreligga att slopa den nuvarande begränsningen av det belopp, som årligen må utlånas från fonden. Detta bör enligt min mening jämväl för nästa budgetår fastställas till 2 000 000 kronor. Med hänsyn härtill och då för nämnda budgetår ett belopp av omkring 1 300 000 kronor kan beräknas bli disponibelt i fonden, torde ett kapitaltillskott av 700 000 kronor vara tillräckligt. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fiskerilånefonden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

[14] **Statens skogslånefond.** Vid 1948 års riksdag (Prop. 1948:41; Rskr. 179) beslöts inrättandet av en statlig utlåningsfond, benämnd statens skogslånefond, från vilken lån skulle kunna beviljas till vissa skogsförbättringsåtgärder. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet återfinnes i kungörelsen den 21 maj 1948 (nr 239) angående bidrag och lån till vissa skogsförbättrande åtgärder, ändrad genom kungörelsen nr 199/1951. Såsom kapital för fonden har å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Skogsstyrelsen (skr. 29/8 1953) hemställer, att riksdagens medgivande skall inhämtas till att ifrågavarande anslag skall få användas för avsett ändamål jämväl under nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag tillstyrker skogsstyrelsens förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslaget till Statens skogslånefond må under budgetåret 1954/55 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[15] **Lånefonden för insamling av skogsfrö.** Vid 1949 års riksdag (Prop. 1949: 2; Rskr. 21) beslöts inrättandet av en statlig utlåningsfond, benämnd lånefonden för insamling av skogsfrö. Angående användningen av denna fond torde få hänvisas till propositionen 1949: 2 s. 84—86. Såsom kapital för fonden har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1952/53 förelåg i fonden ett outnyttjat belopp av 50 000 kronor.

Skogsstyrelsen (skr. 29/8 1953) hemställer, att riksdagens medgivande skall inhämtas till att ifrågavarande anslag skall få användas för avsett ändamål jämväl under nästa budgetår.

Departementschefen.

Med biträdande av skogsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslaget till Lånefonden för insamling av skogsfrö må under budgetåret 1954/55 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Fonden för låneunderstöd.

[16] **Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor.** Under denna anslagsrubrik anvisade 1947 års riksdag ett investeringsanslag å 1 000 000 kronor för budgetåret 1947/48. Enligt medgivande av 1953 års riksdag må anslaget under budgetåret 1953/54 användas för avsett ändamål.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) anför, att någon medelsanvisning under anslaget icke erfordras för nästa budgetår, under förutsättning att nyssnämnda anslag även då får disponeras för avsett ändamål. Endast två skolor har nämligen sökt och erhållit lån från anslaget med tillhopa 300 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad lantbruksstyrelsen upplyst torde någon medelsanvisning icke erfordras för ifrågavarande ändamål under förutsättning att det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget får användas även under nästa budgetår. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget får disponeras under ytterligare ett budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget till Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor må under budgetåret 1954/55 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[17] **Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag å 300 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning är meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138) angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk, ändrad genom kungörelsen nr 314/1948.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (skr. 12/8 1953) hemställer, att för ifrågavarande ändamål skall anvisas ett investeringsanslag av 300 000 kronor jämväl för nästa budgetår. Styrelsen upplyser, att det vid ingången av innevarande budgetår fanns en behållning å anslaget av 1 500 000 kronor.

Föredraganden.

Fiskeristyrelsens bedömning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Diverse kapitalfonder.

[18] **Jordfonden.** Vid 1940 års riksdag (Prop. 130; Rskr. 273) beslöts inrättandet av en kapitalfond, benämnd jordfonden. Fondens medel skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag (Prop. 149; Rskr. 233) användas, bland annat, för att bestrida lantbruksnämndernas kostnader för fastighetsförvärv i samband med åtgärder för yttre rationalisering på jordbrukets område. Riksdagen har för budgetåren 1940/41—1943/44 samt 1948/49 och 1949/50 till jordfonden anvisat anslag av respektive 3 000 000, 2 000 000, 1 000 000, 500 000, 10 000 000 och 15 000 000 kronor. För budgetåren 1944/45—1947/48 och 1950/51—1951/52 har några medel icke anvisats. För budgetåren 1952/53 och 1953/54 har såsom kapitaltillskott till fonden anvisats 5 000 000 respektive 15 000 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) hemställer, att till fonden skall för budgetåret 1954/55 anvisas ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor. Till stöd för sin framställning anför styrelsen i huvudsak följande.

Vid utgången av budgetåret 1952/53 uppgick jordfondens totala belopp till 27 678 000 kronor och dess kassamässiga behållning till omkring 3 718 900 kronor. Av nämnda behållning hade emellertid cirka 617 400 kronor disponerats, varför den disponibla behållningen vid ingången av budgetåret 1953/54 utgjorde omkring 3 000 000 kronor. Tillsammans med det för sistnämnda budgetår anvisade beloppet av 15 000 000 kronor stod sålunda omkring 18 000 000 kronor till förfogande. Under budgetåret 1952/53 disponerades genom lantbruksnämndernas beslut omkring 14 875 400 kronor. Till följd av försäljningar, utarrenderingar m. m. inflöt under samma tid till fonden kontanta medel å tillhopa cirka 5 440 000 kronor. Därast verksamheten under nu löpande budgetår får samma omfattning som under budgetåret 1952/53, skulle den disponibla behållningen den 1 juli 1954 uppgå till (18 000 000 — 14 875 400 + 5 440 000 =) i runt tal 8 500 000 kronor. På grund av den ökade verksamheten, särskilt i fråga om förvärv av skogsmark för rationaliseringsändamål, torde emellertid behållningen bli lägre. För att rationaliseringsverksamheten under budgetåret 1954/55 icke skall hämmas av medelsbrist beräknar styrelsen, att fonden behöver ett kapitaltillskott av 7 000 000 kronor.

Departementschefen.

Då det är angeläget, att rationaliseringsverksamheten uppehålls i ungefär samma omfattning som hittills, anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare medel anvisas under jordfonden. Med hänsyn till den avsevärda behållning, som beräknas föreligga vid ingången av nästa budgetår, torde det emellertid vara tillräckligt, om fonden tillföres ett kapitaltillskott av

6 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordfonden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

[19] *Arrendeegnehemsfonden*. Vid 1934 års riksdag (Prop. 268; Rskr. 349) beslöts inrättande av arrendeegnehemsfonden. I fonden ingår staten tillhöriga fastigheter, vilka upplättes såsom arrendeegnehem till enskilda jordbrukare eller såsom föreningsarrendejordbruk till sambruksföreningar med rätt för arrendator att inlösa den upplätta fastigheten. För upplåtelse gäller bestämmelserna i kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 366) angående den statliga jordbrukseghemsfonden med däri genom kungörelsen nr 191/1949 gjord ändring. Lantbruksorganisationens inköp och försäljningar av ifrågavarande fastigheter sker över jordfonden. Såsom kapitaltillskott till arrendeegnehemsfonden har för budgetåren 1934/35—1943/44 anvisats anslag av tillhoppa 12 200 000 kronor. För budgetåren 1944/45—1953/54 har icke anvisats något kapitaltillskott till fonden.

Lantbruksstyrelsen (skr. 1/9 1953) meddelar, att fondens disponibla behållning den 30 juni 1953 utgjorde omkring 1 120 000 kronor. Med hänsyn till storleken av tillgängliga medel anser styrelsen att något kapitaltillskott till fonden icke erfordras för budgetåret 1954/55. Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t skall föreslå riksdagen medgiva, att det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget må jämväl under budgetåret 1954/55 få användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Departementschefen.

Då behållningen å det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget torde vara tillräcklig för verksamhetens bedrivande även under nästa budgetår, förordar jag, att anslaget får disponeras under ytterligare ett budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget till *Arrendeegnehemsfonden* må under budgetåret 1954/55 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[20] *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning*. För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under rubriken *Statens reproduktionsanstalts fond* anvisats dels 193 500 kronor till utökad maskinell utrustning, dels ock 5 000 kronor till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.

Med överlämnande av en framställning från statens reproduktionsanstalt ävensom yttrande däröver från statens tryckeriintendent hemställer *lantmäleristyrelsen* (skr. 24/9 1953), att för nästa budgetår skall anvisas dels ett investeringsanslag av 190 000 kronor till utökad maskinell utrustning vid anstalten, dels ett investeringsanslag av 5 000 kronor till ersättningsanskaff-

ningar och förnyelsearbeten. Med anledning av tryckeriintendentens yttrande har anstalten inkommit med en skrivelse i ärendet, vilken tillika överlämnats av styrelsen.

Av det begärda anslaget å 190 000 kronor avses 72 000 kronor för inköp till den litografiska avdelningen av en valstvätningsmaskin och en kopieringsmaskin samt 20 000 kronor för inköp till bokbinderiavdelningen av ytterligare en skärmaskin. Beträffande den typografiska avdelningen föreslås, att en diegelpress och en cylinderautomat skall ersättas med nya maskiner, då de gamla numera är förslitna, samt att en sättmaskin av äldre modell skall utbytas mot en ny sådan med teletypesetterutrustning av märke Linotype »Blue Streak» Comet. Kostnaderna för dessa maskiner uppgår till 122 000 kronor. Samtliga nyanskaffningar förklaras vara ägnade att rationalisera driften och öka kapaciteten vid anstalten.

Statens tryckeriintendent har i sitt yttrande anfört, att enligt hans mening vissa skäl talar för att med inköpet av sättmaskinen med teletypesetterutrustning, vilken betingar en kostnad av 88 000 kronor, tills vidare bör anstå. Man kan nämligen icke bortse från att teletypesetterutrustningen kan ytterligare förbättras. Därest den nuvarande sättmaskinen är helt försliten, bör enligt tryckeriintendenten en ny maskin icke för närvarande förses med nämnda utrustning. I övrigt har tryckeriintendenten icke något att erinra mot de föreslagna anskaffningarna.

Reproduktionsanstalten framhåller med anledning av tryckeriintendentens yttrande, att ifrågavarande sättmaskin är över 16 år gammal samt att till värdeminskningsskontot avsatta avskrivningsmedel belöper sig till i runt tal 60 000 kronor, eller samma belopp som behövs för anskaffning av själva maskinen. För den gamla maskinen beräknar anstalten kunna erhålla 15 000 kronor, möjligen 25 000 kronor. Detta skulle innebära, att för anskaffande av en ny maskin med teletypesetteraggregat skulle erfordras en merinvestering av omkring 13 000 respektive 3 000 kronor. En sådan utrustning medför enligt anstalten en ökning av radgjutningsavdelningens kapacitet med minst 25 procent. Anstalten framhåller slutligen, att det ur konkurrenssynpunkt är synnerligen angeläget, att den får tillfälle att anskaffa den nya sättmaskinen med tillhörande teletypesetterutrustning.

Föredraganden.

Då jag finner det angeläget, att reproduktionsanstalten till sitt förfo-gande har en så långt möjligt mot nutida krav svarande maskinell utrustning, anser jag mig böra tillstyrka den föreslagna medelsanvisningen för nästa budgetår. För ändamålet bör således anvisas ett belopp av tillhoppa 190 000 kronor. Jag har icke heller något att erinra mot att även för nästa budgetår anvisas ett anslag av 5 000 kronor till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid anstalten.

Under förevarande punkt hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 190 000 kronor.

[21] *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.* Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Grass.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

HANDELSDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler härefter under handelsdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å riksstaten för budgetåret 1954/55 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1] Nybyggnad vid Frescati för Sveriges geologiska undersökning m. m.

Sveriges geologiska undersökning flyttade år 1915 till de nuvarande lokalerna i naturhistoriska riksmuseets byggnad vid Frescati i Stockholm.

För budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisades sammanlagt 37 000 kronor för inredning och utrustning av nya lokaler. Härigenom kunde 11 nya arbetsrum ställas i ordning.

I en särskild bilaga till det av 1950 års geologiutredning år 1952 avgivna betänkandet anförde geologiska undersökningens chef i fråga om behovet av lokaler bl. a. följande.

Det ökade lokalbehov, som uppstått sedan inflyttningen 1915, har i hudsak tillgodosetts inom det totala utrymme, som då ställdes till förfogande. Geokemiska laboratoriet har fått låna ett par rum från riksmuseet.

Utrymmena är numera otillräckliga för laboratoriet, som med åren fått allt större betydelse även för andra statsinstitutioner, vilka saknar möjligheter till liknande undersökningar. Museet önskar återfå de utlånade rummen. Kemiska laboratoriet är likaledes numera mycket trångbott, sedan arbeten av utredande karaktär i allt större utsträckning kommit på dess lott. Det knappa utrymmet har medfört, att instrument måste packas ned varje gång en undersökning är avslutad och ånyo monteras upp vid ett nytt arbete, varigenom trimning o. dyl. måste förnyas. De gamla, rent kemiska metoderna har mer eller mindre ersatts av modernare fysikaliskt-kemiska metoder; därvid bör det rent kemiska arbetet och de fysikaliska mätningarna utföras i skilda rum, vilket nu är omöjligt. Även för jordartslaboratoriet erfordras ökade utrymmen.

1950 års geologiutredning underströk, att de till verket hörande laboratorierna numera icke har tillräckliga utrymmen. Till följd av laboratorielokalernas belägenhet erbjuder det svårigheter att disponera dem på ett ur arbetsynpunkt ändamålsenligt sätt. Dessa olägenheter måste bli än mera besvärande med den av utvecklingen betingade utvidgningen av laboratoriernas arbetsuppgifter. De i Stockholm förvarade samlingarna av stuffer, borrhärdar och annat för undersökningens arbete grundläggande forskningsmaterial har med åren blivit så hopträngda, att — även med en fortlöpande gallring av materialet — fara föreligger, att deras systematiska ordnande och deras lättillgänglighet för forskningsarbetet äventyras.

Byggnadsstyrelsen beräknade kostnaderna för en ombyggnad m. m. av lokalerna i Frescati på grundval av det i betänkandet angivna lokalprogrammet till 1 975 000 kronor. Styrelsen framhöll, att kostnaderna syntes höga. Då styrelsen endast haft begränsad tid till förfogande, avsåg styrelsen att i fortsättningen pröva det lämpligaste sättet att lösa byggnadsfrågan.

Geologiutredningens betänkande anmäldes för föregående års riksdag (prop. nr 54/1953). I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade riksdagen — för att tillgodose lokalbehovet för undersökningens arbeten i Norrland — till nybyggnad i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning ett investeringsanslag av 250 000 kronor. Frågan angående om- och tillbyggnad av lokalerna vid Frescati ansågs böra närmare övervägas.

Y r k a n d e n.

Byggnadsstyrelsen (skr. 7/9 1953 med därvid fogade ritningar) hemställer om anslag med dels 150 000 kronor för fortsatt bearbetning av ett principförslag till om- och tillbyggnad av naturhistoriska riksmuseets byggnad, dels 1 610 000 kronor för nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning m. m.

M o t i v.

Kungl. Maj:t uppdrog år 1947 åt byggnadsstyrelsen att utreda frågan om naturhistoriska riksmuseets behov av ökat lokalutrymme. Styrelsen har nu lagt fram ett principförslag för om- och tillbyggnad av museet. Detta förslag

bör ytterligare bearbetas sedan det har blivit fastställt av Kungl. Maj:t. Styrelsens utredning beträffande geologiska undersökningens lokaler har emellertid kommit så långt, att arbetena i denna del kan påbörjas. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Det har nu visat sig, att en nybyggnad för geologiska undersökningens laboratorier blir billigare än en ombyggnad av undersökningens nuvarande lokaler. I en nybyggnad kan laboratorierna dessutom utformas på ett mera ändamålsenligt sätt än inom den befintliga byggnaden. Om en nybyggnad uppföres, vinner man också, att geologiska undersökningens nuvarande laboratorier kan utnyttjas för utvidgning av riksmuseet. Styrelsen föreslår därför, att en nybyggnad uppföres för geologiska undersökningens laboratorier på en plats norr om botaniska museet. Av undersökningens nuvarande lokaler bör den s. k. stenindustrisalen och ett intilliggande rum byggas om till bibliotek och läsrum för undersökningen. Övriga arbeten inom undersökningens hittillsvarande lokaler är i huvudsak att hänföra till normalt underhåll. Kostnaderna för uppförande av den nya laboratoriebyggnaden beräknas till 1 525 000 kronor.

Vidare framhåller byggnadsstyrelsen, att riksmuseets panncentral av ekonomiska skäl snarast bör moderniseras och förses med utrustning för oljeeldning. Även i denna del är styrelsens utredning i stort sett färdig. Kostnaderna för omändringen av panncentralen beräknas till 85 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för byggnadsarbetena vid riksmuseet under nästa budgetår uppper styrelsen alltså till (1 525 000 + 85 000 =) 1 610 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att vetenskapsakademiens presidium, naturhistoriska riksmuseets föreståndarekollegium och chefen för geologiska undersökningen godkänt den framlagda planen.

Departementschefen.

Byggnadsstyrelsens principförslag angående om- och tillbyggnad av naturhistoriska riksmuseet handlägges av chefen för ecklesiastikdepartementet. Här torde emellertid byggnadsstyrelsens övriga yrkanden i anslutning till nämnda principförslag få upptagas till prövning.

Geologiska undersökningens laboratorielokaler är i hög grad otidsenliga. För att undersökningens verksamhet skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt är det angeläget, att en förbättring av lokalerna kommer till stånd. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag till nybyggnad för undersökningens laboratorier, vilket framlagts efter samråd med undersökningens chef.

Byggnadsstyrelsen har härjämte föreslagit, att vissa av geologiska undersökningens nuvarande lokaler skall ombyggas till bibliotek och läsrum. Slutlig ställning härtill torde böra tagas, när styrelsen framlagt erforderliga ritningar och kostnadsberäkningar i denna del.

Den av byggnadsstyrelsen föreslagna moderniseringen av riksmuseets panncentral torde böra genomföras. Efter samråd med chefen för ecklesiastikde-

partementet förordar jag, att medel för detta ändamål anvisas i nu förevarande sammanhang.

Byggnadsstyrelsens medelsberäkningar synes icke ge anledning till erinran. Till nybyggnad för geologiska undersökningen samt till modernisering av riksmuseets panncentral bör alltså för nästa budgetår anvisas sammanlagt (1 525 000 + 85 000 =) 1 610 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad vid Frescati för Sveriges geologiska undersökning m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 610 000 kronor.

[2] Säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Såsom jag förut denna dag anförvt vid anmälan av de frågor, som rör regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, punkt 60, torde för nästa budgetår viss del av utgifterna för säkerhetsanstalter för sjöfarten böra bestridas från anslag å kapitalbudgeten. Medelsbehovet utgör, i överensstämmelse med vad under nämnda punkt föreslagits, 475 000 kronor.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 475 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

[3] Lotsverkets båtlånefond.

Beträffande fondens tillkomst och användning hänvisar jag till 1947 års statsverksproposition, bil. 31, s. 3. Såsom kapital för fonden har hittills anvisats belopp å sammanlagt 4 400 000 kronor. För innevarande budgetår har fonden tillförts 500 000 kronor.

Y r k a n d e.

Lotsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att 1 000 000 kronor måtte tillföras lotsverkets båtlånefond för nästa budgetår.

M o t i v.

Enligt lotsstyrelsen talar flera skäl för att det nuvarande systemet för båthållningen vid rikets lotsplatser, vilket innebär att lotspersonalen i allmänhet äger båtarna och uthyr dem till staten, ersättes med en i princip helt statlig båthållning. Styrelsen föreslår, att frågan göres till föremål för särskild utredning.

Styrelsen utgår emellertid ifrån att det nuvarande båthållningssystemet kommer att bestå åtminstone under budgetåret 1954/55. För nämnda budgetår bör medel därför i vanlig ordning tillföras båtlånefonden för erforderlig förnyelse av båtmaterielen. Av hittills anvisade medel, 4 400 000 kronor, finns f. n. odisponerade i runt tal 550 000 kronor. Under tiden till den 1 juli 1955 kan i amorteringar beräknas inflyta tillhoppa omkring 250 000 kronor, varför det för utlåning tillgängliga beloppet fram till sistnämnda dag uppgår till sammanlagt omkring 800 000 kronor. Detta belopp förslår emellertid långt ifrån till lån för den förnyelse av båtmaterielen, som behöver äga rum inom nämnda tid. En av styrelsen företagen inventering utvisar, att sammanlagda kostnaden för den båtmateriel, som behöver nyanskaffas före den 1 juli 1955, med gällande priser belöper sig till mellan 2,5 och 3 milj. kronor, vilket innebär, att fonden skulle behöva förstärkas med ca 2 milj. kronor. Ett byggnadsprogram av dylik omfattning kan emellertid av praktiska skäl icke realiseras till den 1 juli 1955. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen böra begränsa sitt yrkande om ytterligare medelsanvisning till 1 000 000 kronor.

Y t t r a n d e n.

Statskontoret, statens sakrevision och lotsförbundet tillstyrker eller vill icke motsätta sig en utredning beträffande båthållningen. Medelsanvisningen till fonden för nästa budgetår bör enligt statskontoret och statens sakrevision begränsas till 500 000 kronor.

Departementschefen.

I likhet med remissinstanserna ansluter jag mig till förslaget om en utredning beträffande båthållningen vid lotsplatserna. Jag torde emellertid få återkomma till denna fråga vid ett senare tillfälle. I avvaktan på utredningen och dess resultat synes avsättningen till båtlånefonden för nästa budgetår böra ske med oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverkets båtlånefond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[4] *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.*

Såsom jag förut denna dag anfört vid anmälan av de frågor, som rör regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, punkt 52, torde medel till lån till företagareföreningar m. fl. böra anvisas å en för ändamålet inrättad utlåningsfond. I enlighet med vad under nämnda punkt föreslagits torde denna fond för nästa budgetår böra tillföras ett belopp av 2 500 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

Fonden för statens aktier.

[5] Aktieteckning i Norrbottens järnverk aktiebolag.

För budgetåren 1946/47, 1947/48 och 1951/52 har riksdagen under denna anslagsrubrik anvisat investeringsanslag av sammanlagt 115 500 000 kronor. Dessa medel jämte ett ytterligare belopp av 180 000 000 kronor, som av bolaget anskaffats genom lån i riksbanken — för vilka lån staten jämlikt riksdagens medgivande ställt garanti — har avsetts till kostnaderna för utbyggnad av anläggningarna vid Norrbottens järnverk aktiebolag.

Norrbottens järnverk aktiebolag (skr. 11/11 1953) hemställer bl. a., att bolagets aktiekapital för täckande av beräknade förluster t. o. m. den 31 december 1953 må nedsättas med 30 000 000 kronor och att till teckning av ytterligare aktier i bolaget anvisas 200 000 000 kronor. Sistnämnda belopp avser bolaget att använda dels för täckande av merkostnader för nyssnämnda utbyggnad, dels för inlösen av bl. a. förenämnda riksbankslån.

Framställningen har varit föremål för remissbehandling.

Departementschefen.

Då ärendets beredning ännu icke avslutats, kan jag icke för närvarande framlägga slutligt förslag i anledning av bolagets framställning. Särskild proposition i ämnet torde senare böra avlätas till riksdagen. I avvaktan härpå torde i förslaget till riksstat för nästa budgetår böra uppföras dels anslag å 30 000 000 kronor till avskrivning å statens aktier i Norrbottens järnverk aktiebolag, dels ock investeringsanslag å 200 000 000 kronor till aktieteckning i bolaget. Beträffande förstnämnda anslag har chefen för finansdepartementet tidigare denna dag gjort hemställan under huvudtiteln Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Aktieteckning i Norrbottens järnverk aktiebolag* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 200 000 000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

[6] Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län.

Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t ingick kommerskollegium den 30 december 1940, den 31 augusti 1943, den 21 juli 1945 och den 19 augusti 1950 för Kungl. Maj:t och kronan överenskommelser med Bolidens gruvaktiebolag — de s. k. legodriftsavtalen — angående bearbetande av kronan tillhöriga eller till kronan upplåtna malmfyndigheter i Västerbottens län.

Genom det år 1950 träffade legodriftsavtalet har Bolidens gruvaktiebo-

lag åtagit sig att intill utgången av år 1960 för statens räkning ombesörja malmbrytning i vissa utmål, omfattande Lindsköldsgruvan och Adakgruvan inom Adakfältet i Malå socken, ävensom transport och anrikning av den därvid erhållna malmen. I avtalet föreskrives bl. a. följande.

För legodriften erforderliga nyanläggningar och nyanskaffningar skall bolaget ombesörja på kronans bekostnad. Som nyanläggningar och nyanskaffningar skall räknas dels byggnader, maskiner och inventarier, dels tillredningar i dagen och under jord, dels ock undersökningar med undantag av sådana, som är direkt föranledda av den fortlöpande malmbrytningen.

Bolaget skall vidare under vissa förutsättningar överta eller för kronans räkning försälja malmprodukter, som framställts av råmalm från de berörda gruvorna.

Utgifterna för legodriften skall förskottas av bolaget. Varje år skall bolaget till kommerskollegium lämna avräkning för legodriften under det senast förflutna kalenderåret. Avräkningen skall uppta bl. a. å ena sidan värdet av de malmprodukter, som övertagits av bolaget eller för kronans räkning levererats till och betalats av annan än bolaget, och å andra sidan samtliga legodriftskostnader. Därest i avräkningen för visst år värdet av malmprodukterna överstiger legodriftskostnaderna skall bolaget inbetala skillnaden till statsverket; i motsatt fall skall kronan ersätta underskottet.

Till bestridande av kostnaderna för nyanläggningar och nyanskaffningar inom de gruvfält som inbegripits i legodriftsavtalen — utom Adakfältet också Bjurforsfältet i Norsjö socken och Rävliidenfältet i Lycksele socken — har riksdagen hittills anvisat sammanlagt 16 548 500 kronor. Enligt av kommerskollegiets bergsbyrå meddelad uppgift har statsverkets intäkter av legodriften för tiden till och med år 1952 uppgått till i runt tal 25 milj. kronor; för år 1953 beräknas intäkten ha uppgått till ca 8 milj. kronor. Från dessa belopp avgår skatt till vederbörande kommun och landsting.

I skrivelse den 22 juni 1953 har kommerskollegium anmält, att i början av år 1953 konstaterats, att i Lindsköldsgruvan befunnits förekomma ett brytvärt malmparti, vilket av tekniska skäl borde tillgodogöras genom brytning redan under hösten 1953 och våren 1954. För att möjliggöra detta erfordrades enligt skrivelsen, att viss jordavrymning och gråbergsbrytning i gruvan till en kostnad av högst 200 000 kronor företogs så snart som möjligt. Dessutom kunde antagas, att på större djup i samma gruva förelåg en malmkropp, så belägen att den borde uttagas i samband med den pågående brytningen i gruvan. För att få detta antagande bekräftat erfordrades vissa undersökningar genom diamantborrning för en kostnad av högst 35 000 kronor. Kollegium hemställde i skrivelsen, att av det löpande driftöverskottet vid legodriften få disponera det för ifrågavarande ändamål erforderliga beloppet, sammanlagt 235 000 kronor. I anledning av framställningen förklarade Kungl. Maj:t den 3 juli 1953 för sin del hinder ej möta mot att vid legodriften upplupet överskott intill ett belopp av 235 000 kronor användes på sätt kollegium föreslagit.

Y r k a n d e.

Kommerskollegium (skr. 17/10 1953) meddelar, att för tiden till och med den 30 juni 1955 arbeten och nyanskaffningar för den fortsatta legodriften till ett sammanlagt belopp av 920 000 kronor enligt följande sammanställning är aktuella.

	Kronor
1. Underjordstillredningar	295 000
2. Undersökningar i Adakgruvan	155 000
3. Undersökningar vid Lindsköldsgruvan	220 000
4. Komplettering av anläggningar m. m.	250 000
	920 000

I anslutning härtill hemställer kommerskollegium, att kostnader för ersättning och komplettering av anläggningar och utrustning vid legodriftsgruvorna i Adakfältet ävensom för uppsökande och undersökning av nya malmtillgångar i Adakområdet, i den omfattning som framgår av i skrivelsen framlagda synpunkter, skall få i fortsättningen regelmässigt bestri- das av kronan tillkommande driftsöverskott av legodriften *eller att* alter- nativt, för budgetåret 1954/55 ett investeringsanslag å 920 000 kronor an- visas för ifrågavarande ändamål.

M o t i v.

1. Malmtillgången i såväl Adak- som Lindsköldsgruvan har visat sig större än tidigare beräknats. Vid oförändrat kostnadsläge och nuvarande kopparhalt i den brutna malmen ligger gränsen för ekonomisk brytvärdhet för ifrågavarande malmtillgång vid ett kopparpris, som med omkring hälften understiger det nu gällande och som är väsentligt lägre än prisnivån under åren 1947—1950. Man bör därför räkna med att ta ut all tillgänglig malm, även om kopparhalten i fortsättningen torde bli något lägre än för närvarande. För att bryta hela den nu kända malmkvantiteten erfordras ytterligare tillredningsarbeten. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till sammanlagt 295 000 kronor. Om brytningen skall kunna planeras på bästa sätt, bör tillredningarna påbörjas under år 1954.

2. Undersökningar genom diamantborrning från 275 meters nivå har tidigare företagits i Adakgruvans sydvästra delar. Dessa har emellertid givit negativt resultat. Professor Sven Gavelin, som är konsulterande geolog för legodriften, har föreslagit, att ytterligare djupundersökning bör företagas i gruvans nordöstra och i mindre omfattning även i dess sydöstra delar. Det kända malmområdet är nämligen här icke tillfredsställande avgränsat och vissa tecken tyder på att där kan finnas eventuellt brytvärda malmpartier.

För ifrågavarande djupundersökning erfordras brytning av sammanlagt ca 300 meter undersökningsorter och ca 500 meter diamantborrning under jord från 275 meters nivå. Kostnaden härför beräknas av Bolidens gruv- aktiebolag till 155 000 kronor.

3. Av Sveriges geologiska undersökning företagna elektriska djupmätningar bl. a. i området kring Lindsköldsgruvan har, sammanställda med kända geologiska data, givit vid handen, att kisleförande zoner finns nordost och norr om de nu kända malmerna i dessas fortsättning mot djupet. Då här kan finnas nya brytvärda malmer, bör området närmare undersökas genom diamantborrning från dagen. Geologiska undersökningen har för avsikt att med anlåtande av anslaget till malmetning bedriva borrningar inom området med en bormaskin. Inom ramen för nuvarande anslag kan dock icke hela undersökningen slutföras under de närmaste åren. För legodriften är det angeläget att definitiva resultat av undersökningen framkommer inom ej alltför lång tid. Kommerskollegium har fördenskull överenskommit med Sveriges geologiska undersökning att ytterligare en bormaskin skall sättas in på området, därest kostnaden härför kan bestridas av legodriften. Härigenom skulle ifrågakvarande borrningar kunna fullbordas på mindre än två år. Kostnaderna för diamantborrning med en bormaskin under erforderlig tid, ca 20 månader, beräknas till ca 220 000 kronor.

4. I tidigare för legodriften anvisade investeringsanslag har inräknats vissa belopp för kompletteringsarbeten och oförutsedda kostnader. Dessa belopp är nu i sin helhet disponerade. Med stöd av erfarenheter från Bolidens gruvaktiebolags verksamhet och från legodriften kan ett belopp av omkring 150 000 kronor årligen beräknas bli erforderligt för successiv ersättning och komplettering av anläggningar och utrustning för legodriften. För närvarande föreligger ett aktuellt behov av komplettering och ersättningsanskaffning till ett beräknat belopp av omkring 75 000 kronor. Av säkerhetsskäl och med hänsyn till arbetsförhållandena har det visat sig angeläget att redan nu påbörja härmed sammanhängande arbeten. För hela tidsperioden till och med den 30 juni 1955 bör för här ifrågakvarande ändamål beräknas ett medelsbehov av 250 000 kronor, däri inbegripet nysnämnda belopp av 75 000 kronor.

Vad angår finansieringen av nu nämnda kostnader och även framtida kostnader av liknande slag hänvisar kommerskollegium till vad som anförts i kollegiets förenämnda skrivelse den 22 juni 1953 och en därvid fogad, den 3 samma månad dagtecknad promemoria. Enligt de synpunkter, som framförts i sistnämnda handlingar, bör kostnaderna för ersättningsanskaffningar och kompletteringar av anläggningar och utrustning, som icke syfta till en utvidgning av verksamheten utan endast till att möjliggöra driftens fortsättande i normal omfattning, få bestridas av kronan tillkommande överskott av legodriften. Enligt skrivelsen den 17 oktober 1953 bör jämväl smärre nyanläggningar av kompletterande natur ävensom i viss utsträckning malmetning bekostas med anlåtande av överskottet. Kollegium finner det motiverat att använda en skälig del av intjänade överskott för uppsökande och närmare undersökning av malmtillgångar i närheten av de gruvor, som för närvarande bearbetas, i den mån arbetet är inriktat på att upprätthålla en ekonomiskt tillfredsställande drift i lego-

gruvorna så länge detta är möjligt med hänsyn till malmtillgångarna inom området.

Y t t r a n d e n.

Sveriges geologiska undersökning erinrar om att ämbetsverket i skrivelser den 30 augusti och 19 oktober 1953 hemställt om sådan höjning av anslaget till malmetning för nästa budgetår, att ännu ett borrhaggregat skall kunna hållas i kontinuerlig drift. Avsikten är att detta aggregat skall användas för de av kommerskollegium avsedda undersökningarna vid Lindsköldsgruvan. Undersökningen tillstyrker kollegiets hemställan, att en del av driftöverskottet vid legodriften skall ställas till förfogande för detta ändamål. Ämbetsverket framhåller nödvändigheten av att, därest kollegiets framställning i berörda del icke bifalles, medel för drift av ännu ett borrhaggregat ställs till förfogande i enlighet med undersökningens framställning i förenämnda skrivelser.

Riksräkenskapsverket anser sig icke kunna tillstyrka det av kommerskollegium föreslagna sättet för finansiering av vissa kostnader i samband med legodriften. Av vad riksräkenskapsverket anför framgår, att ämbetsverket finner ifrågavarande finansieringssätt innebära avsteg från gällande budgetprinciper samt medföra en onödig splittring av redovisningen. Erforderlig rörelsefrihet kan enligt riksräkenskapsverkets mening beredas genom att i anslutning till vad som tillämpas beträffande exempelvis kommunikationsverken ett dispositionsanslag anvisas för de utgifter, vilka enligt kollegiets förslag skulle bestridas av överskottsmedel. Ämbetsverket tillägger, att för kommunikationsverkens del alla utgifter för ersättningsanskaffningar skall bestridas av anslag på riksstaten.

Departementschefen.

Den s. k. legodriften vid vissa staten tillhöriga eller till staten upplåtna gruvor i Västerbottens län, vilken under en följd av år varit anordnad i enlighet med särskilda avtal mellan kommerskollegium och Bolidens gruvaktiebolag, har hittills haft och torde under åtskillig tid framåt komma att ha icke ringa betydelse för landets försörjning med bl. a. koppar. Även i ekonomiskt avseende har legodriftens resultat ur statens synpunkter hittills varit tillfredsställande. Sålunda kan såväl täckning för gjorda kapitalutlägg och ränta å nedlagt kapital som en icke obetydlig nettovinst beräknas ha erhållits genom statsverkets intäkter av legodriften.

Med hänsyn till vad nu anförts och till vad som föreskrivits i avtalet med Bolidens gruvaktiebolag torde medel böra ställas till förfogande för att möjliggöra, att legodriften kan fortgå i oförändrad omfattning, så länge nu kända malmtillgångar det medger. Såsom kommerskollegium föreslagit synes vidare medel böra avses för geologiska undersökningar i syfte att utröna eventuell förekomst av malmtillgångar, som är belägna invid de nu bearbetade fyndigheterna och som av denna anledning bör

tillgodogöras i anslutning till gruvdriften i övrigt. I detta sammanhang må erinras om att jag tidigare denna dag vid behandlingen av geologiska undersökningens framställning om medel till malmletning för nästa budgetår (X ht, p. 26) funnit lämpligt att av ämbetsverket yrkat belopp för drift av ännu en bormaskin ställes till förfogande från medel, som disponeras för kostnader i samband med legodriften. För detta och övriga här angivna ändamål erfordras enligt kommerskollegium för nästa budgetår ett sammanlagt belopp av 920 000 kronor. Mot kollegiets beräkning av ifrågavarande medelsbehov har jag icke något att erinra.

Kommerskollegium har föreslagit, att kostnaderna för ändamål av nyss berört slag skulle bestridas med anlitande av kronan tillkommande överskott av legodriften. Detta har skett i ett undantagsfall, då det var fråga om arbeten, som icke utan avsevärd olägenhet kunde uppskjutas till dess medel anvisats i sedvanlig ordning. På grund av vad riksräkenskapsverket anfört i sitt remissyttrande över kollegiets framställning anser jag mig icke böra förorda, att det av kollegium i första hand föreslagna finansieringssättet kommer till mera regelmässig användning. Här avsedda medel torde alltså böra ställas till kollegiets förfogande från anslag å riksstaten. För att vinna en ur affärsmässiga synpunkter önskvärd rörelsefrihet beträffande medlens disposition torde, i enlighet med vad riksräkenskapsverket föreslagit, anslaget böra uppföras såsom ett särskilt dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län. Därvid förutsättes, att å anslaget tillgängliga medel skall kunna disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som tillämpas i fråga om exempelvis kommunikationsverkens dispositionsanslag. För nästa budgetår bör anslaget uppföras med förutnämnda, av kommerskollegium äskade belopp av 920 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 920 000 kronor.

Diverse kapitalfonder.

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

[7] Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning.

Riksdagen har till anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning samt i anslutning härtill ett bombskyddat lagerrum för torrgods hittills anvisat investeringsanslag å sammanlagt 17 700 000 kronor.

Y r k a n d e.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1953) hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 6 800 000 kronor.

M o t i v.

I petita för innevarande budgetår angav riksnämnden totalkostnaden för anläggningen jämte ett bombskyddat lagerrum för torrgods till ca 22 miljoner kronor. Till de kostnadsfördyringar, som sammanhänger med marknadsläget i fråga om arbetskraft och material, kommer vissa merkostnader på grund av ändringar, som nödvändiggjorts av bergförhållandena. Den slutliga anläggningskostnaden uppskattas nu till omkring 25,5 miljoner kronor. Härtill kommer en räntekostnad för tiden intill den 30 juni 1953 av ca 230 000 kronor.

För att begränsa medelsbehovet har riksnämnden tills vidare uppskjutit byggandet av en av cisternerna. Om den icke uppföres, minskar kostnaderna med 900 000 kronor.

Inom riksnämnden övervägs f. n., huruvida viss del av anläggningen kan överföras till annan myndighet. Om så sker nedgår kostnaderna för riksnämndens anläggning med 2 miljoner kronor.

För planenligt fortsättande av byggnadsarbetena under nästa budgetår erfordras 6 500 000 kronor. Härjämte hemställer riksnämnden om anvisande av dels 160 000 kronor för maskeringsåtgärder, dels 140 000 kronor för utredning om viss oljeledning.

Departementschefen.

Innan slutlig ställning tagits till frågan huruvida någon del av anläggningen skall övertagas av annan myndighet, bör medel icke anvisas för arbeten inom denna del. Det av riksnämnden angivna anslagsbehovet kan vid sådant förhållande reduceras med 2 miljoner kronor.

Jag tillstyrker nämndens förslag att medel anvisas för maskeringsåtgärder samt för utredning om viss oljeledning.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (6 800 000 — 2 000 000 =) 4 800 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 800 000 kronor.

[8] *Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning.*

För detta ändamål har såsom investeringsanslag hittills anvisats sammanlagt 5 500 000 kronor, därav för innevarande budgetår 1 000 000 kronor.

Y r k a n d e.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1953) hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 1 500 000 kronor.

M o t i v.

Den av olika skäl försenade detaljprojekteringen av anläggningen är numera färdig. På grund av Kungl. Maj:ts cirkulär den 5 juni 1953 om investeringsstopp har påbörjandet av byggnadsarbetena emellertid måst uppskjutas till tid efter den 1 september 1953. Med hänsyn till den inträdda förseningen strävar riksnämnden efter att påskynda arbetena. För nästa budgetår erfordras ytterligare 1 500 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom riksnämnden framhållit, har påbörjandet av denna anläggning fördröjts betydligt. Jag har emellertid inhämtat, att arbetena igångsatts sistlidna höst. Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna begränsas till 1 000 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör uppföras.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[9] *Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.*

Riksdagen har till anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m. anvisat investeringsanslag av sammanlagt 6 300 000 kronor, därav för innevarande budgetår 1 800 000 kronor.

Y r k a n d e.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1953) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 000 000 kronor.

M o t i v.

Anläggningen kostnadsberäknades ursprungligen enligt prisläget september—oktober 1950 till 6 375 000 kronor. I petita för innevarande budgetår uppskattade riksnämnden kostnaderna enligt dåvarande prisläge till ca 8 300 000 kronor. F. n. beräknas kostnaderna till 9 400 000 kronor.

Anläggningen avses bli färdig 1955. För nästa budgetår erfordras en medelsanvisning med 3 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget torde medelsanvisningen för nästa budgetår tills vidare kunna begränsas till 2 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

[10] *Anordnande av lagringsutrymme för mörka oljor.*

För detta ändamål har såsom investeringsanslag hittills anvisats 5 500 000 kronor, därav för innevarande budgetår 3 500 000 kronor.

Y r k a n d e.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1953) hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 500 000 kronor.

M o t i v.

De egentliga byggnadsarbetena påbörjas den 1 oktober 1953. För fortsatta arbeten under budgetåret 1954/55 erfordras ytterligare 500 000 kronor.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot riksnämndens medelsberäkning. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Anordnande av lagringsutrymme för mörka oljor*
för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av
500 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Bengt Augustinsson.

BILAGA 32 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

INRIKESDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, anmäler härefter under inrikesdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å riksstaten för budgetåret 1954/55 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1] *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 22 052 000 kronor.

Slutligt förslag om medelsanvisning för nästa budgetår har ännu icke inkommit. Med hänsyn härtill torde för ändamålet i riksstatsförslaget böra upptagas ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 25 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor.

[2] Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten. Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 7 september 1953 har *byggnadsstyrelsen* föreslagit, att för nästa budgetår ett belopp av 2 420 000 kronor skulle anvisas för ändamålet.

Då framställningen ännu icke slutligen beretts inom inrikesdepartementet, bör i riksstatsförslaget upptagas allenast en preliminärt beräknad medelsanvisning. Anslaget synes därvid böra uppföras med 600 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

[3] Utbyggande av karolinska sjukhuset. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 2 610 000 kronor.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 3 330 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 3 330 000 kronor.

[4] Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala. Något anslag under denna rubrik har icke upptagits i gällande riksstat.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 1 960 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 1 960 000 kronor.

[5] Vissa skyddsrumsanläggningar. För detta ändamål har för budgetåret 1953/54 anvisats 8 000 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att för nästa budgetår 6 335 000 kronor anvisas, varav 1 925 000 kronor för utbyggnad av vissa skyddsrumsanläggningar för telestyrelsen, järnvägsstyrelsen och riksnäm-

den för ekonomisk försvarsberedskap ävensom för inventarier till vissa myndigheters anläggningar samt 4 410 000 kronor för viss skyddsrumsanläggning.

Vidare har styrelsen i särskild skrivelse (skr. 20/11 1953) äskat 1 870 000 kronor för viss signalmateriel samt härutöver begärt bemyndigande att lägga ut beställningar för sådan materiel inom en kostnadsram av 1 080 000 kronor.

Med hänsyn till ärendets natur bör en redogörelse för de upptagna frågorna icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar böra i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Till telestyrelsens, järnvägsstyrelsens och riksnämndens för ekonomisk försvarsberedskap anläggningar beräknar jag 782 000 kronor samt för övriga förut angivna ändamål, bl. a. anskaffning av viss signalmateriel, 4 018 000 kronor. Vidare föreslår jag, att beställningsbemyndigande till ett belopp av 1 450 000 kronor utverkas. Jag utgår från att för likvidering av beställningarna erforderliga medel skall fördelas på tre budgetår.

Åberopande vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 800 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i det föregående angivna grunder medgiva, att beställningar å signalmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 1 450 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

[6] **Lån till utländska läkare för viss efterutbildning.** Å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisades under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor för detta ändamål. Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 31/1950 framlagt förslag medgav riksdagen (skr. nr 50), att återstående medel av anslaget finge disponeras jämväl under budgetåret 1950/51. För ettvarrt av budgetåren 1951/52, 1952/53 och 1953/54 har för ändamålet anvisats ett investeringsanslag av 100 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) upplyser, att behållningen å anslaget den 1 juli 1953 uppgick till 872 761 kronor. Då dessa medel torde väl förslå för bestridande av låneverksamheten under budgetåret 1954/55, föreslår styrelsen, att å anslaget kvarstående medel måtte överföras till ett formellt anslag å 100 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till utländska läkare för viss efterutbildning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

[7] *Lån till vissa utländska läkare.* Till detta ändamål har för budgetåren 1950/51, 1951/52, 1952/53 och 1953/54 anvisats investeringsanslag av resp. 180 000, 100 000, 100 000 och 100 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) upplyser, att av de till förevarande ändamål anvisade medlen vid ingången av budgetåret 1953/54 återstod ett belopp av 252 847 kronor. De hittills till Sverige överförda 45 österrikiska läkarna beräknas under budgetåret 1954/55 i regel åtnjuta för sin utkomst tillräckliga inkomster av tjänstgöring i svensk sjukvård. Endast ett fåtal österrikiska läkare torde ytterligare komma att enligt träffade avtal överföras till Sverige. Då å anslaget kvarstående medel med hänsyn till vad sålunda anförts synas väl förslå för bestridande av låneverksamheten även under budgetåret 1954/55, föreslår styrelsen, att berörda medel måtte överföras till ett formellt anslag å 100 kronor.

Departementschefen.

Då medicinalstyrelsens förslag ej föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till vissa utländska läkare* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

[8] *Lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter.* Till detta ändamål har för budgetåret 1953/54 anvisats ett investeringsanslag av 990 000 kronor.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) framhåller, att enligt den plan för upprustning av de icke-statliga alkoholistanstalerna, som framlades i propositionen nr 95/1953 och godkändes av riksdagen, skall anslag för lån till nybyggnader anvisas jämväl för budgetåret 1954/55. I överensstämmelse med planen upptages anslaget med 1 270 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom jag anförts vid anmälan av det under driftbudgeten uppförda anslaget till Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter (XI, punkten 157), bör medel för en andra upprustningsetapp vid de icke-statliga alkoholistanstalerna anvisas för budgetåret 1954/55. Enligt den plan för fördelning av byggnadsarbetena på de olika etapperna, vilken upprättats av byggnadsstyrelsen, skulle lån till följande nybyggnadsarbeten ifrågakomma i den andra etappen.

Vid *Östfora* uppföres två förlägningsbyggnader med tillhoppa 25 vårdplatser för en kostnad av 260 000 kronor, vartill kommer kostnader för led-

ningar och utvändiga arbeten, 10 000 kronor. *Dagöholm* erhåller en ny föreståndarbostad med kontor för 100 000 kronor och en inspektorsbostad för 57 000 kronor. Härjämte uppföres och inredes en av anstalten inköpt barcheckbyggnad till samlingslokal för en kostnad av 58 000 kronor. Totalt uppgår således kostnaderna för byggnadsarbetena vid anstalten till 215 000 kronor. *Holmahemmet* utrustas med ett nytt familjebostadshus för hufadern och assistenten till en kostnad av 110 000 kronor. För ledningsarbeten beräknas tillkomma 5 000 kronor. Vid *Holmforshemmet* bygges ett nytt personalbostadshus med lägenheter för två befattningshavare. Kostnaden härför uppskattas till 120 000 kronor, vartill kommer utgifter för ledningar och utvändiga arbeten, 10 000 kronor. *Vårnåshemmet* förses med en nybyggnad för medicinsk behandling om 8 vårdplatser jämte förläggingsrum för 9 klienter. Kostnaden beräknas uppgå till 300 000 kronor, inberäknat utgifter för ledningar m. m. Vidare uppföres en byggnad för bostad åt föreståndaren för 75 000 kronor. Slutligen anordnas vid *Åsbrohemmet* en ny förläggingsbyggnad med 18 vårdplatser för en kostnad av 180 000 kronor, varjämte för utvändiga arbeten och ledningar beräknas 15 000 kronor.

Totalt skulle kostnaderna för den andra nybyggnadsetappen sålunda uppgå till 1 300 000 kronor.

Såsom jag anförde vid framläggandet av propositionen nr 95/1953, har jag icke haft något att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag till fördelning av byggnadsarbetena på de olika etapperna. Mot kostnadsberäkningarna för nybyggnadsarbetena har jag ej haft annat att erinra än att jag ansett kostnaderna i viss utsträckning kunna reduceras på grund av att skyddsrumsskyldighet ej föreligger för flertalet anstalter. Beträffande de i andra etappen ingående byggnaderna minskas sålunda kostnaderna med 10 000 kronor vid envar av Östfora, Holmahemmet och Vårnåshemmet. Jag beräknar därför medelsbehovet för nästa budgetår till 1 270 000 kronor.

Beträffande den föreslagna medicinska behandlingsavdelningen vid Vårnåshemmet framhöll jag i propositionen nr 95/1953 önskvärdheten av att, innan förslaget utformades i detalj, närmare utredning förebragtes rörande ett av anstaltsstyrelsen förordat alternativ med den medicinska avdelningen förlagd i en tillbyggnad till anstaltens huvudbyggnad. Enligt vad jag inhämtat från byggnadsstyrelsen, har styrelsen f. n. under granskning ett genom anstaltens försorg utarbetat förslag i detta hänseende. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut angående byggnadens utformning inom den förut beräknade kostnadsramen och med därvid förutsatt antal vårdplatser.

I propositionen nr 95/1953 uttalade jag, att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut rörande den säkerhet för lånen, som i varje särskilt fall skulle ställas av anstaltens huvudmän. Statsutskottet (utl. nr 61), som tillstyrkte detta förslag, förutsatte, att därvid tillsåges, att säkerheterna såvitt möjligt gjordes betryggande. I praktiken har det varit förenat med svårigheter för flera anstalter att ställa godtagbar säkerhet för de lånebelopp, som beviljades av 1953 års riksdag. För de anstalter, som äger

fast egendom, överstiger summan av pantförskrivna inteckningar i flera fall fastigheternas taxeringsvärden. Skall ytterligare inteckningar lämnas till säkerhet för de nya lånen, kommer dessa inteckningar att bli placerade med så dålig förmånsrätt, att säkerheten med all sannolikhet ej kan anses betryggande, trots att fastigheternas värden givetvis kommer att stiga sedan nybyggnaderna uppförts. Än svårare är situationen för de anstalter, som är belägna på kronomark och som icke äger egen fastighet. I två fall har inteckning i jordbruksinventarier måst godtagas som säkerhet för de år 1953 beviljade lånen. Därmed torde dessa anstalters förmåga att lämna realsäkerhet vara uttömd. Då de av 1953 års riksdag beslutade åtgärderna för sanering av anstaltens ekonomi bl. a. syftade till att avlösa sådana lån, för vilka enskilda styrelseledamöter och andra privatpersoner nödgats lämna borgensförbindelser, synes det ej böra ifrågakomma att fordra sådan säkerhet för de nu aktuella lånen. Det torde sålunda bli nödvändigt att i flera fall övergiva kravet på att betryggande säkerhet skall lämnas för lånen och i undantagsfall helt avstå från att fordra säkerhet. En viss garanti för staten ligger dock i den bestämmelse, som intagits i stadgarna för några av de stiftelser och föreningar, som driver anstalterna, nämligen att all anstalts egendom skall tillfalla kronan, om anstaltsdriften nedlägges. Därest riksdagen icke har något däremot att erinra, torde därför Kungl. Maj:t böra äga att godtaga den säkerhet för lånen, som i varje särskilt fall befinnes kunna lämnas.

I övrigt hänvisar jag till vad jag anfört till det vid propositionen nr 95/1953 fogade statsrådsprotokollet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända alkoholanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 270 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Örtenberg.

BILAGA 33 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

BEREDSKAPSSTAT FÖR FÖRSVARSVÄSENDET

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari
1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1954/55 och anför därvid följande.

Enligt § 63 regeringsformen skall riksdagen årligen antaga beredskapsstat för försvarsväsendet. Den för innevarande budgetår gällande beredskapsstaten (statsverkspropositionen, bil. 33; r. skr. nr 253) upptager å driftbudgeten anslag å sammanlagt 415 miljoner kronor och å kapitalbudgeten ett anslag av 15 miljoner kronor. Driftbudgetens anslagen fördelar sig med 400 miljoner kronor på fjärde huvudtiteln samt med 7,5 miljoner kronor på envar av sjunde och tionde huvudtitlarna. Av det under fjärde huvudtiteln uppförda beloppet avses för löpande utgifter för armén, marinen och flygvapnet resp. 210, 54 och 16 miljoner kronor, för engångsutgifter 60 miljoner kronor samt för övriga försvarsutgifter 60 miljoner kronor. Anslaget under sjunde huvudtiteln avses för civila utgifter för försvarsberedskap (kostnader för förstärkning av gränsbevakning, polis, civilförsvaret, brandväsen, sjukvård m. m.). Åtgärder som erfordras för att trygga folkförsörjningen och penningvärdet finansieras genom ett anslag å tionde huvudtiteln till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder. Anslaget å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket avses för försvarsberedskapens stärkande i allmänhet. Anslagen, som för budgetåret 1952/53 schablonmässigt uppräknades med 50 procent med hän-

2 Statsverkspropositionen: Bil. 33: Beredskapsstat för försvarsväsendet.

syn till inträdda prisstegringar, är ursprungligen avsedda att täcka kostnaderna för försvarsberedskap under en tid av tre månader.

Genom överbefälhavarens försorg har en undersökning verkställt rörande det medelsbehov som numera kan anses föreligga för försvarsberedskap under tre månader. Förslaget är föremål för granskning och synes ej böra läggas till grund för den beredskapsstat, som skall fastställas för budgetåret 1954/55. Med hänsyn härtill föreslår jag att någon ändring av nu gällande beredskapsstat icke vidtages. I enlighet härmed upprättat förslag till beredskapsstat för budgetåret 1954/55 torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i ärendet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det vid detta protokoll fogade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1954/55.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Harald Häggquist.

Bihang.

**Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet
för budgetåret 1954/55.**

Driftbudgeten.

		Kronor
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
IV. Försvarsdepartementet	400 000 000	
VII. Finansdepartementet	7 500 000	
X. Handelsdepartementet	7 500 000	415 000 000
	Summa	415 000 000

Kapitalbudgeten.

		Kronor
<i>Kapitalinvestering:</i>		
VIII. Fonden för förlag till statsverket		15 000 000

Egentliga statsutgifter.

IV. Försvarsdepartementet.

		Kronor	Kronor
C. Försvarskrafterna.			
a	Arméns löpande utgifter, <i>förslagsvis</i>	210 000 000	
b	Marinens löpande utgifter, <i>förslagsvis</i>	54 000 000	
c	Flygvapnets löpande utgifter, <i>förslagsvis</i>	16 000 000	
d	Engångsutgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000 000	340 000 000
			340 000 000
E. Diverse.			
a	Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>		60 000 000
Summa			400 000 000

VII. Finansdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Civila utgifter för försvarsberedskap, <i>förslagsvis</i> ..		7 500 000

Egentliga statsutgifter.

X. Handelsdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder, <i>förslagsvis</i>		7 500 000

Kapitalinvestering.

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

		Kronor	Kronor
a	Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, <i>förslagsvis</i>		15 000 000